

Sz. Pórdy Mária
FORDULÓK

Sz. Pördy Mária
FORDULÓK

Sz. Pórdy Mária

FORDULÓK

Novellák, elbeszélések

URÁNUSZ Kiadó, 2001

**A borító és az illusztrációk:
Vas János fotóművész felvételei**

**© Sz. Pórdy Mária, 2001
ISBN**

**URÁNUSZ Kiadó, Budapest, 2001
Cégtulajdonos: dr. Györgypál Katalin
1113 Budapest, Karolina út 20. T.: 361-1065
Nyomda: BIRÓ family Kft.
Felelős vezető: Biró Endre ügyvezető igazgató**

BARÁTAIMNAK
Ők tudják, hogy kiknek

MÚNYÚL

A lakótelep csupasz játszóterének szélén, az épen maradt egyetlen pad mellett gyülekezik a banda. A balhész ikrek: Szúnyog és Tüske, a bodys Dugó, a hústorony Jocó és Max, az örökké bohóckodó. A higgadt fejű Pepe, vitáik békebírója most nincs köztük.

Tizenöt-tizenhat éves srácok, autószerelő-, karosszerialakatos-, autóvillamossági-műszerész-, villanyszerelő-tanulók – komplett autójavító brigád.

Divatos póló, bermuda, sportcipő – csak a fejükről hiányzik a megszokott baseballsapka.

Ma délután szokatlanul csendesek, bár élénk gesztusokkal pusmognak s tekingetnek minduntalan az út felé.

Foltos fehér Lada közeledik és csikorogva fékez mellettük. Apró természetű, fél centisre vágott hajú gyerek ugrik ki. Arca kuvikra emlékeztet, sárgászöld szemében primitív vadság bujkál. Ő a vezér, Motoros.

Tizenhat éves, autófeltörések, motorlopások tarkítják életrajzát, három hónap felfüggesztettje van.

Maxot hátbavágja, fejét felvetve a szemével kérdezi a többit: na, mi a helyzet?

*

A lakótelep nem a szokványosak közül való. Lakói között sok az ápolt, jó szagú, kellemes külsejű felnőtt és gyerek. A legtöbbjük ilyen. Gyerekek, akik naponta nemegyszer százakat nassolnak el a büfében vagy a cukrászdában. Gyerekek, akik márkás biciklikén kerekeznek eszeveszett sebességgel a házak átjárói között. Gyerekek, akik szotyolázással, cigizéssel, semmittevéssel mulatják az időt a lépcsőházak előterében. Gyerekek, akik a kutyáikat sétáltatják, s rondítatják össze velük a játszótereket. Mert többségüknek telik törzskönyvezett kutyára és sok minden egyébre.

Aki viszont csóró, azt kinézik maguk közül.

Ők a magányosak, a védtelenek. A banda is leginkább őket fenyegeti.

*

Ha rászállnak valamelyik gyerekre, nap-nap után a nyomába szegődnek, köröznek körülötte, mint a héják, egymásnak dobják a poénokat – így szórakoztatóbb –, cikizik, fenyegetik, lelkiileg összetörik, s végül megzsarolják. Áldozataik meglopják, ha kell, saját szüleiket – és hallgatnak, mert rettegnek.

A bandától mindenki tart. Nyugalom csak akkor van tőlük, ha kocsit szerelnek, vagy két-három roncsból újat raknak össze. Beállnak a számtalan parkoló valamelyikébe, és órákig, napokig elbűtykölnek rajta.

Motoros soha sem fekszik a koci alá. A motorház fölé hajolva figyel, töpreng, adja az utasításokat. Túráztatja a motort, próbaköröket fut, csikorgó fékpróbákat tart. A próbaútra viszi magával a kiválasztottakat.

A fiúk feltétlenül bíznak benne. A suliból eltanácsolták ugyan, de napközben egy maszek autószerelőnél dolgozik, és a srácok szerint jobban ért a kocsikhoz, mint némelyik szaktanárunk. Profi módra vezet – jogosítvány nélkül. Ladáját az egész lakótelep ismeri.

Ha indulási-indítási gondja van a közelükben egy autósnek, a fiúk készségesen segítenek betolni a kocsit, megbikázni, a motorházat átvizsgálni, kideríteni a hiba lehetséges okát. Még pénzt sem kérnek érte. De büszkék az elismerésre.

*

Rövid tanácskozás után Motoros visszaül a volán mellé. Felpörgetett motorral, bögre száguld tovább a lakótelep vége felé.

– Jól be van majrézva – mondja halkan Dugó, miközben szemével követi a főútra kanyarodó Ladát. – Így gyilkolni a verdát!

– Be – erősíti meg Max, sűrűn bólogatva.

– Hát ... szar helyzet – toldja meg Jocó.
Most Dugó bólint. – Az. Csak tudnám, hogy másszunk ki belőle!
A testvérekre néz. Azok elkapják pillantásukat, hallgatnak.
– Na, menjünk! Ahogy megbeszéltük – toppant Jocó idegesen. A
42-ben találkozunk.

*

Zákányi Dani a buszmegállóban álldogál és Arnie markáns arcát, hatalmas izmait tanulmányozza a *Cinema* folyóiratban.

– Istenem – sóhajtja magában – Ha nekem ilyen izmaim volnának!

A nyári szünetre Dani súlyzópárt kapott kölcsönbe az egyik osztálytársától. Amikor egyedül volt otthon – és nagyjából így telt a nyara – naponta kétszer súlyzózott. Addig gyötörte magát, míg a fáradtságtól ki nem hullottak a kezéből a vaspiskóták.

Ökölbe szorított kézzel feszített, hajlított, homorított a tükör előtt, ... és egyre visszataszítóbbnak találta vaskos combjait, gömbölyű fenekét, a hasáról lelógó zsíredőt, lányosan domborodó mellkasát, vastag, hengeres karjait. Naponta kényszerítette magát a tükör elé, úgy várta reménykedve karizmai születését. De amikor kezdett észrevehetően kiemelkedni a bicepsze, sőt a mellizmok alig látható kontúrjai is megjelentek, először alig akart hinni a szemének.

Tapogatta, nyomogatta, ujjaival simogatta-ízlelgette a *csodát*, s mutáló kamaszhangján egyszer csak felnyerített az örömtől. Majd hirtelen rekedt zokogásba tört ki. – Mindennek az a rohadt pénz az oka! – kiabálta bele a tükörbe. – Járhatnék a konditerembe, ha anyu adna pénzt! Nem igaz, hogy nincs! A síremlékre volt neki!?

Máskor Arnie-nak panaszkodott, a példaképnek, aki csodálatosan felépített testével mindent elért. Ki másnak panaszkodott volna? A barátnak, aki nem volt? A bátyjának, aki meg sem született? Az apjának, aki meghalt?

Körben, a falon, Arnold Schwarzeneggerek lángszóróztak, robbantottak, öltek, gyilkoltak mindent s mindenkit, válogatás nélkül.

*

Dani még várja a buszt.

– Helló Zákányi!

A rémület a szívébe markol. Pánik fogja el, majd olyan gyengeség, mint néha, amikor hirtelen rá szokott törni az éhség. Végre elszánja magát, odanéz, de nem szól.

Motoros a hirdetőoszlophoz támaszkodva figyeli, mellette Pepe a járda széléhez támasztott biciklit fogja.

– Most nem is olyan félelmetes – villan át Danin – és csak ketten vannak!

– A buszt várod?

Még mindig nem jön hang a torkából, de rábólint. Motoros folytatja:

– Te! Figyelj! Azt a cajgát – fejével a járda felé bök – hozd már haza!

Daniba visszatér lassan az élet. Átveszi Pepétől a kormányt.

– Ráülhetek? – kérdi óvatosan.

– Tőlem tolhatod is – vonja meg a vállát Motoros. – Karjával int Pepének. – Indulás! – Beülnek a járdán hátrébb parkoló Ladába. Mielőtt becsapná a kocsii ajtaját, a bandavezér még odakiált Daninak. – A Bársonyhoz gyere!

Dani hiszi is, nem is szerencséjét. Nem bántották, nem gúnyolták, és vagy három kilométeren övé a tizenhét sebességes *mountain bike*! És ráülhet! Nem féltik a bringát, mint az osztálytársai, hogy összetöri. A kezétől átnedvesedett folyóiratot becsúsztatja a reklámszatyorba, s felakasztja a kormányra. Óvatosan leereszkedik az ülésre, biztonság okáért rugózik néhányat, majd boldogan elrugaszkodik a járdaszegélytől.

*

Pedig ez a nap megint piszok rosszul kezdődött. Ő szokás szerint a szemét dörzsölgetve, lehajtott fejjel lépett a konyhába. Anyja az asztal mellett ült mozdulatlanul, túl a reggelin, útra készen, a világoszöld, végig gombos, ujjatlan, kartonruhájában.

Erős, összefont karjait irdatlan mellein nyugtatta.

– Anya! – kezdte ő, mire a mandulavágású szemek felett ráncba szaladtak a dús-sötét szemöldökök és lepisszentette a fiát.

– A híreket hallgatom.

Ő sértődötten ült az asztalhoz. – A hírek ... a hülye hírek ... erre ébred, erre fekszik ...

– Mondani akartál valamit? – kérdezte később anyja, miközben csörömpölve rakta egymásba a csészéket, táányérokat.

– Á, nem lényeges – hárította el. – Már nem is tudom ...

– Danikám! Kimegyek apád sírjához. Megint szerda van. Hogy szaladnak a hetek! – sóhajtott. – Utána Gizi nénédhez rohanok. Ki kell használnom a szabadságot. Paradicsomot teszünk el felesben. Kilencnél hamarabb nem hiszem, hogy hazaérek. A tökfőzelékhez süssél magadnak tojást! Hozz kenyeret és tejet! – Szia kisfiam! Tudod ...

– Tudom. Senkit sem engedek a lakásba – mondta fel a mindennapos intelmet. De ezzel most nem fejezte be. – Anya! – ugrott fel a székéről. – Anya! Tudom, mit akartam mondani.

Napok óta halogatta a kérést, annyira félt a visszautasítástól. De a mai napot végső határidőnek szabta meg. – Anya! – bökte ki elszántan – szeretnék egy súlyzópárt. Nézd! – hajlította és feszítette meg a karját. – Nézd! Két hónap alatt növesztettem. – Várta, hogy anyja is megtapogassa és megcsodálja verítékes munkájának eredményét.

Az nem túl nagy lelkesedéssel nyomogatta a hüvelykujjával.

Akkor ő előrukkolt a végső érveléssel:

– Ugye, te sem akarod, hogy csúfoljanak?

Anyja döbbsen nézett rá. Először nem is értette. Dani sohasem panaszkodott eddig.

– Csúfolnak? – kérdezte felháborodva. Mandulaszeme résre szűkült, hangja szigorodott. – Beszélek az osztályfőnököddel – jelentette ki erőlesen.

– Ugyan, anya! Hát nem érted? Izmok kellenek, nem elbeszélgetések!

– Karácsonyra... talán..., de inkább márciusra, a születésnapodra...

– Nekem most kell! Nem érted? Vissza kell adnom, amivel eddig dolgoztam.

– Te nem érted! Nekem erre most nincs pénzem!

Miután anyja elment, ő elővette szekrénye aljából a súlyzókat.

Mikor fáradni kezdett, megnézte az óráját. Még legalább öt percig bírnia kell!

Végig is csinálta. De utána már úgy feküdt el az ágyán, mint egy hulla.

*

Mindez most hirtelen átfutott Dani fején, ahogy a pedált taposta.

Motorosék persze jócskán megelőzték a Ladával.

Máris ott voltak előttük a *Bársony* környékének pedáns rendbe állított házai.

– Zákányi lesz a csali, a műnyúl – közölte Motoros Pepével. Ezek a csávók kemény vagányok. Először ütnek, aztán... újra ütnek. Zákányi majd leköti őket, és a cajgától is megszabadulunk. Vihetik a francba!

Pepének nem tetszett a dolog.

– Ez nem fair – aggályoskodott.

– Nekem ne lelkizz! – horkant rá Motoros. – Most a bőrünkről van szó!

*

Dani hat perc alatt ért a *Bársony*hoz, a lakótelep kedvenc cukrászdájához.

Motoros és Pepe a Lada mellett várja.

– Kösz, Motoros. Állati jó cajga – mondja ő az örömtől és a tekeréstől kifulladásra. S már indulna, de Motoros visszatartja.

– Várj! Kövess! – mondja parancsolóan. – Lassan hajtok, te meg utánam jössz a cajgával.

Dani értetlenül néz rájuk. Fogalma sincs, mi akar kisülni ebből.

Pepe elköszön a vezértől. Azt mondja, hogy otthon vendégeket várnak.

Motoros bevágja magát az ülésre és indít.

Dani tétován néz utána. Aztán mégis megindul a nyomában. Így azt is látja, hogy Motoros útját egy kakaószínű autó állja el. Kiugrik belőle két fickó, az egyik feltépi a Lada ajtaját, a másik kicibálja Motorost és ütni, verni, rúgni kezdik.

Dani megfordul, és örült iramban teker a lakótelep másik vége felé. Ott fölcsönget az egyik osztálytársához.

– Andris! Gyere le gyorsan! Nagy gázban vagyok.

Némi tanakodás után úgy döntenek, hogy a bringát elviszik a 42-be. Motoros, ha agyon nem verték közben, alighanem ott van.

A lépcsőházban csakugyan együtt találják a bandát. Motoros szája fel van repedve, orrából még szivárog a vér.

Át akarják adni a cajgát, de senki sem nyúl hozzá. Dani a falhoz támasztja. Mennének, de ott fogják őket. Egyelőre nem törődnek velük: a banda tovább vitázik.

Egymás szavába vágva latolgatják a helyzetüket. A röpködő szavakból, félmondatokból nagyjából a két fiú számára is összeáll a kép.

*

Motoros, Szúnyog és Tüske tegnap bepiált. Jó kedvükben leszedtek egy csávót a bringájáról, Motoros „megsimogatta”, a cajgát elvették, aztán túladtak rajta.

A csávó haverjai keresés közben a lakótelepre is eljutottak. A személyleírás és Motoros eredeti, Chicago feliratú baseballsapkája alapján sikerült nyomukra lelniük.

Megüzenték röviden és tömören: sötétedésig adják vissza a lopott járgányt, különben szétrúgják a töküket.

Ráment a fél délutánjuk, mire visszaszerezték az elpasszolt biciklit. Ezután került az útjukba Dani.

*

– Higgyétek el, a terv jó. Nem lett volna semmi baj – bizonygatja Motoros és feldagadt arcát igyekszik hűsíteni tenyerével – ha ez a hülye le nem marad. – Szeme villámokat szór az egyre jobban begyulladt fiú felé.

Az eredeti ötletet nem vetik el. A cajgát Dani adja át. Csak abban nem tudnak megegyezni, ki legyen a „felvezető”.

Motorosnak érthetően nem akaródzik visszaülni az autóba.

Egymásra mutogatnak. Mindegyik fél elhagyni a lépcsőházat.

Daninak hirtelen megcsikordul a hasa.

– Srácok! Nekem muszáj... Hasmenésem van. – Eltorzult arcán látszik, hogy alig bírja tartani.

– De visszagyere! – ordítanak utána.

Rohan, ahogy erejéből telik. Néha megáll, összeszorítja záróizmait.

*

Otthon, mire kioldja átizzadt nadrágzsínörjét, az eleje beleszaladt az alsójába.

Halkan káromkodni kezd – pedig nem szokott – majd egyre hangosabban, végül már ordítja az ordinaré, obszcén ocsmányságokat, mindent, ami a szájára jön.

*

A fürdőszobából már úgy jön ki, hogy mindenre el van szánva. Derekára csavart törölközőben a telefonhoz megy. Tárcsáz.

*

Mire visszaér a lépcsőházhoz, a rendőrfárör is épp befut.

Most minden megalázkodás nélkül néz szembe a fiúkkal. Rettegés sincs benne. Nem érez se örömet, se diadalt, se elégtételt. Csak ürességet. Különös, mostanáig ismeretlen ürességet.

FÉNYES ÁRNYAK

A portás címzett borítékot adott át.

– Miből gondolta, hogy a levél nekem szól? – kérdeztem.

Az öreg ravaszskásan hunyorított.

– Az adjunktus úr azt mondta, hogy csinos nő az illető.

„Elnézésem kérem, viziten vagyok, kb. tizenegyre itt leszek, addig is nézd meg a parkunkat – nem fogod megbánni. Frici”

Csomagjaimat az öregre bízta, és elindultam a vakítóan fehér főépület felé.

Levél hívott ide.

„... Örök igazság, ha az embert valami baj éri, eszébe jutnak rég elfelejtett ismerősei, halálos ellenségétől is jól esik egy-egy biztató szó. Most érzem, mennyire igaz, amikor szinte mozdulatlanul fekszem az ágyban (a levelet a nővérkének diktálom), és nem tudom, lesz-e valaha belőlem ép ember. Távol mindenkitől és mindentől, látogató ritkán jön, pillanatoknak tűnik ez az idő – utána még nagyobb az űr. Így múlnak a hónapok.

Kérhetlek-e, hogy gyere haza? Beszélgetni szeretnék veled. Nagyon a mélyponton vagyok...”

Lekanyarodtam a mellékútra. Két szélén gondosan nyírt orgonasövény, mögöttük hatalmas platánfák borulnak össze, lombjaikkal hűvös félhomályban tartják az utat. Mintha szerpentinén járnék, az út hol fürdőmedencét kerül meg, hol virágágyaktól tarka mini parkokat. Az egyik oldalon elmarad a sövény, az út karcsúívvé hídhoz vezet. Elöttem szikrázik a víztükör, a hídon túl fűzfákkal szegett apró sziget. A színesre festett padok pihenésre invitálják az arra járókat. Mindenütt csodálatos nyugalom, csak az egymásnak felelgető madarak éneke töri meg a csendet. A tó mögött virágokkal gazdagon hímzett pázsit, vörös utakkal felszelelve, a távolban hosszan elnyúló liget. Leültem.

Lent a vízparton idős bácsi horgászott. Apró hal ficánkolt a horgon. Megnézegette, majd visszadobta a tóba.

– Látja, ez sem az, akit keresek. – Mintha a levegőnek beszélt volna, nem fordult felém.

Gondolataim a fehér épület felé szálltak. Nem válaszoltam a leveledre (két hete küldted). Argentína messze van, a posta sem gyorsabb. Meglepetést akartam szerezni neked. Ne hatódj meg! Csak féligazság! Nehezen szántam rá magam az utazásra, mert – ez a másik fele – félek a találkozásunktól.

Emlékszel? Gyerekkorunkban hogy hittünk az álmainkban?! Nem ismertük a megalkuvás szót, a fehér fehér volt, a fekete az fekete. Felnőttként is a világot akartuk megváltani. Idő kellett, hogy rájöjjünk, a faltörő kosok ideje lejárt. Te a házasságba menekültél, én meg a munkámba.

Te a függetlenségemet irigyelted, én a két fiadat. Csak őket. A házasságod – te mondtad – ballépés volt. Apa is kell a fiúknak – hajtogattad konokul. Te sem hittél benne! Fiatalként nem volt bátorságod új életet kezdeni, betegen téged hagytak el. Akkor már külföldön dolgoztam. Sebtében írt leveleim nem pótolhatták a személyes beszélgetések erőt adó biztatását. Az egészségeddel fogyott a hited is.

Az órámrá néztem. Féltizenegy. De lassan múlik az idő!

Az öreg a botot a parton hagyta, leült mellém.

– Egyszer a horgomra akadt egy gyönyörű szivárványszínű halacska. Ragyogott a napfényben, a tenyeremen tartottam és nem tudtam betelni vele. Megszólalt a kicsi hal: „Élt a Dunában egy halleány, szebb volt, mint százszorszép álom, képzelet. Szülei óvták, őrizték, féltették, s csodájára jártak a tengeri halak. Egy nap egy idegen folyóból jött fiúval találkozott, és egymásba szerettek. Amikor a lány apja megtudta, rettenetes dühre gerjedt. Nem adlak, lányom, csak folyónkbelinek! – kiabálta. – Megölöm azt a gazembert...és téged is, ha csak a közeledbe is engeded. – A fiatalok titokban találkoztak, ám az apa kileste és mindkettőjüket lenyelte. – Kérlek, jóember, keresd meg a gonoszt, állj bosszút rajta!” – Megígértem a halacskáknak,... és tudom, hogy egyszer megtalálom, akárhova bújt is el.

Te jó ég! Ez örült! – villant át az agyamon.

– Ugye, nem hisz nekem? Látom az arcán.

– Dehogynem – siettem megnyugtatni.

– Nem, nem – ingatta a fejét – senki. Senki, pedig igaz. Máris elmegy? Látogatóba jött? Én itt lakom a szanatóriumban, de ne higgye, hogy beteg vagyok! Á, nem! Itt – és széles mozdulattal mutatott körbe a hídról – még a halottak is feltámadnak. Szeretek itt élni, mindenki kedves hozzám. A régi betegeket név szerint ismerem. A férfiak türelmetlenebbek, mint a nők és – halkabbra fogta a hangját – sokat isznak, dohányoznak. Aztán meg köhögnek. Némelyik véreset. Meg hánynak. Szédelegnek. A csontjuk törik, mint a pálcika. Így so'se gyógyulnak meg! Hát érdemes?

Kiértünk a főépület előtti hatalmas, kör alakú virágágyáshoz. A lépcsőről fehérköpenyes alak integetett felénk.

– Morva adjunktus – súgta az öreg. – Szigorú orvos, de itt – bökött a mellkasára – nagy szív lakozik.

– Szervusz, kedves! Remélem kellemesen telt az idő? Tódor – fordult a kísérmhez – Panni főnővér keresi.

– Hol akadtál össze vele? – kérdezte és belém karolt.

– A tóparton – mondtam, és röviden elmeséltem a találkozásunkat.

– Hiszed-e, hogy átvitt értelemben igazat beszélt?

– ???

– Sok éve egy bolgár kertész a lányára és magyar udvarlójára gyújtotta a pajtát, a találkozóik helyét. Hogy a tett elkövetése előtt is elmebeteg volt-e? – nem derült ki. Évekig zárt intézetben kezelték, utána visszakerült a falujába. A felesége halála óta él itt. Csendes, megbízható, amolyan mindenés. Ha nem mesélne képtelenebbnél-képtelenebb történeteket, talán fel sem merülne senkiben, hogy....A gyerekek rajonganak érte.

A lépcsőfordulóban Frici szembefordított.

– Szomorú dologról kell beszélnem. Teljes áttétel. Nem tart már sokáig a szenvedése.

– Tudja? – a hangom elfulladt.

– Meggyőződéses.

Megálltunk az ajtó előtt.

– Figyelj ide, kedves! Intézkedtem, hogy egész nap egyedül lehessetek. A meglepetéset elrontottam – mindkettőtök érdekében. Ugye, megértesz? Amíg a nővér eteti, mi is elmegyünk majd ebédelni. Ide jövök érted – mondta, és bátorítóan megszorította a karomat.

Szinte egyszerre köszöntöttük egymást, a megszokott, régi, pajkos üdvözléssel. – Szevasz, öreglány! – és fullasztóan takart be bennünket a kínos csend.

Néztem sovány, kifestett arcodat, gondosan, frissen fésült, akaratos, erősszájú – valamikor szőke – hajadat, erektől dúsan kékelő, pergamen színű kezedet, és nem jutott eszembe más, csak az, hogy milyen figyelmetlen vagyok, a portán felejtettem az ajándékot és a virágot.

– Lehúzzam a rolót? – kérdeztem, mert erősen hunyorogtál.

– Köszönöm, ne. Inkább behunyam a szemem, és te mesélj, amiről csak akarsz!

Úgy tűnt, órákon keresztül beszéltem a régi barátokról, ismerősökről, a lombok közén át a szobádba szökött sugarak alá bújt árnyakról, a munkámról, a halakról, a napsütötte szanatórium kertjéről, csodával határos módon felgyógyult ismeretlen ismerősökről, és te egyetlen mondattal sem szakították félbe. Azt hittem, elaludtál.

Elhallgattam, mert az ajtóban megjelent a nővér. Órákra néztem, alig egy órája vagyok nálad!

– Biztosan elfáradtál – szóltál halkan. – Köszönöm a szép délelőttöt, ebéd után majd én mesélek, jó?

.... és akkor még nem sejtettem, hogy örökre adós maradsz az ígéreteddel.

KÉT IGEN KÖZÖTT

Azon kapta magát, hogy már megint fejét lógatva, gondolati üresjáratban megy hazafelé.

„Fejenéhez” járásának kezdetére azóta próbál rájönni, hogy vagy két hete – éppen ilyentájt – egy kollegája, akivel tartós köszönőviszonyban vannak, a sarkon utolérte és a füléhez hajolva elsuttogta hat éves munkahelyi ismeretségük egyetlen bővített mondatát: – Mit keres olyan nagyon?

Összerezcent és megtorpant. Meredten bámult a tovahaladó után. A férfi visszafordult, kézfejével az állát lökdösve mutatta, hogy fel a fejjel! Siralmasan nézhetek ki – gondolta – ha még a némák is megszólalnak a láttamon – ironizált dühös döbbenetében. Tudta, hogy nem a külseje a gond. Ma éppen a sötétzöld trencskó van rajta, jó vétel volt – fiatalabbik lánya beszélt rá – illik nagy, barna szeméhez és sűrű, gesztenyebarnára festett hajához. Nyúlszörmés, fekete bokacipője – a boszi – karcsú bokáját hangsúlyozza.

Gyorsan kihúzta magát. Fejét dacosan előreszegezte. Helyes – mormogta – már működik a kontrollom.

*

Négy hónappal ezelőtt, amikor közös megegyezéssel elvált a férjétől, úgy érezte, hogy ha fiatalabb lányával, Dórizal végre átköltözhetnek a felújított, kétszobás wekerlei lakásba, talán túljutott a nehezén. Asszonylánya, Zsófi szerint fölösleges pénzkidobás a felújítás.

– Tényleg nincs annyira lerobbanva, hogy mindenáron ki kellene cserélni a berendezést, de tudod, mennyire finnyásak vagyunk Dórizal, sose szoknánk meg a másét.

– Okosabbra is költethetnék a... – harapta el Zsófi a mondatot, de lánya szemének villanását pontosan értette.

Amióta a lányoknak megmondták, hogy elválnak, Zsófi egyre gyakrabban emlegette, milyen jó lenne, ha legalább az egyik szobájukban ki tudnák cserélni a bútoraikat egy szép, mutatós, lehetőleg antik garnitúrára. „Jól” időzítette, hogy ezzel kapcsolatban kifejtse a mondanivalóját.

– Fogalmatok sincs, milyen csórók vagyunk a barátainkhoz képest, hozta elő újra a témát a költözés előtti napon, dobozok, kitömött papírzsákok, skatulyává csupasztott bútorok torokszorító dzsungelében – nincs is kedvünk meghívni őket, nem akarjuk látni a sajnálkozó pillantásaikat – hadarta tovább, nehogy valaki is félbeszakíthassa. – Ha látnátok, milyen helyeken és lakásokban laknak! Az is igaz – morfondírozott álnokul tovább –, hogy a szüleik nem kutató- vagy tervezőintézetekben dolgoznak.

Úgy érezte, ha valamelyikük megszólal ebben az ideges légkörben, kitör a veszekedés.

Dóri nem bírta tovább. – Cseréljétek le a barátaitokat csóróbbakra, akkor ti lesztek az irigyelt gazdagok!

Zsófi épp egy dobozt kötözött át, olyan dühvel húzta szét a madzag két szarát, hogy az tompa durranással elszakadt. – Szellemes vagy művészkém – sziszegte dühödt pillantással Dóri felé. – Kíváncsi leszek, mire viszed azzal a fene nagy tehetséggel, ha apáék már nem fognak segíteni. Magadra húzhatod a nagybögöd tokját ...

– Zsófi! Hagyd abba! Nem használ ez senkinek – szólt rá a lányára. Körülnézett, segélykérő szemmel kereste Dénest, de ő, mint sok év óta, szó nélkül kivonult a lányok veszekedéséből. Kedvenc elsőszülöttje iránt érzett, szinte abnormális szeretete elvakulttá tette, s ha a tények mégis Zsófi ellen szóltak, mindig ugyanazt a megoldást választotta: eltűnni, minél gyorsabban, a konfliktus színhelyéről.

Dénes szorosabb és tágabb családjában egyetlen lány sem született. Ők is négyen voltak fiúk. Valahányszor a gyerek-téma szóba került, meggyőződéssel állította, hogy neki fia lesz, a fiúvonalnak folytatódnia kell. A lányok születése után, az első látogatáskor, meghatottan csókolgatta a kezét és egy brillkóves gyűrűt húzott az ujjára. – Köszönöm, köszönöm – ismételteg elérzékenyülve. Kis

ékszerdobozt vett elő, benne picit, pirosköves gyűrű, a fedelében pedig keskeny, fehér papírszalag volt, rajta az építészmérnökök szinte egyforma, jellegzetes írásával „Kislányomnak”.

– Mondd meg Zsófikának, hogy az apukájától kapta és – gyorsan kifújta az orrát – azt is, hogy nála szebb kislányt még nem láttam.

Csak később jött rá, amikor közös életük szép emlékeinek felidézésével próbált kapaszkodókat az egyre feszültebbé váló légkörben, hogy Dénes titokban kislányra készült. Zsófi éjjélkor született, Dénes korán reggel érkezett a kórházba, tehát előre megvette a lányának is a gyűrűt.

A kis királynő, ahogy Dénes a lányát becézte, tökéletesen uralta az apját. Ahogy cseperedett és egyre önállóbb lett, ő mindinkább kiszorult férje és Zsófi életéből. Négyéves koráig Dénes öreglány nagynénje, Kati tanti vigyázott rá, mert Dénes hallani sem akart arról, hogy óvodába adják. Amikor a nagynéni bejelentette, hogy a nyár végén férjhez megy, Dénest először látta kiborulni. – Ha eddig nem volt neki sürgős – hajtogatta – várhatott volna még egy évig, hogy Zsófinak csak az iskolaelőkészítőt kelljen végigszenvednie.

Dénes attól kezdve úgy nézett a lányára, mint valami áldozati bárányra, naponta kérdezte tőle, örül-e, hogy óvodás lesz?

A kislány egyre gyanúsabbnak találta az egészet. Elbizonytalanodó igényei után a durcás, konok hallgatás következett, majd a környezetének „*Majd meglátod milyen jó lesz ott! Ne félj, nem esznek meg! Neked is fog játék jutni*” és hasonló elmés vigasztalásai dührohamot, csuklásba fulladó sírást váltottak ki belőle.

Míg ő Berlinben volt kiküldetésben, Kati tanti viselte gondját a két „elárvultnak”. Futva tolt ki a csomagjait a csarnokba, torkában dobogott a szíve az örömtől. Abban reménykedett, hogy a távolléte felébresztette a kislányában a hiányérzetet utána és ez majd segít, hogy közelebb kerülhessenek egymáshoz. Alig ismert Dénesre! Nyúzott, sápadt arcának látványától megrémült, kiengedte kezéből a kéziféket, a kocsi leblokkolt, majdnem keresztülbukott a csomagjain.

Zsófi apja kezét fogta és a kijövőket figyelte. Mikor meglátta őt, hátat fordított, két kezével átfogta apja lábait és arcát a nadrágjába fúrta.

Leguggolt Zsófi mellé, meg akarta puszilni, kislánya azonban még szorosabban ölelte apját és a nadrágszárakba fullasztotta a kérdését. – Ugye most már nem kell óvodába mennem?

Nem értette Zsófi viselkedését, segélykérően nézett fel Dénesre, aki fejét ingatva psszt-et mutatott.

Hazafelé Dénes végig szóttanul vezetett. Zsófi hátul, mellette ült, lehorgasztott fejjel, ölébe ejtett kezekkel – gyerekkora templomos öregasszonyait formázta. A hallgatás ráereszkedett, gúzsba kötötte, megbénította. Nem tudott megszólalni. Nem is kérdezte senki.

Az óvodába menés első napján Dénes korán reggel kiküldetésbe utazott vidékre. Zsófi nem akart felkelni, alvást színlelt. Mint egy rongybabba, ernyedten hagyta magát öltöztetni. A reggelijét eltolta maga elöl, a teába csak belelaffantott, a vécéből alig akart kijönni, a sürgetésére csak biggyesztgetett és a vállát vonogatta.

Ebéd után ment érte. Az óvó néni udvariasan érdeklődött: – Mindig ilyen szóttan a gyerek? – Gondolom, nagyon meg van illetődve – mentegette a lányát.

Zsófi életében ilyen gyorsan nem öltözött fel, még arra sem vesztegette az időt, hogy a zokniját a színére fordítsa. Nagy igyekezetében megizzadt, bronzvörös haja feketés tincsekben tapadt a homlokára.

Az egy hetes szoktatás után, mikor már egész napos óvodás lett, kislánya megbeszélte az apjával, hogy mindig ő menjen érte. Az oviból minden nap átsétáltak a Városligetbe, vacsoráig haza sem jöttek. Apjának mindenről részletesen beszámolt, otthon vele már nem volt ilyen közlékeny.

– Ugyan, te is unnád naponta kétszer ugyanazt elmesélni – kelt a lánya védelmére Dénes. Valószínűleg igaza volt, mégis rosszul esett neki. És hiába panaszkodott férjének arról is, hogy Zsófi reggelente szándékosan húzza az időt, alig tud beérni a munkahelyére, nem hitte

el. – Egyáltalán, hogyan feltételezhetsz szándékosságot? Egy kisgyerekről?!

Zsófi harmadik hete járt az óvodába, amikor belázasodott. Dénes vitte haza, mert ő házon kívül, egyeztető tárgyaláson volt. Lányuk lázrőzsákkal feküdt a kiságyában. Dénes vibrált az idegességtől.

– Voltatok orvosnál? Mit mondott? – kérdezte férjétől.

– Vírusos influenza.

– Zsófi szervezete erős, néhány nap múlva túl lesz rajta – próbálta megnyugtatni Dénest. Kár volt.

– Megmondtam, hogy ez lesz a vége – a kitörni készülő vulkán morájával jöttek elő a szavak – teljesen tönkre fog menni a kislány. Te nem tudod, mert nem voltál itthon, mekkora stresszt okozott neki, hogy óvodába kell járnia, most meg az egészsége megy rá. Azt hiszed ezzel vége – már kiabált – az ős elején vagyunk és tessék, máris beteg! Mondd meg, mi baja volt itthon?! Intézd el, kérj egy évre fizetés nélküli szabadságot!

– Ugye, nem mondtad komolyan?

– A legkomolyabban!

– Dénes, gondolkozz. Szükségünk van az én fizetésemre is...

– Nem fogunk éhen halni – vágott közbe indulatosan – kicsit összebb húzzuk magunkat.

– Nemcsak erről van szó! Végre „jegyzik” a csoportunkat, túl vagyunk a „kutyaól” tervezéseken, komoly munkát kaptunk, nagy és szép feladatot. Ha én most otthagynom a csoportot, nem biztos, hogy újra beférek majd...

– Neked mi a fontosabb, a kollégáid vagy a gyereked? – csattant a szavába megint.

– Nem jól kérdeztél. De, ha már itt tartunk, szeretem a szakmámat és nem mondok le róla sem egy, sem több influenza miatt.

– Szóval, a gyerek elé helyezed a szakmai karrieredet? – gúnyolódott Dénes.

– Az a bajod, hogy túl elfogult vagy – most kimondta! – és elvesztetted a józan ítélőképességedet!

– Tehát én hülye vagyok, mert szeretem a gyerekeket? – Felugrott az asztal mellől, foghegyről odavetette – Anya az ilyen? – és kiment a konyhából.

Zsófi nem tartozott a sokat betegeskedő gyerekek közé, néha elkapta egy-egy influenzajárvány vagy kötőhártya-gyulladás és a bányahimlő is utolérte.

Bármilyen abnormálisnak hangzik – túl a betegség miatti első aggodásán – ilyenkor volt a legboldogabb. Zsófi a felgyógyulásáig úgy csüngött rajta, annyira igényelte a jelenlétét, ahogy soha máskor. Amíg lázas volt és feküdnie kellett, meséket kért, fogta a kezét. A lábadozása idején babáztak, társasjátékoztak. Sokszor gondolt vissza ezekre a betegápolással töltött napokra, hogy soha, egy pillanatra sem fáradt el, kimeríthetetlen energiát szabadított fel benne az a szinte eszeveszett öröm, amit gyermeke lelkének megnyílása miatt érzett. Zsófiból ilyenkor még a titkai is kibuggyantak. Az elsőre ma is pontosan emlékszik.

– A Krisztián szerelmes belém. Hiába mondtam neki, hogy én apát veszem feleségül, kinevetett, azt mondta, butaságokat beszélek, de ő még az apánál is jobban szeret, és nézzem meg, ő igazi fiú. Képzeld! A sarokban megmutatta a fütyijét, és akkor a dadus kivitt minket a mosdóba, és a fenekünkre csapott. – Fényes, fekete szeme kérdően nézett rá, látható megkönnyebbüléssel, hogy kiadhatta magából, ami a lelkét nyomta. – A dadus nagyon helytelenül cselekedett – ragadta mag a történet könnyebbik végét. A többivel hirtelen nem tudott mit kezdeni. Hiányzott a mindennapos beszélgetések gyakorlata. Lánya tekintete várakozóan csüngött rajta, mintha mást szeretett volna hallani, vagy a folytatást várná. Zsófi törte meg a hallgatást, kedves arcát felnőtt szigorba bújtatta, és arra kérte, hogy maradjon ez kettőjük titka.

Hányszor próbálta megfejtetni Zsófi viselkedésének okát!

Három évvel ezelőtt, az akkor tizenhat éves Dórinak ki kellett venni a manduláját. Zsófi beajánlotta húgát volt főnökénél, a jó hírű gégésznél. A kórházba indulás reggelén, amikor Zsófi megérkezett a

kis Fiattal, Dóri még ráérősen készülődött a fürdőszobában. Nővére beállt az ajtóba és húga kezét figyelte.

– Nem félsz? – kérdezte a tükörből ránéző Dóritól. Vállrándítás volt a válasz. – Én mindig nagyon féltem, amikor beteg voltam – mondta a tükörcsónak –, hogy nem tudnak meggyógyítani és el kell mennem messzire.

– Bízgatásnak szántad? – a fogkrémhabos száj elvagyorodott, a barna szemek azonban gúnyosan figyeltek a tükörből.

– Hülye vagy? – viszonzta nemes egyszerűséggel húga kérdését, – neked sem érdemes semmit mondani, mert a lényeg nem ér el az agyadig!

Jézus! Még képesek összeveszni! Zsófit elhívta kávézni. Lánya átölelte.

– Anyukám! Nyugodj meg! Dóri jó kezekbe kerül.

Legszívesebben elsírta volna magát! Végre megértette, hogy lánya a bajban nyílik meg és mindegy, hogy sajátmagáról vagy másról van-e szó. Ezért rajonganak Zsófi nővékéért a betegek!

A kocsiban lányait figyelte. Idegenek nem különböznek jobban egymástól! Zsófi most egészen az anyósára emlékeztette, a tekintélyt parancsoló, büszke tartású asszonyra, akit az öt férfi feltétlen tisztelettel vett körül. Fiai közül külsőre és természetben is Dénes hasonlított rá a legjobban, s ő állt a szívéhez a legközelebb.

Dénes imponáló nagyvonalúsága és célratörő keménysége egyszerre bűvölte és riasztotta. Már az első nap feleségül kérte. Ő csak dadogott meglepetésében:

– Nem is ismerjük egymást... Mit tudsz rólam?... Komolytalan kérdésre...

Dénest láthatóan szórakoztatta a zavara, megvárta, amíg kifogyott szegényes, újra ismételt érveiből. Csak azután válaszolt:

– Amióta a Bagolyvár előtt megláttalak és követtelek, minden szabad percemet arra használtam, hogy minél többet megtudjak rólad.

– De...

– Igazad van, a száraz tényekből nem tudhatom, hogy milyen ember vagy.

Hirtelen komolyra változott a hangja, megragadta mindkét karját. – Ne mondd ki, amit akartál. Hagyd meg nekem a reményt, és adj időt magadnak!

Adott. Később is – a gyerekei miatt. Megalkuvás volt? Bizonyos fokig igen. Öncsalás volt? Lehet. Sohasem merte végiggondolni. Még itt van Dóri!

Dórit ő akarta és ő várta. Igen, talán önzésből, hogy – még kimondani is örület! – neki is legyen gyereke, hogy anyának és ne csak gondozónak érezze magát!

A szegycsont körül ismerős húzást érzett. Csak nem?! Hinni is alig merte, hogy terhes. Egyedül döntött, csak utána mondta meg, tényként, hogy megszüli. Visszavágásnak szánta az „Anyá az ilyen?” döfésért.

Túl volt a félidőn, erősen gömbölyödött, amikor végre leültek, hogy megbeszéljék dolgaikat. Hosszú hónapok óta először szóltak egymáshoz emberi hangon.

Mindenki fiút jósolt, csak Zsófi várt lánytestvért. Az első napokban még meglesegette a fürdetést, a szoptatást. A pelenkázáskor fintorogva elvonult a szobájába. Apjával naponta eljátszatta, hogy ő is kisbaba, akit öltöztetni, etetni, fürdetni kell. Visszalopta magának az édesapját.

A szülési szabadság után, Dóri egyéves koráig, fizetés nélkülöt kért.

Dóri nagyon ragaszkodott a testvéréhez, négy-öt éves koráig kereste annak társaságát. A visszautasítások azonban megkeményítették, s később, ha Zsófinak néha – ritkán – eszébe jutott, hogy a húgával játsszon, dacosan nemet mondott.

A kicsi még nem volt egy éves, amikor Dénes nagybátyjától örökölték egy kis házat, kétszáz négyszögöl gondozott kerttel Máriaremetén. Dénes attól kezdve, a téli hónapok kivételével, minden hétvégét ott töltött, többnyire Zsófi-val. – Neked is könnyebb, ha csak a kicsi van veled itthon – mondta, amikor először vitte magával Zsófit.

Legkedvesebb emlékei voltak ezek a napok. Délutánonként kikocsikáztatta kislányát a Ligetbe, homoktortákat sütöttek, folyókat ástak, tavakat vájtak, mondókákat játszottak el.

A következő évben néhányszor ők is kimentek a telekre. Ha éppen nem ennivalót készített, asztalt szedett le, vagy mosogatott, mint egy testőr, a kislánya nyomában járt, mert ami mozdítható volt, a gyerek mindent széthordott a kertben. Férje és Zsófi is őt hibáztatta, miért nem vigyáz jobban Dórirra, miért hagyja, hogy tönkreg tegye a munkájukat? Döntött. Egy veszekedési forrással kevesebb lesz az életükben, ha Dórral otthon maradnak. Dénes udvariasságból sem hívta többet őket.

Óvodás korában még sokszor kérte a kislány az édesapját, hogy velük mehessen, a válasz mindig ugyanaz volt: „Kicsi vagy, majd, ha nagyobb leszel!”

Egymást okolták a szeretet polarizálódásáért, ugyanakkor nem ismerték el, hogy egyik gyereket jobban szeretik a másikinál. A véleménykülönbségek feloldásának minden kísérlete csak a villongások számát növelte, az elhidegülést fokozta.

A karácsonyra való készülődések közelebb hozták egymáshoz őket, élesztették a szeretet utáni vágyat, a reményt, hogy összetartoznak, hogy még minden jóra fordulhat.

A kapcsolatuk egyre szűkülő spirálisán múltak az évek.

Zsófi, a legnagyobb bánatukra, az egészségügyi szakközépből nem jelentkezett az orvosira, ápolónő akart lenni – legalábbis egyelőre – tette hozzá megnyugtatóan.

Barna madonnájuk, Dóri, konziba készült, mindenkit meglepve azzal az elhatározással, hogy bögös lesz.

A nyár végén Zsófi bemutatta a barátját, egy szőke, szemüveges, vékony alkatú, kislányos arcú, meghatározhatatlan korú férfit, a kórházuk egyik nőgyógyászát. A látogatás lánykéréssel végződött. Váratlanul érte őket, kínosan nyögdécseltek, mint a készületlen diákok a tábla előtt. – Örülünk, hogy szeretitek egymást és össze akarjátok

kötni az életeteket... Nem csak nektek, nekünk is fel kell készülnünk... Ugye, nem sürgős?

Zsófi nevetve félbeszakította a dadogásukat. – Ne féljetek. Még nem lesztek nagyszülők. Időben akartuk jelezni, hogy komoly az elhatározásunk. – Átfogta mindkettőjük vállát. – Olyan boldogok vagyunk!

Dénes teljesen maga alatt volt.

Mikor magukra maradtak, mindenáron le akarta beszélni lányát.

– Ráérsz. Olyan fiatal vagy! Előtted az élet, ne siesd el! A rohadt életbe! Zsóka! Szóalj meg már te is! Neked mindegy, hogy egy ilyen semmi kinézetű rabolja el tőlünk gyönyörű lányunkat! Ez nőgyógyász?! Elpirul, ha nőre néz! Zsófikám! – Könyörgőre fogta. – Mondd meg őszintén, tényleg szereted? Igazán komolyan gondoltad? Hol fogtok lakni? Ja, mondtad, hogy garzonja van. Zsóka! Mit csináljunk?

– Mindketten felnőttek...

Dénes leintette. Olyan volt, mint egy eszelős, fel-alá rohangált a szobában, magában motyogott, majd a fotelba roskadt.

Zsófit sem a hisztériás kiabálása, sem a józannak látszó érvelése nem tudta eltántorítani. – Apukám! Kár kiborulnod! Inkább próbáljunk konkrétumokban gondolkodni.

A konkrétum Zsófi tizenkilencedik születésnapja, az esküvő volt.

Dénes eladta a remetei örökséget. Egyharmadát a fiataloknak adta nászajándékkul, egyharmadát pedig Dóri nevére takarékbba tette. A maradék egyharmadból vett egy fehér Ladát. Zsófi esküvője után magába roskadt, szótlanná vált, késő estig dolgozott, minden vidéki utat elvállalt, egyszerűen nem bírta otthon maradni. Dóri nevelésében már csak a pénztárcájával vett részt.

Dóri tizennégy éves korára hirtelen felnőtté komolyodott, hallatlan energiával készült a zenei pályára. Önállóan szervezte az életét, napközben alig volt otthon.

Dénes ritkán, ő azonban minden növendék-hangversenyére elment. Botfűlével végigizgulta lánya szereplését. Hangversenybérleteket vett,

megpróbált felnőni a zenéhez, azon keresztül is közel maradni a lányához.

Bár mindegyikük élte a maga külön életét, mégis, ha Zsófiék látogatóba jöttek, igyekeztek őrizni a látszatot, összeállt a család. Jól nevelt, udvarias, érdeklődő szerepüket megmagyarázhatatlan ok miatt nem esett nehezükre eljuttassaniuk. Hibátlan előadások voltak. Talán, mert legbelül őszintén erre vágytak, vagy mert a színpadon tilos volt egymást megsebezni?

Azon a napon, amikor Dórit felvették a Zeneakadémiára, Dénes bejelentette, hogy válni akar.

Nem érte váratlanul. „Jóakarátúlag” figyelmeztették, hogy férje és egy Zsófi korabeli rajzoló között egyre mélyebb kapcsolat szövődik. Nem volt bátorsága, hogy nyíltan rákérdezzen. Évek óta élnek egymás mellett – külön. Úgy érezte, nincs már joga ahhoz, hogy bármit is számon kérjen a férjétől. A válástól mégis idegenkedett. Félt az osztozkodástól, Dénes reakciójától, de leginkább önmagától. És Dóri miatt, aki az érettségi és a felvételi vizsgák előtt állt.

Dénes a döntés felelősségét levette a válláról.

– De, miért éppen ma, Dénes? Hisz te is örülsz, velünk együtt! Nem várhattál volna néhány napig?

– Hosszabb ideje készülök rá. Megígértem – megköszöörülte a torkát –magamnak, hogy azonnal tudatom veletek az elhatározásom, ha Dóri már túl lesz a vizsgáin. Hidd el, nekem sem mindegy a lányunk jövője! Az anyagiak miatt ne aggódj! A taníttatásában én is részt vállalom. Zsóka! Ülünk le még a héten, hogy megbeszéljük dolgainkat.

*

Addig ügyetlenkedett a záruk nyitásával, hogy a riasztó közben megszólalt. Idegességében még a kapcsolóját is csak nehezen találta meg. Háta mögött halkan nyílt-csukódott egy ajtó. Jól esett, hogy a szomszédok vigyázzák a lakását.

A levelesládában cédulát talált. „Anyu! Itt voltunk. Kulcsot elfelejtettünk magunkkal hozni. Jól vagyunk. Vasárnap jövünk ebédre. Pussz Dóri és Kevin”.

Táskáját a konyhaasztalra rakta, a kávékiöntőből kiitta a reggeli maradékot. Úgy, kabátban, végigszaladt a lakáson. Nehezen szokja a földszintet. Átöltözött, a rádióban zenét keresett, nagyobb fokozatra kapcsolta a fűtést. Leült a hintaszékbe. Behunyta szemmel hallgatta a rádiót. Jó lett volna – gondolta –, ha itt éri a gyerekeket. Egy estével kevesebb egyedüllét.

Korábban is előfordult, hogy csak reggelente találkozott a lányával, de ez a magány más!

„Be sem lakták a lakást”, még a helyét sem találták meg mindennek, sőt, voltak tárgyak, holmik, amiket egyáltalán nem találtak meg, pedig keresték, amikor egyik este lánya az ölébe kuporodott és elmondta, hogy „fülig” szerelmes. Az illető az évfolyamtársa és Kevinnek hívják és ösztöndíjas és angol és hegedül.

– Tudod, ilyen nagy szerelmekről írnak a regényekben. Ha együtt vagyunk, mintha nem is a földön járnánk. Mondd, te éreztél már hasonlót?

Talányosan lányára mosolygott. Különben sem tudta, mit válaszoljon.

– Az a helyzet – folytatta Dóri –, hogy napközben alig látjuk egymást, az esték és az éjszakák maradnak... Jujj! Pirulok rendesen, jó kis zavarban vagyok! Szóval, azt gondoljuk, többet lehetünk együtt, ha odaköltözöm hozzá. Másfél szobás lakást bérel – na, ne pityeregi! – nem a világ végére megyek és nem örökre. Ígérem, ahányszor időnk engedi, jövünk hozzád. Figyelj, sírók babám! Mikor mutathatom be? Ne félj, elég sokat tud már magyarul, különben meg gyakorolhatod az angolt!

Tudta, mondhatna bármit is, a lánya már döntött.

A vékony, magas fiatalember – inkább ír, mint angol típus – vöröses sörényű, hosszúkás arcú, szeplős, kicsit előre álló kapafogakkal – az első pillanattól őt is megnyerte kedvességével. Elegáns főhajtással

adta át a sokvirágú orchidea szálát és kézcsókkal köszönte, hogy Dórit elengedi hozzá.

Lányáék minden mozdulatából, a tekintetükből sugárzott a boldogság. Hosszú idő után szívből tudott nevetni. Utána a fél éjszakát átbögte.

Két hónapja él egyedül. Egyre nehezebben viseli a csendet, s azt, hogy körülötte minden csak annyira fontos, amennyire ő annak tartja.

Nem köti le az olvasás sem, tévénézés közben gyakran arra eszmél fel, hogy semmire sem emlékszik a látottakból. Rögeszmésen egy gondolat körül kering. Hol és mikor rontotta el a házasságát?

Cinikusan úgy is fogalmazhatna, hogy két dolgot sikerült a házasságában szépen végigcsinálnia – az esküvőt és a válást.

A két *igen* között huszonhat év telt el.

Távoli, egymáson hullámozó adások sípolással kísért hangzavarára ébredt a hintaszékben. Jobb karja válltól lefelé teljesen elzsibbadt.

EMBERNEK SZÜLETETT

(In memoriam Túrós Gyuri)

A háború vihara mint tollpelyhet fújta át a határon a csontig soványodott, apró gyereket .

Ki tudja, mióta bolyongott a határzónában, míg magyar földre ért. Egy nyitott kapun át éppen Túrós Maris portájára.

A nyakában átlukasztott dinár lógott. Abból gondolták, hogy odaátról való. Mert beszélni nem tudott. Néha kiszakadt belőle széles vigyor kíséretében egy hosszú, mély hőőő....

Ennyi volt a tudománya – s maradt életén át.

Járása csetlő lábú csikóé.

Óriási fekete szeme üres kút mélysége.

Maris széthúzta az állkapcsát, ahogy megboldogult lókupec urától látta. Tíz év körülinek taksálta.

– Le vagy te nagyon maradva, gyerek. Ne búsulj - mondta - van időd utolérni a többit.

Ezzel el is döntötte, hogy megtartja magának.

– Hőőő... – vigyorodott el az istenadta, és Maris úgy vélte: ő is beleegyezett.

Ha kérdezték, honnan a gyerek, azt mondta: lebombázott lelencből hozta a húga, de a papírai odavesztek.

Beírták az anyakönyvbe. Így született Túrós Gyuri.

*

Gyuri világa a fekete léckerítéssel körülvett parasztház volt.

Maris, a nagydarab, erős, Bánátból származó asszony, maga fejte a teheneit, a kecskéit, a juhait. A tejet maga ojtotta, főzte, szűrte, szárította túróvá, sajttá; köpülte írósvajjja.

Gyuri a tejfölt szerette a legjobban. Mindig belenyalakodott a csuprokba. Maris, ha tetten érte, ostorral a lába szárára csapott.

Nem erősen, csak úgy, hogy csípjen. Őt is így tanították a rendre, ő is így tartotta rendjén valónak.

Gyuri beguggolt a sarokba, fejét a falnak nyomta és úgy szűköltvonyított, mint egy megvert kutya. Mikor belefáradt, kiszaladt az udvarba és körbeforogva hőőő-zött.

Maris bocsánatkérésnek vélte, felkapta, dédelgette, tutujgatta, összevissza csókolgatta.

Gyuri, az ostorcsípésekkel irányítva, lassan megtanulta mit szabad és mit nem.

A maguk szabta mederben folyt az életük.

*

Míg Gyuri kicsi volt, Maris húzta a kézikocsit a piacra. Gyuri a kocsi hátulján ült és vigyázta a portékát.

Húsz éves korára elérte a százhatvan centimétert, erős fiatalemberré fejlődött.

Maris átadta neki a rudat.

Kékfestő anyagból varrt nyakba akasztható kötényt, fekete klottból könyökvédőt és vásárolt egy szalmakalapot. Kistafirozva indította első útjára.

– Hőőő... – kiabálta Gyuri a világba, és szaporán ügetett a kocsival. Isteni csoda, hogy nem hagyta el útközben a rakományt.

A kofák visítottak a nevetéstől. Forgatták, a fenekét fogdosták, a köténye alját emelgették, vaskos karjuk besiklott a nadrágszárai közé. De ő csak egyvégtében vigyorgott. Az emberek gyarlósága, hitványsága nem ért el a tudatáig.

*

A piac lett az élete. Derűs volt és megelégedett, úgy érezte, szeretik és közük tartozik...

*

Cserélődtek a szalmakalapok, a kötények és a könyökvédők, kopott a haj, mákosodott a borosta, mélyült a kiáltás. Csak a vigyora maradt a régi.

Ötven évet élt boldog együgyűségben.

A NYEREGTETŐ ALATT

A kórház ügyeletes volt, a feszült légkör és ráadásként a meleg front mindenkit megbolondított. A kórtermekben is mintha kihalt volna a megszokott segítőszellem, a járóképes betegek kimenekültek az ágyban fekvők kérései, nyögései elől.

A társalgó megtelt békétlen mormogással, nem sok hiányzott, hogy kitörjön a veszekedés.

A lengőajtó hirtelen kivágódott. Csattanása mintha béklyót vetett volna az indulatokra, egy irányba húzta a meglepett tekinteteket.

– Mindenki menjen a szobájába – mondta kicsit emelt, sürgető hangon az ajtó előtt álló orvos.

A kórtermi szárnyat kettészelő hosszú folyosó két oldalán engedelmesen kattantak az ajtózárok.

Az ajtók mögé csukott várakozó csendet klumpák kopogása, hordágy gördülése, műszerek zörgése törte meg. Vezényszavak, kevert nyelvű utasítások csattantak fel, sisteregve szálltak a magas főfalakon ülő nyeregtető felé, amin lecsapódtak, és permetként hullottak be a mennyezet nélküli, fürdőkabinokhoz hasonló kórtermekbe.

Éjszakánként, mikor már elült a külső zaj, ugyanígy hullottak vissza a horkolások, a nyöszörgések, a nyögések, a jajgatások, a rotyogások.

Mikor a futkosó lábak zaját felváltotta a későn kiosztott vacsorához készülődők evőeszközeinek zörgése, ennivalómat becsúsztattam a fiókba, és kimentem a társalgóba cigarettázni.

– De jó magának, hogy hamarosan hazamehet – mondta Viki, a szobatársam, és mellém ült. Szeme mohón tapadt a cigarettámra. Megkínáltam. Köszönés helyett így folytatta:

– És pont ma nem volt látogatója! – Mintha fejbe vágott volna!

Hangosan fújta a füstöt, mint a kocabagósok, miközben szeme körbe-körbe járta a társalgót.

– Azt mondják, meg fog halni...

Csak sokára ért el a tudatomig, mit mondott.

– Ki? – kaptam fel a fejemet.

– Az öregember,... tudja... velünk szemben.

– Fogalmam sincs, kiről beszélsz – ráztam meg a fejemet.

– Tudja, az a vesebajos, akit előző nap hoztak be.

– Sajnálom – vontam meg a vállam, de nem...

Türelmetlenül legyintett. – Mindegy! Szóval miatta volt az a nagy rohangálás. Agyvérzést kapott.

– Honnan tudod? – kérdeztem kételkedve.

Haragosan felhúzta szemöldökét.

– A Gyulától – válaszolta fölényesen.

– Tényleg úgy mondta, hogy meg fog halni? – faggattam tovább gyanakodva.

– Nem egészen úgy – védekezett azonnal. – A kaszás settenkedik...

– nem fejezte be a mondatot. Fekete szeme felvillant, mint a jelet adó lámpa fénye.

A nővérszobából Gyula lépett ki. A mackós alkatú ápoló a betegek kedvence volt. Meghökkenítő szójátékaival, tréfás korholásaival, a szóvégeket furcsán megnyújtó, éneklő beszédével a legelkeseredettebb, legnyomorúságosabb arcon is fellazította a fájdalomba merevedett vonásokat. Élete történetét, mint a váltófutók a stafétabotot, egymásnak adták tovább a betegek.

– A felesége, az a rohadt kurva, mindenéből kiforgatta szegényt, azért túlórázik állandóan – avatott be Viki a kötelező jól értesültségbe már a megérkezésem első estéjén. Szavaiból, indulatosan villogó szeméből nem volt nehéz kitalálnom, hogy belehabarodott az ápolóba.

Gyula-nővér egy pillanatig mintha latolgatta volna, hogy odajöjjön-e hozzánk. Rákacsintott a lányra, aztán ráérősen a kórtermek felé vette útját. Viki orrcimpái megremegtek, lélegezte felgyorsult, duzzadt ajka szíromként szétnyílt, és mint egy puha léptű ragadozó, a férfi után osont.

Az esti vizit után Viki pénzt kunyerált telefonálásra, azzal az édeskés hanggal, amelyre legszívesebben rögtön rávágtam volna, hogy nincs.

– Látom, nem ízlett a vacsora – mondta, mikor kihúztam a fiókot, hogy a kéznél tartott húszasaimból adjak neki.

– Nem vagyok éhes – hazudtam. – Kéred?

– Ha magának nem kell... – és várakozón elhallgatott.

Hangosan, nagyokat nyelve evett, és közben türelmetlenül járkált a szűk helyiségben.

Korán virágzó, felnőtt korú gyereklány volt. Sötét bőre már kezdte visszanyerni a színét, kötőhártyájának sárgás elszíneződése azonban nehezen múlt. Vad, démoni tekintetet kölcsönzött arcának. A tükör előtt átkefélt hullámos, fekete haját, megnyálazott ujjbegyével megigazította szemöldöke ívét. Kórházi egyenköpenyét csak magára terítette, alatta az áttetsző hálóingét, mint előreszegezett szurony hegye, majd' kibökte a mellbimbója. A vékony, feltöltődött anyag rátapadt gömbölyű csípőjére, kerek hasára. Köldöke medre fölött parányi víztükröként feszült ki.

Nem nyugszik, gondoltam, mikor kisurrant a szobából.

Viki kérése megint eszembe juttatta, mennyire vártam, hogy valamelyik gyerekem felhívjon, megkérdezze, hogy vagyok... és elmondhassam...

Persze én is leemelhettem volna a kagylót, de a sokhetes szorongás polipkarjai nem engedték felszínre jutni az örömet. Túlságosan friss volt a jó hír. Talán, ha a hangjukat hallom, a „Hogy vagy anyu?” kérdést, könnyebb szívvel tudtam volna beszélni arról, amit mindenki csak tapintatosan kerülgetett, de nem mert kimondani. Egy szövettani eredményre vártam, reménykedve, hogy nem kell szembesülnöm a kimondhatatlannal, és a visszaszámlálás még nem kezdődik el. Senkinek sem hittem volna el, hogy az életemben lesz olyan pillanat, amikor ahhoz fogok imádkozni, akit elveim ötven évig nem engedtek a közelembé. Amikor ma közölték velem, hogy a leletem negatív, a tüneteimet egy ritkán előforduló fejlődési rendellenesség manifesztálódása okozza, olyan, de olyan hihetetlennek tűnt.

– Tényleg van ilyen? – kérdeztem kételkedve az orvostól.

Mintha nem hallotta volna, a kórlapot írta tovább, majd a szemüvege mögül rám nézett. Szeme fáradt, táskás volt.

– Van – mondta, és gyógyszerrel kezelhető.

A vacsorámat mégsem mertem megenni, nehogy éppen most fogjon el az evéskor gyakran előforduló hányinger, és emiatt esetleg újabb vizsgálatot kérjen az osztályos orvos.

Feküdtem az ágyon, lehunytt szemhéjam mögött megjelent a kezelőorvos fáradt arca, szemüvege mögül szemrehányóan nézett rám. Arra gondoltam, ha van, akkor így nézhet ki a Jóisten egy kimerítő nap után, amikor az égi egyenleghez az elvégzett jócselekedetek után a hálátlannak bizonyult teremtményeit veszi számba.

Hirtelen tűnt el a kép, mintha elűzte volna az egyre tisztábban kivehető, elnyújtott, szünet nélküli hörgés-nyögés. Ha valaki csak egyszer is hallott öntudatlan embert hörögve viaskodni az életért, az soha többet nem felejt el a halál énekét.

Összegömbölyödtem, mint a magzat anyja ölében. Jó lett volna egészen kicsivé zsugorodni, olyan kicsivé, hogy keresztülszökhessek az ablakrésen. Hogy ne kelljen hallanom a felerősödött csendben a halál markában lévő fuldoklását. Hogy a fejem búbjáig húzott takaró alatt ne rázzon a hideg, miközben a szívem úgy döngeti a mellkasomat, mintha ki akarna törni és elhagyni földi létem materiális bizonyítékát, a testemet. Hogy ez a közeli halál, amely akár az enyém is lehetett volna, ha nem kapok ideiglenes felmentést alóla, ne hívja elő újra a halálfélelmemet.

Az orvos és az ápoló beszédét érthetlenné tördelte a horkoló-fuldokló hang... üveg koccant fémhez... ampullatető pukkant... a távozó lépteket rekedt horkantások kísérték...

Zajt hallottam. Résre nyitottam a szememet. Viki jött be. Türelmetlen mozdulattal lerántotta a köpenyét, mohón ivott a kancsóból, és az ágyra dobta magát.

Odaát a lélegzetvétel elhalkult, akadozó lett, a szünetek egyre hosszabb ideig tartottak. Ez már a halál, gondoltam, de a szervezet mintha erőt gyűjtött volna, a levegőt mohón, fulladásig szívta be a tüdőbe, ahonnan a felesleg egyetlen, hatalmas, jajszerű nyögéssel

kiszökött. Újra levegőért kapkodott, zihálva küzdött minden lélegzetvételért.

– Miért nem csinálnak már vele valamit? Miért hagyják szenvedni?

– Nem tudom, én jajdultam-e fel, vagy valamelyik szobából röppent a magasba a kétségbeesett kiáltás, mert azokban az órákban semmi sem volt ép ésszel követhető.

Aztán mintha megint halkulni kezdtek volna a hörgések, vagy talán csak a közelemből erőteljesebben hallatszó zaj, hánykolódás és szapora szuszogás térítette el a figyelmemet.

Először a lány magasba emelt, szétterpesztett lábát láttam meg. Gyanútlanul a tornázás villant eszembe, de a comb belső felét simogató kéz a következő pillanatban mintha arcul ütött volna.

És hangosan küszködött a haldokló...

Szemem végigsiklott Viki barna, ringó testén, egészen a nyakába gyűrt hálóingéig. Csak arcát fedte be szemérmesen a hosszú haja.

Oxigénhiány, fuldoklás...

Ujjaival körözni kezdett felajzott mellbimbóin, s ahogy mind önfeledtebben mélyült el magában, egyre hangosabban zihált és nyögdécselt.

Hörgés... – hjaj – ... szaggatott... – hjaaj – ... kapkodó... – hjahhj – ... hörgés... – aaaah – ... és hörgés... – jaaaahj –...

Élet és halál pokoli duettje.

Moccanni se mertem, pedig a mozdulatlanság, mintha tűkazalban feküdnék, már minden tagomat szúrta és égette. Az orrom megtelt a szoba meleg levegőjében gyorsan szétterjedt veríték- és váladékszaggal.

Üvölteni szerettem volna, hogy hangom elnyomja a lány kéjes jajgatását és a haldokló szaggatott, levegőért sikoltó hörgését. Üvölteni, az élők nevében, a haldokló méltóságáért. Üvöltve tiltakozni a magárahagyatottságáért. Üvölteni az utolsó órák kegyelméért. Üvölteni magamért, a szorongásaimért. Üvölteni a jelen méltatlanságáért.

– Legyen már vége! – kiáltottam hangtalanul. – Te, akit Irgalmasnak neveznek, hol vagy ilyenkor?

A fáradt arcú orvos egészen közel hajolt hozzám, szelíden megcsóválta a fejét, mintha azt kérdezné: – Éppen te kéred? Te, aki nem hittél bennem, és még most is az életedért reszketsz? – Homlokomon nyugvó keze könnyű volt és hűvös.

– Nem úgy gondoltam... – próbáltam mentegetőzni. A keze után nyúltam... hideg verítékcseppek futottak szét a tenyerem alatt.

Mintha valaki lendületből, egyetlen mozdulattal megcsavarta volna bensőmet. A csikarás pánikszerűen ugrasztott ki az ágyból.

Mire elgyengülve, egész testemben reszketve visszatértem a mellékhelyiségből, a nyeregtető alatt megrendülten hallgatott a csend.

Viki, mint egy rongybaba, széthullott tagokkal aludt az ágynemű tetején. Drapp színű, kopott kis mackója a tenyere alatt pihent. A földről felvettem a köpenyét és betakartam vele csupasz testét.

Leültem az ablak elé, és az égi országúton ráérősen vonuló felhőket figyeltem. Tudtam, hosszú lesz az éjszakám, mert a szívemet kutyagyerekek cibálták.

A KOLONC

Ha most tükörbe néznél, mit látnál? Duzzadt arc, vörös szem, a ráncok árkat mélyebbre marta a düh és az elkeseredettség. Tíz évvel későbbi éned néz veled szembe.

Káromkodj, de ne keress tükröt! Hidd el, nincs olyan tükör, ami meg tudná mutatni a kevés termésű évek és megkérdőjelezhető eredményei miatt a benned feszülő keserűséget.

Próbáld meg higgadtan végiggondolni az életed! Ne tiltakozz! Azt hiszed, nem tudom, hogy hosszú évek óta szélsőségek, apró, másnak talán nevetséges örömök és egyre nehezebben viselt csalódások között élsz. Egyedül, mint a puszták vándora. Vakondtúrásokon, ruhába, bőrbőre kapaszkodó tövisen keresztülbukdácsolva éled az életed. És ha néha csenevész bokorra találsz, megkapaszkodsz benne, erőt gyűjtesz, és reménykedve folytatod az utad, hogy egyszer csak kitisztul, járhatóbbá válik a táj, az életed.

Tudom, egyre gyakrabban érzed, hogy nincs erőd továbbmenni. De a sorstól engem, a kötelességet kaptad útravalóul, és én kíméletlenül hajtalak tovább. A foglyom vagy, koloncként lógok a nyakadban. Időnként beléd vágok, tovább! tovább! ...

Hiába tiltakozol, hogy nem bírod tovább, hogy egyedül nem megy. Nem hatsz meg! Miért csak most fáj ez neked? Régóta kiabálok, válaszolod, és te mindig kiröhögtél. Igazad van, de vedd már végre észre, hogy éppen ezzel tettelek dacossá. Mert mindent elviselsz, csak azt nem, ha kinevetnek vagy sajnálkoznak rajtad. Ezért kettőzted meg magadat. Ha utadon vándorral találkozol, mosolyogva köszönsz, bíztatod, hogy tartson ki. Tánclépésben haladsz tovább, mint a manézsbán a cirkuszi lovak, nehogy észrevegye rajtad, hogy kifáradtál. S mikor a látótávolságon túl megállsz vagy leülsz, hogy kipihend a mutatványt, én újra megdöngetlek, tovább! tovább!...

És szidsz, és átkozol, és le akarsz rázni. Én meg csak kuncogok. A panaszkodó életed, s felvidít. Veled maradok. Kötelességed élni.

ÜNNEP UTÁN

A hirtelen támadt szél oldalba kapta, könnyedén megemelte, úgy futtatta az út menti bokrok felé, hogy lába alig hagyott nyomot a hóban. Kezével kétségbeesve tempózott a kavargó hótengerben. Jajkiáltása az alacsony bokrok tetejére bukkolt és belesüllyedt a vastag hópaplanba. Teste alatt megadóan hajoltak szét az ágak.

Fentről, a bokrok tetejéről súlytalanul hullottak rá a hópamatok, és védőn beburkolták a jépgengével támadó hóroham elől.

*

A szél csendesedése után egy kutyát sétáltató férfi talált rá. Megrendítően sovány nő volt. Arccsontjára szorosan ráfeszülő bőre kortalanná kozmetikázta. Éppúgy lehetett negyven, mint hatvan.

A táskájában semmilyen iratot nem találtak a rendőrök. Csak egy szakadozott, a szélein csipkessé kopott, több oldalas levelet, helyenként olvashatatlan vagy nehezen olvasható szöveggel. Torontóból küldték, nagy valószínűséggel a hetvenes évekből.

Toronto, 19/...

Drága Zsenikém!

Öregszik a karácsonyfánk. Mi nem a kertben állítottunk fát, mint az itteniek, hanem otthoni szokás szerint a házban. A derekát még egyenesen tartja, ágai azonban megadóan hajlanak a padló felé és a leggyengédebb érintésre is százával hullanak alá a tűlevelei. A fának és az évnak is vége. Ideje válaszolnom a leveledre.

Az ünnepeket végigkönnyeztem a pimasz náthám miatt. Sok volt a fény a szememnek, a csillogás a könnyzacskóimat irritálta, a friss vágású fenyő illata pedig a duzzadt nyálkahártyámat szurkálta.

Könnyes, kivörösödött ábrázatomat végül napszemüveg mögé rejtettem. Olyan voltam, mint az ünnepi fényárban úszó city centerbe tévedt koldus. A szeretet obulusaiból azonban csak kevés hullott az ölembe. Péterrel [] egymásnak darabszámban is [] ándékot, de [] felejtettük belőlük a csomagoláskor.

(Mintha egér kaparászna a közelemben, a túlevelek apró percenésekkel bukfenceznek lefelé a díszek fémes lejtőin.)

Kozmikus sebességgel távolodunk egymástól. Ne kérdezd, miért. Nem tudom rá a választ. De lehet, hogy nem is akarom tudni, mert a bizonyosság szembesülés elhibázott választásaimmal, gyengeségeimmel.

Én nem tudom feldolgozni a kudarcaimat. Nem vagyok olyan erős, mint te. Te mindig tudtad, hogy ki vagy, mennyit érsz. Te akkor is Páltamássy Eugénia maradnál, ha lakatlan szigetre fújna [] helyett kagylókü [] átszanál, és énekelni tanítanád a halakat. Én már a repülésbe belehalnék.

Szóval, ahogy írtam, karácsony előtt náthás lettem. A láz annyira legyengített, hogy az otthoni készülődés közben többet pihentem, mint dolgoztam.

Belenéze [] orokba, szinte minden adón, csatornán a karácsonyra igyekeztek „ráhangolni” a nézőket. [] ismert sze mélyiségek: politikusok, írók, színészek meséltek gyerekkoruk csodás karácsonyairól. A várakozások boldog izgalmáról, a csengettyű hangjára felgyorsuló szívverésükről, az elébük táruló látvány lélegzetállító pillanatairól, a meghatottságról, a bensőséges családi légkörről, csupa szép emlékről.

A műsor után eltöprengtem: ha most engem kérdeznének meg, mire emlékszem, mi maradt meg bennem a régi karácsonyokból, bizony nagy bajban lennék. Csak ünneprontó gondolatokat tudnék megfogalmazni.

Tudod, azért nem meséltem szívesen a karácsonyainkról, mert [] nem sz [] nepet. Azóta pedig, hogy az angyalok helyett a halál érkezett meg a húgom vasszánkóján, anyuék többé nem állítottak fát. (Azon a karácsonyon sirattuk el szegény születet is. Amikor megvitték neki a hírt a húgom balesetéről, elindult

felfelé a padlásra, hogy a messzeségbe vezető úton még utolérje a dédunokáját.)

De igazán csak ott, a tv előtt ücsörögve, a gyerekkori emlékeim felidézése után jöttem rá, hogy a karácsonyok nekem legtöbbször a reményeim, a várakozásaim megghiúsulását jelentették. A különlegeset, a rendkívülit vártam [REDACTED], de egyiket sem

[REDACTED] hétköznapi is megkaphattunk volna. Legalábbis én így gondoltam. Szüleinknek ugyanakkor nem volt meg az a képessége, hogy a szegénységünket csillog [REDACTED], burkolják. Nem készítettek fel minket sem külsőleg, sem lélekben az ünnep fogadására, és nem sikerült hagyományt teremteniük, ami – szerintem – hozzátartozik az ünnepélyességhez.

Talán éppen ezért nem éreztem rá, nem az a lényeg, hogy mit találok a fa alatt, nem az számít, hogy milyen magas a [REDACTED] zilag készített szaloncukrok himbálódznak rajta, hanem az, hogy értünk és nekünk készítették.

Szentestén mindig korán lefektettek minket, hogy az éjfélig miséig aludhassunk pár órát. Nem tudom, hogy anyuék fent maradtak-e az indulásig, mert mi félálomban, csak az öltözködésre koncentrálna, dideregve kapkodtuk magunkra a ruháinkat a csaknem teljesen kihűlt szobában, hogy a dunna melegéből minél többet megőrizhessünk.

A templom ilyenkor volt a legszebb. A szentélyben a sudár fenyőfa arany és ezüst díszei hatalmas gyémántokként ragyogtak a csillárok fényében. A Betlehemet az egyik mellékhajó [REDACTED] arcú figuráira, az égbolton ragyogó üstökösre, a barlangba kukucskáló állataira ma is tisztán emlékszem. A gyönyörű karácsonyi dalok, az együtt éneklés [REDACTED] ltötte el lelkemet, hogy abban már nem maradt hely a csalódásnak.

Hazafelé könnyűnek éreztem magam, mint a lámpák álmos-sárga fényében pilinkélő hópelyhek. Húgommal egymást előzve futottunk, hogy a nyelvünkkel elfoghassunk egy-egy nagyobb pelyhet.

Ne edd azt a mocskos havat! – kapta el a karomat apám, és tarkón csapott. Mint a repedésen keresztül utat talált patak, úgy buggyant ki belőlem a véres nyál.

Anyu sikítva felkapott egy marék havat és azzal törölgette a számát.

Duzzadt, elzsibbadt, nyelvem eltorlaszolta a levegő útját. Fuldokolva, hisztérikusan köpködtem szerteszt a torkomra folyó váladékot.

Apám letérdelt a hóba, és hótamponokat adogatott anyunak. Háta bűnbánatba hajlott, feje lassan süllyedt lefelé, mintha tettének következményét közlelöl is szemügyre akarná venni. Ütése nyomán egy éve meghalt húgomért hullottak az áldozati vércseppek a hóra.

Akkor voltunk utoljára együtt éjféli misén.

Csak nálatok és köztetek éreztem ennek az ünnepnek a meghittségét, az év többi napjától való másságát. Nem csak a külsőségek miatt,

bár [redacted] mellékes, hiszen mindenb [redacted] önbözött a mienktől.

Nálatok láttam először mennyezetig érő fát, amelyet zenélő szerkezet forgatott. A nehéz, mives gyertyatartókban a színes, változatos formájú gyertyák, a fagyönggyel, fagyalbogyóval font fenyőkoszorúk, a díszes karácsonyi szalvéták az ezüst gyűrűkben, a kristálypoharak, a vékony falú, áttetsző porcelán csészék mind-mind az ünnepi asztalotok kellékei voltak.

Élveztem az étkezéshez készülődés, az átöltözés izgalmát, a vidám nyüzsgést, az étkezések szertartásosságát és a jóízú társalgást az asztal körül. A gyertyafény melletti kávézást a nappaliban. Az öblös fotelek babusgatva vettek körül bennünket, és a délutáni teázásig ki sem bújtunk belőlük. Beszélgettünk, lemezeket hallgattunk, tévéztünk, és áhítattal nyalogattuk a szülöi szigorról kimért gyűszűnyi koktélt, hogy minél tovább tartson.

Béke volt és nyugalom. Számomra a legértékesebb karácsonyi ajándék. Most már bevallhatom, nem sértek meg vele (sajnos) senkit, azt kívántam, hogy sose kelljen hazamennem!

De jó lenne együtt felidézni ezeket az emlékeket! Ha megkapom az állampolgárságot, talán hazamerészkedem. Bár...Mit nem adnék érte, ha legalább te kijöhetnél!

Nem tudom, mit írhatok neked, hogy ne kerüljél bajba, ha belenéznek a levélbe. A kérdést mégsem tudom magamban tartani.

Egyszerűen nem értem, miért nem illeti meg az egyedülálló embert az a lakás, amibe beleszületett, ami az államosítás előtt ráadásul a szüleié volt? Miféle igazságosságra hivatkozva költöztetnek át valakit nedves, udvari szoba-konyhába, akinek úgy alakult az élete, hogy nincs családja? És ezzel arra kényszerítik, hogy szinte [redacted] últjához kötötte eladjon, mert nincs hová tennie! És megfosztják a tanít [redacted] lió miatt a szülők nem engedik gyerek [redacted] rára.

Hogy bírod ki mindezt?

Ne haragudj, nem akartalak megbántani.

És a pénzzel sem, amit küldtem. Más módon nem tudok segíteni neked.

Sokszor és sokat (voltál) vagy a gondolataimban. Most mindkettőnknek elég nehéz. Közös emlékeinkbe kapaszkodva, mintha egymás kezét fognánk, egyetlen nekifutással vágassunk végig – mint gyerekkorunkban – a szűrős, acatos tarlón, mert ha leállunk, talpunk ezer szúrástól fog égni és vérezni, s nem lesz bátorságunk továbblépni.

Akkor: egy, kettő, három, rajt'!

Puszi: Gitta

Az aláírás alatti üres részen óriási kérdőjelek között más kéztől származó feljegyzés:??„INCONNU”?? Canada’78

Alatta: „Bujdosik a barátság?”

A lap alján (egyre rendezetlenebb írással)

„Tudom ki vagyok, kivagyok, vagyok, ki, ki?, tudom”

*

Az őrzőben csendesen zümmögtek a gépek, a képernyőkön diagramok futottak keresztül, apró pontok villantak fel, a lélegeztető ritmusos sóhaja pótolta az emberi neszezést.

A nővér éppen körbejárta az ágyakat, amikor a professzor elkezdte a vizitét a teremben.

– Hogy van a mi kis Anonymusunk, kérdezte az osztályostól és megállt az egyes ágynál.

Tisztul a tudata, életfunkciói kielégítőek, sorolta a kolléga és lélegzetvétel nélkül folytatta: A kongelált ujjpercek amputálása sürgősséggel indokolt.

A professzor rábólintott és a kíséretéhez fordult. *Chiragra*, *congelatio* és hamarosan amputáció, mondta. Újra meg kell majd tanulnia a kezét használni, tette hozzá, kevésbé hivatalos hangon. Tudod, mondta halkan az osztályosnak, ha az unokámra gondolok, aki jövőre kapja meg a zongoratanári diplomáját, szinte mániákusan reménykedem, hogy – szemével a beteg felé intett – mégsem azonos a feltételezett személlyel.

Anonymus akkor már visszatért erre a világra, de a cselekedeteit irányító belső kényszer: A HANGVERSENYRE KÉSZÜLÉS mánia nem éledt újra az agysejtjeiben. Többé nem indította el Páltamássy Eugéniát minden napos útjára, hogy hirdetésekben eladásra kínált zongorákon melegítse be görbült-görcsös ujjait.

chiragra = köszvény (kézen), congelatio = fagyás

BÚCSÚZÁS

A pályaudvaron por, korom, hosszan elnyúló izzadságszag. A szerelvény kilógott a csarnokból, mint lábszár a kinőtt nadrágból. Mára esőt jósolt a meteorológia. Iszonyatos erővel tűzött a nap.

Tamás ragaszkodott hozzá, hogy kikíséri.

A lépcső magas volt, a korlátba kapaszkodott. Maszatos lett a keze. Hangtalanul káromkodott. Szidta a meleget, önmagát, a szűk folyosón súlyos bőröndjét lihegve cipelő másikat.

A kupében két lány ült. Sűrűn legyezték az arcukat. Vihogva bámulták a bőrönddel birkózót.

Idegésítette a helyzet, kifordult a kupéból és már futtában szólt vissza Tamásnak: – Gyere le!

A peron másik oldalán álló kocsi árnyékában húzódott meg, szemben a fülkéjével.

Tamás kezével mutogatta, hogy rögtön jön.

Igazán nem bánná, ha már néhány kilométerrel odébb lenne – sóhajtott magában. Gyűlölte a búcsúzást. Miért hitte, hogy az elutazónak könnyebb?

Néhány hete még izgatottan számolta a napokat, mint az eltávozásra készülő katona. Most fáradt volt és kedvetlen, önmagának is elviselhetetlen.

*

Tegnap délután váratlanul érte Tamás hívása. Meglepetésében nem tudott nemet mondani.

Arra ébredt, hogy hajnalodik. Bőröndje üresen ásítózott a szekrénye tetején, a város másik végében.

Kapkodva felöltözött, noteszéből kitépett egy lapot. „Elmentem összecsomagolni, kilencre gyere. Mimi” – és fél óráig dühösen ült a karosszékekben, mert eszébe jutott, hogy a kaput csak ötkor nyitják ki.

*

Tamás virágcsokorral lépett hozzá. Szaporán szuszogott. Homlokáról két oldalt kövér cseppek gördültek le.

Te jó isten! Mi a fenét kezdjek a szegfűkkel? – gondolta.

– Kedves tőled, a kedvenc virágom.

– Tudom.

A virágot egyik kezéből a másikba vette, időnként beleszagolt, bambán mosolygott mindenkire, aki feltűnt a közelükben. Kétségbeesve töprengett, értelmes témát keresett, de semmi sem jutott eszébe.

Tamás a homlokát törölgette.

– Késészetek lesz.

– Igen.

Együttérzően megsimogatta az arcát. Tamás tenyere nedves volt. Összerándult, mint gyermekkorában a kezéhez érintett varangytól. Pedig ez a kéz forró szokott lenni. Testén végigbarangoló ujjai nyomában tüzek lobbantak fel.

*

Amióta csak váratlanszerűen, alkalmanként találkoztak, először veszekedtek – az utazás miatt. Tamás képtelen volt megérteni, miért fizetett be erre az útra – egyedül?

– Lehetne ez az utazás az „elváltak nászútja” – jegyezte meg egyszer viccesen.

Úgy látszik, komolyan gondolta!

– Kalandot keresel? – firtatta más alkalommal.

– Azt – vágott vissza epésen – nagyot, vastagot!

– Az istenit! Milyen közönséges tudsz lenni!

– Te nem kevésbé!

Tamás rácsapta az ajtót. Így még sohasem távozott.

Tényleg az elevenébe vágott. Míg távol volt tőle a férfi, egyáltalán nem hiányzott. Ha megszólalt a telefonja vagy személyesen

megjelent, repült a férfihez, a még mindig teljes élményt nyújtó partnerhez. Tamás tudta ezt. Ő pedig megalázónak érezte.

*

Most is itt van – kiszámítva az utolsó pillanatban érkezett. Azt hitte, megjelenése elég lesz, hogy visszatartsa.

Nem engedi, nem hagyja magát legyőzni!

A hangosbemondó beszállásra sürgette az utasokat. Futó, személytelen csók. Ha teheti, kettesével szedte volna a lépcsőket!

Integetésre lendült a keze. A szegfűszálak fel-le hajladoztak, és csendes roppanással megtört a száruk.

A szerelvény a csarnokból kiérve aprót kanyarodott. Mintha film szakadt volna meg, hirtelen eltűntek a búcsúztató kezek.

Állt az ablakban. Olyan magányosan, mint csata után az egyetlen túlélő.

UROS

Móni óvatosan dőlt le a heverőre, arcához szorította a díspárnát. Szorosan összegömbölyödött, mintha ki akarná préselni magából a fájdalmat. Moccanás nélkül várta a szenvedéseit szüntető álmot. Évtizede vívta harcát a fejfájásaival.

Éles hang hasított az agyába. Tűzgolyó pattant szét a szeme előtt, az émelygés alattomosan kúszott a torkába.

Miközben a telefonhoz szédelgett, mélyeket lélegzett.

– Halló – szólt a készülékbe elhalóan.

– Gréti vagyok a kozmetikából. – A nyafogó hang elbizonytalanodott. – Te vagy, Mónika? Mi van veled?

– Semmi... Semmi. Valószínűleg rossz a vonal – füllentette.

A fal mentén óvatosan ereszkedett le a padlóra.

– Ráérsz ma? Szeretnék meghívni egy összejövetelre.

Móni hallgatott. Maga előtt látta – és kínjában is mosolyra ingerelte – a hosszú szempilláit finomkodva rebegető, már-már természetellenesen hamvas arcú Grétit, ahogy vállait ringatva nyafog a vonal túlsó végén.

Mióta vagyunk ilyen jóban? – dünnyögte magában.

– Sajnos, nem. A finn csoportomat kísérem a Gellértbe.

– Akkor a jövő héten, kedden? – Grétit nem lehetett lerázni. – Csináld úgy, hogy szabad legyél!

Móni kibúvót keresett, de a lüktető fájdalom mintha megbénította volna a gondolkodását.

– Jó – mondta megadóan. – Mégis, miről van szó?

– Most nem tudok beszélni. Várnak a vendégeim.

– De... Legalább azt mondd meg, hogy vigyek-e valamit?

– Nem kell semmi. Csak magadat hozd. – Ne haragudj, tényleg sietek. Szóval, kedd, Moszkva tér, metró kijárat, fél nyolckor.

– Rendben. – Hányingere erősödött. Köpenye ujjával törölgette homlokáról a hideg verítéket.

Gréti már csak a himbálódzó kagylónak mondta:

– Ha valami mégis közbejönne, hívj a kozmetikában!

*

A kiserdő messze elkíséri a síneket. A sínek túloldalán házak sorjáznak, át a másik kerületbe is.

A története éppoly változatos, mint századunké. Túlélte a háborúkat, erdőtüzeket, látott fegyelmezett cserkészeket, elszórt lövedékektől felrobbant gyerekeket, lelkes úttörőket, garázda galeriket, és amióta csak létezik, szerelmeseket, kirándulókat...

A nyugovóra ereszkedő sugarak a fák közeit pásztázták, az egyre haragosabb zöld színűvé öregedő leveleket melengették. Gallyak roppantak, ágak csapódtak, a ritkásokban a napsugarak utolérték a befelé tartó két alakot. Az idősebbik, egy szakállas, ügyesen tekergett, hajlongott, a levelekhez is alig ért hozzá. A nyomában bicegő, bozontos hajú szeme elé tartott kézzel hajlította el az ágakat.

Sarjakác kinyújtott ága takarót tartott, melynek négy csücske sátorszerűen volt széthúzva és két oldalt a bokrokhoz kötözve. A sátor egyik nyílását hatalmas kartondoboz zárta le, a másikat biztosítótűkkel hozzáerősített rongy fedte.

A szakállas kikanyarította nyakából a batyuját. Fellebbentette a rongy egyik csücskét és belesett a sátorba. A fiatalabb odafurakodott, a feje mellé.

– Vince bá’. Ez meg kicsoda? – egyenesedett fel a szakállas háta mögött a bice is.

– A kanccsal Rózával élt. Ő szedte föl valahol. Alig volt szufla benne. Hát, így maradt a Rózára. Aztán, hogy ötet meg elcsapta a betonos kocsi, ez a szegény ide-oda kéretődzik, nincs nyugta sehol. – Hallgattak. – Furcsa emberfia – legyintett. – Alig venni a szavát, álmában meg kiabál.

– Kiabál?

– Azt – bólint az öreg.

– Miket?

– Hát... mindent... Össze-vissza... Bocsánatér’ könyörög... fogadkozik, hogy nem piál... felmentését kéri.... Bolond a beszéde.

Az asszonyának... ej, nem látom kimondani a nevit... mindegy. Ha ilyenkor nem rázom föl, sírva ébred. Láthatott ez jobb napokat is.

– Mi se ide születünk, a bokrok alá – vakargatta a mellét a fiatalabb.

– Jámbor ez. Nem tudom, mi nyomhatja a lelkit annyira? De hát, nem mindegy? Most itt van, és kész. Tudod, Gyula, az élet olyan, mint egy lépcsőház. A fordulói után hol derűsebb, hol árnyékosabb lépcsők következnek.

Vince bá' bebújt a takaró alá és gyengéden felrázta az alvót.

– Ébredj, fiam! Ideje van a dolognak.

Borostás, sárgás arcú, középkorú férfi kászálódott ki a rongyok alól. A kartondobozból kiszedte a piszkos hollandi szatyrárt, és kihúzta a világosra.

A két hajléktalan már a földön ülve falatozott, egymásnak adták a műanyag palackot. Az öreg odanyújtotta a férfinak is. Az remegő kézzel kapott utána.

*

Gréti másodmagával álldogált a metró kijáratánál. Már messziről észrevette a közeledőt. Mónin fekete nadrág és törtfehér selyemblúz volt. Kezében kisméretű diplomatátáska.

Gréti csodálkozva figyelte, hányan megfordultak Móni után. Tényleg karakteresebb lett az arca, amióta a vörössesszőke haját fiúsrá vágatta és feketére festeti – állapította meg.

Móni a kezét nyújtotta.

– A lányom, Ildikó – mutatta be Gréti.

– Hasonlít rád. Le sem tagadhatod – udvariaskodott.

– Még várunk egy ismerősre. – Pipiskedve kémlelte a teret. Hirtelen integetni kezdett. Szikár nő tartott feléjük. Gréti a legbübbajósabb mosolyával fogadta.

– A felsőkapcsolatom, Anikó. Hát, akkor indulhatunk is. – Ajánlatos időben odaérni, hogy jó helyet kapjunk.

Móni meglepve kérdezte:

– Hova megyünk tulajdonképpen?

– Bízd magadat a lányomra – csicseregte Gréti és belekarolt a másik nőbe.

Néhány lépés távolságot tartva követték Móniék.

– Mondd, Grétikém, ki ez a nő?

– Az egyik vendégem. Miért? Ismered?

– Nem vagyok egészen biztos benne. Inkább csak a hangja, a rekedtes alt emlékezetet valakire. De az vörös hajú volt.

Gréti egyre feszültebben figyelt.

– Móninak is vöröses az eredeti hajszíne – mondta izgatottan.

– Ez az! Mónika! Nem tudod az asszonynevét?

– Az asszonynevét? – ismételte meg csodálkozva. – Nem. Mindig a lánynevén jelentkezik be.

Majd’ szétvetette a kíváncsiság, nyafogni is elfelejtett.

– Mit tudsz róla?

– Hű, ez nagy sztori volt!

– Mondd már! – sürgette. – Ne csigázz!

– Van annak vagy tíz éve, amikor még vidéken dolgoztam, egy kisvárosban. Ilyen helyen gyors lábakon járnak a hírek, pletykák. Szóval, ennek a bizonyos Móninak a férje ügyvéd volt. Kun ösöktől sarjadt, jó kötésű, mokány férfi. Nemcsak pereket nyerő beszédeiről volt ismert, hanem a mulatozásairól is. Barátaival, állítólag, gyakran megfordultak a lovin is.

Mónikát a határon túlról hozta. Ő az idegenforgalomban kamatoztatta a nyelvtudását.

Az ifjú férj nem sokáig állta az absztinenciát. A felesége a nyolcadik hónapban volt, amikor egyik éjszaka megindult a szülés. Az estét még együtt töltötték. Éjszakára azonban a férj eltűnt, és feledékenységében, sietségében – ki tudja? – magával vitte a felesége kulcsait is. A lényeg, hogy mire a mentősök bejutottak a lakásba, a gyereknek annyi volt... Az asszony hónapokig feküdt szanatóriumban. A férj meg egyre keményebben ivott. Elváltak. A nő – szóval Mónika – elköltözött a városból.

– És aztán? – kérdezte döbbenten Gréti.

– Nem tudom. Hamarosan feljöttem Pestre.

*

A Moszkva téren csendesedett a nyüzsgés. A munkanélküliek szétszóródva álldogáltak.

A bicegő, bozontos hajú és társa, a borostás is beállt közéjük.

– Van egy cigarettád? – A borostás most szólalt meg először, mióta a kiserdőből eljöttek.

– Nincs. Majd kérünk valakitől.

– Azt nem – rázta hevesen a fejét a borostás.

– Nem, hát nem – vont a vállát a másik. – Mi a neved? – kapott a beszélgetésen.

Társa hosszan nézett maga elé.

– Uros – mondta halkán.

– Na, téged jól megcifráltak annak idején!

A borostás szeme vadul megvillant. A bice beljebb húzta a nyakát.

– Az enyém Gyula – nyújtotta békülékenyen a kezét.

Hallgatagon nézelődtek. Időnként kerültek egyet és a metróépület mögött meghúzták a palackot. Egyre hosszabb ideig tartott a körútjuk. Mire besötétedett, az italuk is elfogyott.

– Hát, ebből már nehezen lesz meló – jegyezte meg lemondóan Gyula. – Nálad mennyi lé van?

Uros megrázta a fejét.

– Pedig kéne szerezni. Hosszú még az éjszaka...

Uros bólintott.

– Csakugyan nem vagy bőbeszédű – mérgelődött a társa. – Igaza volt az öregnek.

Amaz felkapta a fejét.

– Mit mondott még? – kérdezte merőn.

– Semmit. Ennyit – óvatoskodott a bozontos. Jó lesz vele vigyázni! Nem olyan szelíd ez, mint amilyennek látszik.

– Pedig nézni kéne valami után. Napok óta Vince bátyón élek – szólalt meg egy idő múlva. Várakozón nézett Gyulára.

– Hát, az adakozás is hoz egy keveset. Nekem ott – mutatott a hírlapos felé – vannak ismerőseim. Odamegyek hozzájuk. Ha gondolod... – Nem fejezte be. Igazából unta a szótlanságukat. Nem szándékozott kapacitálni a másikat.

Az nemet intett.

A bice csak erre várt.

– Isten áldjon! – mondta sietve.

Urost pokoli szomjúság gyötörte. Kiszáradt nyelőcsővét tüzes tűk szurkálták, a gyomra lángolt. Nagyokat nyelt, hogy enyhítse a kínját.

Remegő lábakkal a bejárat felé indult.

*

Móni, udvariasságát félretéve, otthagya a bemutatót. Egyszerűen nem bírta tovább. Nem az ő világa volt. Idegesítette a stílus, az, ahogy a „kapcsolatok” egymást agyondicsérték. Idegen volt tőle a hálózatóépítők erőszakossága a bónusz-szerzés, a siker, a felsőbb szintre emelkedés érdekében. Bosszantották a szándékos félinformációk és elhallgatások, amik miatt például neki is itt kellett ülnie.

Zavarta Gréti hirtelen támadt anyáskodása. Nem is tudta mire vélni. „Kényelmesen ülsz, drágám?” „Jól látsz, drágám?” „Nincs meleged?” „Nem fázol?” „Sápadt vagy”. „Tényleg jól érzed magad?” Akkor határozta el, hogy nem fogja magát jól érezni és távozik.

Az utcán előkereste a tükrét, félreállva megnézte az arcát. Semmi szokatlant nem látott rajta.

Elgyalogolt a metróig.

*

Uros lány vonású, fekete hajú alakot látott közeledni.

– Na, még egyszer! Utoljára! – bízta magát.

Szégyenkezve nyújtotta adakozásra a kezét.

Az illető ránézett, majd elkapta a pillantását.

Uros megragadta a karját.

– Kérem – könyörgött – szánjon meg egy pár forinttal!

– Azonnal engedje el a karomat! – Nem kiabált, hangja mégis végig hömpölygött a kihalt peronszinten.

Uros megmerevedett. Ujjai még erősebben fonódtak a karra.

– Mónika. – Nem kérdés volt, hanem egy mélyről fakadó sóhaj. Remegni kezdett. Vacogva suttozta.

– Ugye, te vagy?

A másik elkapta fejét az italos lehelet elől. Egészen megvadult. Táskájával püfölni kezdte, ahol érte a koldulót.

Az nem védekezett, egyre csak azt kérdezgette:

– Ugye, te vagy? Ugye, te vagy?

– Nem hallja, hogy engedje el a karomat! – lihegte a fekete hajú, és a csapkodás közben igyekezett kiszabadítani a karját.

A selymes anyag kicsúszott Uros kezéből. Ő kalimpálva hátratántorodott és elterült a kövezeten. Egy időre megszűnt körülötte a világ. Arra eszmélt, hogy koponyája szét akar robbanni. Az oszlopba kapaszkodva felhúzta magát ülő helyzetbe.

*

A bice fejcsóválva mutatott az oszlop tövében kuporgó, fejét felhúzott térdére hajtó alakra.

– Látod, komám? Nem megmondtam, hogy kéregetni is élhetetlen! Tudnám, mit eszik rajta az öreg?

Uroshoz lépett.

– Hé! – rázta meg a vállát erőteljesen. – Hé! Ébresztő! Mindjárt itt lesz az utolsó vonat. Uros egész testével megbillent és oldalra dőlt. Gyula pár másodpercig még kitámasztotta kezével az elszürkült fejet, aztán óvatosan leengedte a testet a kövezetre. Csak a szemével intett **igent** a társának.

DODÓ

Szombat, kora délelőtt. Negyven év körüli férfi álldogált a tízemeletes ház sarkánál. Agyontaposott cipője előtt szaporodtak a csikkek.

A lépcsőházból Adidas szabadidőruhas kamaszfiú szaladt ki.

A férfi eldobta félig szívott cigarettáját, elindult a feléje szaladó gyerek elébe. Az karnyújtásnyira állt meg tőle.

– Szia.

A férfi indulatosan köszönt vissza. – Előbb is jöhettél volna!

A gyerek mozdult egyet, de mintha meggondolta volna magát közben, tartotta a távolságot.

– Bocs – hadarta védekezve – elaludtam. A muter elment bevásárolni.

– Vettem jegyet a „Játékszerek”-re.

A fiú azonnal elhúzta a száját. – Nyálas.

A férfi nyelt egyet. – Azt mondják, szép film. Különben mindegy. Úgy sem érnénk oda. Tíz perc múlva kezdődik.

– Miért nem csengettél fel?

– Nem akartam zavarogni.

– Hogy te milyen tutyi-mutyi vagy!

– Jól megtanultad anyád a szöveget!

A gyerek szemlesütve körözött a földön a cipője orrával.

– Akkor mi legyen? Hova menjünk? – kérdezte a férfi halkán.

Még mindig nem nézett rá a fiú, úgy válaszolt:

– Ha már megvetted a jegyeket... Legfeljebb lekéssük a filmelőzetest és a reklámot.

*

A mozi előcsarnoka már kongott az ürességtől.

– Kérsz kukoricát? – kérdezte az apa.

A gyerek bólintott.

A férfi ötszázast vett ki a pénztárcájából. A fiú úgy látta, nem is maradt neki több papírpénze.

– Apu – mondta hirtelen – nem fontos. Csak szomjas leszek tőle.

– Tudom, hogy szereted – erősködött az apja, és nagy adagot kért.

– Kösz – mondta a gyerek, és magához szorította a zacskót.

*

Hallgatva jöttek kifelé az előadásról.

– Na, hogy tetszett? – kérdezte az apa.

A fia hamiskásan nézett rá. – Egyszer kibírható.

– Nem vagy éhes? – érdeklődött tovább.

– Á, nem. Eddig vagyok – mutatott a feje fölé.

– De szólsz, ha megéhezel?

– Hát persze.

– Anyád jól van?

A gyerek résen volt. Tudta, hogy jobb, ha röviden válaszol.

– Jól.

– Az iskola?

Fellélegezve vont a vállát. – Megy.

– És a gitározás?

– Az sokkal jobban – vigyorodott el. – Képzeld, Csabának is, tudod, aki mellettünk lakik, van már gitárja. Együtt gyakorlunk. Dodó...ööö.. ööö... – (ahogy ezt a nevet kiejtette, hirtelen zavarba jött, és dadogni kezdett) – ... ööö...sokat segít nekünk az akkordok fogásában.

– Szóval, már megint jár az anyádhoz? – kérdezte éllel az apja.

– Jár.

A gyerek becsukódott. Szótlanul sétáltak tovább.

– Mihez volna kedved? – törte meg a csendet a férfi.

A gyerek habozott a válasszal, de aztán egy szuszra fújta: – Még elérnék a „*Fehér sivatag*”-ot, az Alkotásban nem drága a jegy, téged is befizettek.

– Mozi után mozi! Soha sincs más ötleted. Leülhetnénk fagyraltozni és közben beszélgethetnénk.

– Látod, pont ehhez nincs kedvem! – bukott ki a fiúból.

Apja értetlenül nézett rá. – Miért?

– Mert csak aházol, meg bólogatsz, és közben nem is figyelsz rám...

– Ezt meg honnan veszed?

– Onnan, hogy századszor is megkérdezed ugyanazt...

– Az istenit! Szoknátok már le anyáddal az örökös túlzásaitokról – csattant fel a férfi. – Ebbe örültem bele!

Felindultan hadonászott a gyerek előtt. A járókelők utánuk fordultak.

A fiú el akart somfordálni, de az apja visszarántotta.

– Anyád ad lovat alád? Azért viselkedsz ilyen pimaszul velem?

– A mutert hagyd ki! – kiabált vissza a gyerek, és ellökte az apja kezét. – És azért se szeretek veled beszélgetni – csuklott meg a hangja –, mert mindig a muterra lyukadsz ki. Ne engem faggass! Én nem tehetek róla, hogy ti így vagytok! Hagyjatok már nekem békét! – Öklével kitörölte a könnyet a szeméből.

– Igazad van, kisfiam – józanodott ki az apja. Meg akarta simogatni, de a gyerek elkapta a fejét, s hátralépett.

– Jó, menjünk akkor moziba! – mondta neki kimerően.

*

A film alatt, az egyik jelenetnél megfogta az apja kezét.

– Félsz? – kérdezte az halkán, és bátorítóan rátette a másik kezét a fiáéra.

A gyerek nem szólt. Óvatosan kihúzta apja érdes kezéből a sajátját.

– Már nem – súgta vissza.

– Jobb volt, mint a másík?

– Nem tudom – húzta fel a vállát a gyerek. – Az se volt olyan rossz.

Szó nélkül mentek egy darabig egymás mellett. Aztán a fiú szólalt meg: – Apu! El tudnál jönni akkor az apák–fiúk meccsre? Holnap van az utolsó nap a benevezésre.

A férfi hallgatott. Nem emlékezett miről is van szó.

– Nehogy azt mondd nekem, hogy nem tudsz focizni! Te, aki NB I-es is voltál! Tényleg, miért hagytad abba a focit? Erről sose beszéltél.

– Kérdezd meg anyádat! Kíváncsi vagyok, mit mond erre – felelte az apja különös hangsúllyal.

– Azt mondta, sokat hagytad egyedül.

– Igen? De azt biztosan nem mondta, hogy mindig hívtam ki a meccseinkre.

A gyerek jobbnak látta, ha nem feszegeti tovább.

– Na, szóval, akkor tudsz jönni? – tért vissza az eredeti kérdésre.

– Nincs edzőcipőm.

– Mért nem mondtad? – kérdezte a fiú szemrehányóan. Majd felderült az arca. – Ugye, negyvenkettes a lábad?

– Pontosan.

– Már az enyém is – vágta ki büszkén a gyerek. – Odaadom a tornacipőmet. Fekete pólót remélem szereztél?

– Igen – hazudta.

– És fekete gatyát?

– Azt még nem.

– Nem baj, van rá egy heted.

– Hol és mikor lesz a gyülekező? – kérdezte zavartan az apa. Közben cigarettára gyújtott.

A gyerek száján ott volt a „te tényleg nem figyelsz semmire”, de legyűrte.

– Vasárnap fél háromkor a sulink előtt. Nem felejtetted el? – kérdezte nyomatékkal.

– Biztos, hogy nem. – De a következő pillanatban eltűnt a mosoly az arcáról. – Ki vezeti a meccset? – kérdezte hirtelen.

– Hát...a tornatanár – válaszolta kelletlenül a gyerek.

Fiának zavara igazolta a gyanúját, mégis rákérdezett.

– Melyik tornatanár?

– A ... a ... a Dodó...

– Hü-lyé-nek néz-tek en-gem a-nyád-dal e-gyütt? – szótagolta az apa egyre dühöttebben. – Hü-lyé-nek? Annak! A Dodóóó? Az ígéretes kapusfióka edzője! Meg az anyjáié. Mialatt én szakadásig trógerolok. Nem, fiam! Belőlem ti ne csináljatok bohócot! Még egyszer ne! Ne!... – Ezt már szinte üvöltötte.

A gyerek befogta a fülét és előre szaladt. Alig érte utol. Hazáig több szó nem esett közöttük.

*

A lépcsőház előtt, kint az utcán megálltak.

– Akkor majd jössz megint, ugye, a jövő szombaton – mondta hangsúlytalanul a gyerek.

Apja csak a szemével intett.

A fiú befutott a lépcsőházba. A postaládáknál tétován lelassított és hátranézett.

– Te lehetnél a mezőny legjobbj! – ordította vissza felindultan, aztán nekiiramodott az emeleteknek.

A férfi a tenyeréből ellenzőt formált, és az üveghez hajolt. Hosszan bámulta az üres lépcsőházat. Karja hirtelen a magasba lendült, ökle egy pillanatra megállt a levegőben, majd dühösen fejbe csapta magát.

A CSEND

Panaszkodom a csendnek.
Tehetetlenségemben.
Szeretnék elaludni.
Feledni kudarcaimat, naponta ismétlődő mélybe-zuhanásaimat.
De nem merek.
Belül szaggatott ritmusban dübörög a felpörgött motorom.
Rémülten vergődik egy Ismeretlen Kéz szorításában.
Aludni annyi, mint kicsit meghalni.
Félek, hogy ma nem működik megbízhatóan a halálmegszakítóm.
Hány napra, hónapra, évre elegendő tartalékom van még?

Panaszkodom a csendnek.
Hálás társ.
Nem mosolyog meg, nem fittyed le a szája széle cinikusan, nem rántja meg közömbösen a vállát.
Nem szól közbe sértődötten, nem lövöldöz roncsolódás nélkül kihúzhatatlan szónylakat.

Panaszkodom a csendnek.
És nem bántok meg vele senkit.
Nem kell formázni-csomagolni a gondolataimat.
Elszállnak, átpréselik magukat a poros-kormos szúnyoghálón és a koromszemcsékből összetapadt karszalaggal eltűnnek az éjszakában.
A földdel való egyesülésig megülnek a virágszirmok bársonyán, kóbor kutyák bozontján, denevérek bőrruháján, bogarak hártaszárnyán.

Panaszkodom a csendnek.
Igazolást, megerősítést, helyeslést várok cserébe.
A tetteimre, terveimre, álmaimra.

A csend nem felel.
Nem cáfol.
Nem mormog megértően, nem bíztat apró hunyorításokkal, nem érint meg erőt adó simogatással.

Panaszkodom a csendnek.
Nem fut el, nem fordít hátat.
Nem kerül ki, mint az emberek.
Ők nem szeretik a panaszkodót.
Az éjszakai csendnek írok.
Szorosan körülölelem magam.
Koromszalagos gondolataim helyébe zárom a csendet.
Holnap... Holnaptól szarok az egészre.

Tollam halkan dől a papírra, nehogy felébresszen.

POGÁNY OLTÁR

Magda a nehézkes test forgolódását figyelte.

– Te sem tudsz aludni? – kérdezte suttogva.

– Nem jön álom a szememre – sóhajtott a férfi. – Szörnyű ez a hőség – mormolta.

Magda elmosolyodott. Minden utazás előtti éjszakát így izgul végig – gondolta megértően –, hogy nem hagyott-e ki valami fontosat a kocsiba pakoláskor. Ami gyakorlatilag sem fordulhatott elő, hiszen a hetekkel előbb összeállított lista alapján csomagolta be az útravalót, gondosan megtervezte, lerajzolta és kívülről megtanulta az útvonalat is. Magda tudta, férje ezt járja most végig még egyszer gondolatban, az alvás helyett. Amióta csak ismeri, ilyen precíz volt mindenben.

*

Anyósa volt ilyen. A legegyszerűbb tárgynak, a legapróbb holminak, a legutolsó fűszálnak is meg volt a maga helye.

Hajnalban kelt, a csillagokkal feküdt, és közben megállás nélkül dolgozott a családi birtokon, a téészesítés után annak kertészetében, aztán otthon a ház körül, férfi és asszony munkát egyaránt, az orosz fronton elesett párja helyett is.

A fiából nem akart parasztot nevelni, technikumba küldte, kiurasztotta, ahogy szokta mondani. Karcsi a számvezeletű eszterga mellől került az egyetemre.

Ibi mama nejlonba csomagolta fia friss diplomáját, és a sublód tetején egy gyertyatartóhoz támasztotta. Két oldalán, a kis vázákból friss virág díszlett. Amikor a kertben az utolsó virágszirom is lehullott, a nyári búzakalászból kötözött csokrokat állította a vázába.

Magda, aki vallásos családból származott, lélekben mindig berzenkedett anyósa pogány oltárától.

– Mért engeded – kockáztatta meg egy alkalommal a kérdést, hogy édesanyád kultuszt csináljon a diplomádból?

Karcsi a sublód elé vezette Magdát.

– Ha Isten a mindenség ura, ahogy ti valljátok – válaszolta – miért ne lehetne itt is? Ha így van, édesanyám miért ne imádkozhatna éppen itt hozzá. – Végig simította Magda hosszú, hullámos haját és magához szorította asszonyát. – Az ő temploma az otthona, amit a hitével és a kitartásával épített. Ide tér meg minden nap a fáradságos munkája után, hogy újra erőt és hitet merítsen a következő naphoz. Hiszem, hogy édesanyám közelebb áll Istenhez, mint a vasárnaponként templomba sietők némelyike.

*

Hajnalban, már felöltözve, belopakodtak Ibi mama ágyához. Csak a tekintetükkel simogatták meg a fal felé fordult alvót.

*

Ibi mama a távolodó autó hangját követte, majd elpusmogta reggeli hálaadását az új napért. Felült az ágyában, végigmasszírozta karjain a megereszkedett, lötyögős izmokat, aztán a csontra aszalódott lábait, a combjától végig, ameddig csak az elmeszesedett gerince előrehajolni engedte. Közben nagyokat szuszogott és jól esően nyögdecselt. Kinyúlt az éjjeliszekrényhez támasztott botjáért, belecsusszantotta lábát a posztó papucsba és lassan, óvatosan talpra állt.

Egyik lábát előre tolta, erőt gyűjtött és utána döccent a másikkal. Kicsit pihent, és tovább biccent-döccent a fürdőszobába. Hideg vízzel megpaskolta az arcát, majd belebújt vékony, parget ruhájába.

Kiszabadult hajszálaikat szarufésűjével hátrakaristolta, vizes kézzel a többihez simította, egészen a sárgás-fehér színű, vékony copfjáig. Az őseitől tanult, ötven év alatt beidegződött gyors

mozdulattal kontyba csavarta a copfot, és hosszú, fém hajtúkkal a tarkójához rögzítette.

Visszament a szobájába. Párnáját dagadásra rázta fel, ágyneműjét szellőzésre tártá szét. Kitámasztotta a zsalugátereket, és szinte gyerekes örömmel szívta be a langyos, zöld szagú levegőt.

Leült az ablak elé állított székre, és összekulcsolt kézzel figyelte a naponta ismétlődő csodát, a színek kibomlását a mind szélesebbre terülő sugársátor alatt.

Barna, zöld zsalugáter-lepkék tárták szét szárnyaikat, a reggelt köszöntötték.

Ha nem éri ez a baj – gondolta – már végzett volna a jószág etetésével és piacozni indulna, vagy a kertbe. Mit csináljak? – merengett félhangosan – az Istennek más tervei voltak velem. Milyen ostoba véletlenül múlik az ember sorsa! Hányszor ajánlotta fel Karcsi, hogy a kertajtótól az árnyékszékig hosszára fektetett, hézagos téglák helyett két lapnyi szélességben megcsinálja az utat! – Nem kell azzal vesződni fiam, ha megtette eddig, a hátralévő időre már minek – hárította el mindannyiszor. Igazából sajnálta még azt a keskeny földdarabot is, amit a járda elvett volna a kertjéből.

Két éve, egy esős reggelen nem pont a sáros téglán csúszott meg! A kórházban tudta meg, nagyobb a baj, mint gondolta. Combnyaktörés. A vizsgálatok során derült ki, csonttritkulása és cukra is van. Na, az utóbbit egy idő óta gyanította! Ezért is fogta magát diétára. Hát csak kitudódott!

Még a kórházban lábadozott, de már a jószágon, a kerten járt a gondolata.

A szobatársai még a vécére sem mertek egyedül kimenni, amikor ő már a folyosón araszolt a járókerettel. Akart a rossz nyavalya példakép lenni az osztályon! Várta otthon a dolog.

Mire hazakerült, kész volt a biztonságos, széles járda. Micsoda pocskolós a földdel! – jajdult bele a lelke, de hangosan csak annyit jegyzett meg: „Nem kocsival járok én az árnyékszékre, fiam, keskenyebb is elég lett volna.”

A ház körüli teendőkkal valahogy elboldogult, a jószág a komaasszonyára, a kert fiára és menyére maradt.

Lassan eltelt az év is, de a járása csak nem javult, sőt, egyre elviselhetetlenebb fájdalmat érzett a lábában. A diagnózis: a szegecsek körül a szivacsos csontszövet állapota tovább romlott, kilazult a platina rúd. Újabb műtét szükséges.

– Holnap hazaengedjük – mondta a viziten az adjunktus.

Ibi néni hálásan nézett rá.

– Lelkes néni! Ezentúl semmi megerőltető munka, sok pihenés, kis séták, szóval, úriasszony lesz – humorizált komoly arccal az orvos.

– Ezt hogy tetszik gondolni? – kérdezte ijedten. – Házam van, ott a jószág, a kert!

– Át kell szervezni az életét, az új helyzetnek megfelelően, mert – az adjunktus gondolkodott – mert a csontozata már csak minimális terhelést bír el. Tessék komolyan venni, amit mondtam!

Nem szokta ő a zsebkendőjét könnyekkel áztatni, de most telesírt kettőt. Aztán, amikor eladták a házát az ánya dédunokájának, talán még egy tucatot is.

Csak a paraszt-barokk, érett-barna színű, diófa sublódjához ragaszkodott, melynek középső fiókjában őrizte élete becses emléktárgyait, fontos iratait, a halotti ruháját és a saját temetésére gyűjtögetett, folyton értéktelenedő pénzét. A többi bútor, használati tárgy elkótyavetyélődött a rokonság és a szomszédok körében.

Eh, vén számár! – révedt fel az arcán végigfutó könnycsepp csiklandozó ingerére. Ujjaival sietve, szégyenlősen szétmaszatolta az álla két barázdájában megpihenő cseppeket. – Ugyan, mi bajom van nekem? – korholta magát félhangosan. A székkarfákra támaszkodva hirtelen lendülettel felállt. De már kiegyenesedni nem tudott. Kemény fogású kezével a fát szorította fájdalmában és ijedtében, nehogy visszatotyanjon, és az elhirtelenkedett mozdulattól a lábában végighasító fájdalmat újabbal tetézze.

Pillantása segélykérően vetődött a sublód felé. – Ha most leülsz, nem tudsz majd felállni – súgta egy belső hang.

Összeszedte magát és vigyázva, nagyon lassan felegyenesedett. – Köszönöm Istenem a tanácsodat – mondta áhítattal. – De, meddig nem ülhetek le? – Várakozott. Isten nem válaszolt. Rábízta a döntést.

Botja körtáncot kopogott a bútorok mentén, kitartóan, egyre újabbakat. Gémberekő ujjai alatt izsamodott a fogantyú, a zsibbadás kiszorította a lábából a fájdalmat. Kimerülten ereszkedett az ágyára. Remegő kézzel nyúlt a kisasztalon lévő pohár vízért, aztán lefeküdt. Arcán boldog mosoly terült szét, önfeledten csapta össze a tenyerét.

– Édes Istenem! Te tudtad, hogy nem is vagyok én *olyan* elesett!

Szagatott, türelmetlen csengetésre ébredt. Iparkodva döcögött keresztül a szobán, de már hallott a kulcszörgést a zárban.

– Jövök! Jövök már!

Mire Ibi mama kiért a konyhába, a szomszédasszony már kinyitotta a bejárati ajtót.

– De megijesztett, drága Lelkes néni! – lélegzett fel a szomszédasszony, miközben az asztalra csúsztatta a párolgó ebéddel teli tálcát. Mikor észrevette, hogy a reggeli érintetlenül áll az asztal másik felén, újra aggodalmaskodni kezdett. – Mi történt? Nem tetszik jól lenni?

– Dehogy nem! Jobban nem is lehetnék – mondta Ibi néni élénken.

– És éhes vagyok, Irmuskám, mint a farkas.

*

Az udvaron diófa terpeszkedett, árnya délutánonként felfutott a házfalra is. A fa alatt fonott karosszék. Ebéd után ide igyekezett Ibi néni.

Elhelyezkedett a karosszékekben, szemét behunyta, mintha aludna. Kizárta a külvilágot, hogy senki se zavarja terve szövögetésében. Az ötlet abban a pillanatban fogant, amikor reggel, holt fáradtan rájött „... nem is vagyok én *olyan* elesett!”

Most sem tudja, hány perci kerengett *akkor* a szobában, de tizenöt percnél biztosan hosszabb ideig. A menye naponta sétál-

tatta, kora délután és estefelé, szigorúan kétszer tizenöt percig, az orvos utasítása szerint. Az utcasarokig és vissza. Mégis, miért érezte annyira kimerültnek magát minden séta után, ha ennél többre is képes? És ha képes rá, már pedig az, akkor kiszabadulhat korlátozott mozgásképesége börtönéből. A sarkon túl újabb sarkok várják... Ehhez viszont gyakorolnia kell a járást, edzenie az elsorvadt izmait.

Csak még egyszer adassék meg, hogy oda mehessen, ahová akar!

Megváltoztatta a reggelenkénti életritmusát. Ébredés után nem üldögélt az ablaknál a napkeltét várva, helyette megreggelizett. Megvárta, míg Irmuska elmegy hazulról, és akkor belül kulcsra fordította az ajtót. Magára kanyarította a lajbiját, (ami nélkül utcára soha sem lépett ki) kendőt kötött, utcai cipőt húzott, mintha a falakon kívül, a szabadban gyakorolna. Az első nap tíz perccel kezdte és a rákövetkezőkön mindig öt perccel hosszabbra tervezte a sétáját. Így gondolta ki, de a huszonöt perces séta már nagyon elfárasztotta. Három napig nem változtatott az időtartamon.

Ez bizony alig két sarokra futja, az ő tempójában!

Délutáni és esti kötelező sétáinak az idejéből próbált néhány percet „lecsípni”, de Irmuska nem hajlott az engedékenységre. Pedig nehezebbre esett a járás, a délelőtti gyakorlás sok energiát vett ki belőle.

Veritékezve, makacsul küzdött minden további öt percért, és a második hét végén a negyvenötödiknél tartott.

Amikor a bútorok széles, barna csíkká folytak össze a szeme előtt és a falak hengerré csavarodtak körülötte, megfordult és az ellenkező irányban rőtta a köröket, míg újra összefutott a szobabelső. Aztán hosszában járta szobáját és rácsozta, csak teljen el valahogy a kiszabott idő! Az örökkévalóságnak tetsző negyvenöt perc.

Ezt kell tartania, amíg...

Rájött, nem számolt a legfőbb akadállyal. Háromnegyed órára – na, szedelődzködéssel, öltözködéssel, visszaérkezéssel együtt van az egy is! – eltűnni Irmuska zavaróan lelkiismeretes gondoskodása, ráfigyelése elől, kizárt dolog!

Az idő sürgette, de a lelepleződés miatti félelmében nem merte rászánni magát az indulásra. A következő két nap már annyira türelmetlen volt, hogy „az edzés” közben többször összegabalyodtak a lábai.

Az esti sétakor Irmuska nem fecsegett, nem politizált, hanem körülményesen, szabódva elmondta, holnap temetik a két utcával odébb lakó nénit, akit ő is gyerekkora óta ismert. És hát, a környékbeliek mind ott lesznek a temetésen, ő is szeretné megadni neki a végtisztességet.

– Nem baj, ugye – kérdezte óvatosan – ha Lelkes nénit magára hagyom néhány órára? Ne tessék aggódni, az ebédet előre megfőzöm, és a szokott időben, egy órákor tálalom. Addigra biztosan visszaérek.

Ibi néninek a lélegzete is elakadt az ölébe hullott páratlan lehetőségtől.

– Istenem! Köszönöm, hogy jóságosan gondomat viseled, és elhárítod előlem az akadályokat – fohászkodott lefekvés előtt.

Öröme mégsem volt maradéktalan, mert a gondolat nem hagyta nyugodni.

– Atyám! – kérdezte töprengve – ugye, nem miattam hívtad magadhoz azt a *másikat*? Nyugodjék békében!

A zsalugáterlécek között beszűrődő fénysugarak simogatták fel Ibi nénit álomtalan, mély alvásából. Úgy pattant fel a szeme, mint a kisgyerekeké, hogy álmosságnak nyoma sem volt az arcán.

Elérkezett hát a hetek óta várt és megkínlódott nap! – gondolta izgatottan, és első útja a sublódhoz vezetett. – Köszönöm, Uram, hogy kegyelmedből ezt is megérhettem.

A fürdőszobában a szokottnál tovább időzött. A barna-pettyes, drapp ruháját vette fel. Abban nem olyan öregasszonyos kinézete! A haját kibontotta, jól átfésülte, a copfját lazábbra fonta, hogy takarosabb kontyot csavarhasson belőle. Még fogat is mosott, pedig a fogkefének nem volt barátja.

A reggeli nehezen ment le a torkán, nyammogott, forgatta a falatokat a szájában – csak szükségből evett, a cukra miatt.

Irmuska, útra készen, bekopogott hozzá.

- Sietek vissza – mondta kötelességtudóan.
- Meg kell adni a módját egy temetésnek, miattam nem kell sietnie
- igyekezett megnyugtatni Irmuska lelkiismeretét.

Cipőt váltott, kezére csatolta az óráját, belebújt a lajbijába, fejkendője ráncait az arcához igazította. A sublódfiókból magához vette a pénztárcáját és a zsebkendőbe csavart személyijét.

Halkan fordította el a kulcsot a zárban, és mint a tolvaj lopakodott át az udvaron. A kapuból az utcára kémlelt. Mély sóhajjal elindult, a mindennapos séta-útvonalával ellenkező irányban.

*

A hosszú utcán, mint füzéren a gyöngyszemek sorakoztak a zsalugáteres, alacsony, négylakásos házak.

Pillantása, mint kék szárnyú pillangó, cikázva repkedett a kertekből az udvarok mélyére, és megpihent az ózonillatúra száradó ruhákon.

Beleskelődött a mellékutcákba is. Több száz négyszögöles telkekhez szokott szemének olyanok voltak a tenyérnyi, gyümölcsfákkal találomra beültetett kertek, a parányi ágyások, mintha Liliputban járna.

Még egy *ekkora* is jó lenne! – szállt fel belőle a kívánság.

*

Vevőt sem találtak még a házára, de ő már felajánlotta az árát a fiának.

– Köszönjük, de a pénz édesanyámé. Nekünk nincs rá szükségünk.

– Már hogyan lenne! – mondta anyja meggyőződéssel. – Végre saját otthonotok lehet.

– Elég nekünk, amink van. Édesanyámmal együtt is elférünk a három szobában.

– Nem úgy van az, fiam! Más egy ház – a szeme felcsillant – egy szép kerttel. Még a levegő sem ugyanaz. A magad ura vagy. Nem néz a szádba senki.

– A szomszédainkkal jól megvagyunk, gyereünk nincs. Kinek gyarapítsunk?

– Ti tudjátok – legyintett lemondóan, s álmát, a kertet, eltemette.

*

Mentében mindenre rácsodálkozott, amit mozgástere szűkre szabott világában lassan elfelejtett.

Az utca végén teret pillantott meg, amelybe sugárirányból hasonló utcák torkolltak, mint amilyeneken végigjött. Félkörben utcai árusok pavilonjai szegélyezték, a másik felén buszmegállók, utasokkal és indításra váró járművekkel. Vanília, cukor, friss kenyér illata úszott a levegőben. Szájában összefutott a nyál. Odébb, a péksüteményesnél a kis furgonból pakolták az árut, annak volt olyan gyomrot remegtető, finom illata.

Már szédült is. A rekeszben a fényes héjú, barnás zsemle mintha mosolyognának rá. Nem akart emlékezni az intelemre, hogy naponta csak kettőt ehet.

Még langyos volt a zsemle. Görbült ujjaival úgy fogta, mint héja karma a kiscsibét. Vitte prédáját, a közeli padig. Fáradtan ráereszkedett, botját az ölébe fektette. Két kézzel vigyázta a zsemlet, miközben fogaival hatalmas darabokat tépett ki belőle, és mohón, nyögdecselve nyelte az utolsó falatig. Megnyálazott ujjbegyével felszedegette az ölébe hullott morzsákat is.

Elpilledve dőlt hátra. Harangszóra ébredt. Hirtelen, azt sem tudta hol van, csak hunyorgott az erős fényben. Lehetetlen, hogy már dél van, tiltakozott ijedtében. Már otthon kellene lennie!

A padon ült és forgolódott. Azon tanakodott, melyik irányból jött ide. Az utcák azonban olyan egyformák voltak, hogy nem tudta, merre induljon. Kétségbeesésében sírva fakadt.

Középkorú nő lépett hozzá, kisvártatva egy fiatalember is. Kérdegették: – Mi történt? Rosszul van a néni?

Könnyeivel küszködve egyre csak azt hajtogatta, neki már otthon kellene lenni.

– Hol tetszik lakni, melyik utcában? – érdeklődött kedvesen a nő.

És megtörtént a szégyen, kikottyant az agyából a fiáék címe. Zavartan rázta a fejét. – Nem tudom, nem tudom – pityergett – nem látom kimondani.

– A környékről talán eszébe jut valami a néninek – bízta a fiatalember – valami jellegzetes épület...

– A templom – kiáltott fel hirtelen.

– Milyen templom? Mert errefelé több is van.

– Olyan buzogányféle van a tetején.

– A Tavasz utca, az lesz – vélekedett a nő.

Ibi néni bólogatott.

– Hazaviszem a nénit, itt parkolok a közelben – mondta a fiatalember.

Tíz perc múlva Ibi néni belépett a lakásba. Papucsot húzott, kiürítette a zsebét és levetette utcai öltözetét. A vázákban megigazította a virágokat és tenyerébe hajtott fejjel a szublódra borult. Nem társalgott Teremtőjével. Szája nem nyílt imára se. Fejében zengett, zúgott a délelőtt minden látványa, élménye, a botjának kopogása, tüdejének zihálása. Ezt az **örömszimfóniát** repítette Isten felé, a szabadság felejtethetetlen óráiért.

A HÍD

Csak a szemed futja a sorokat, egyre fáradtabban. A fejed nyitva felejtett zsilip, átfolynak rajta a sorok – nem kötik le a figyelmedet, érintetlenül hagynak. Hiába tolod az orrod hegyére a szemüvegedet, a betűk kettőzve mosódnak össze.

Időnként elbóbiskolsz. A dobhártyádat belülről hasogató sikoltozásra ébredsz. Vaksin meredsz az asztal szélén álló órára: a mutatók lassan vánszorognak a számlapon. Hunyorogva keresed az utolsó ismerősnek tűnő sort, és mímeled tovább az olvasást.

A szemed fáradásával ellentétben élesedik a hallásod. Az állandó neszek, zörejek között is észleled a fénytől szédült csöppnyi bogarak halk koppanását, lábak finom karistolását a papíron, a légszákos vízvezeték távoli szörcsögését.

És reménykedve kapod fel a fejedet a felpörgő liftmotor távoli, tompa hangjára. Lélegzetedet visszafojtva igyekszel követni a fülke útját, szinte hallod a gépzsírtól fekete sodronykötél cuppogását. Szagatatottan nyikorog egy ajtó. Valaki hazaérkezett.

*

Nagynóra sietve letette a heverőre a vasalt holmikat. Már indult kifelé a lánya szobájából, amikor szeme megakadt a keskeny, beépített szekrényből kihullott tangákon. Felnyalábolta őket és a heverőre szórta. Elfordult, majd hirtelen meggondolta magát, leült a heverő szélére és egyenként összehajtogatta a fehérneműket. A szekrényhez lépett. A polcon maradt bugyikon két cigarettát talált.

– Afffenét? – kiáltott fel meglepetésében. – Korán kezded, gyermekem! Adok én neked dohányzást! Még mit nem! Tizenöt éves taknyos! – Indulatosan a cigarettákra csapta a fehérnemű halmot.

A színházba a kezdésre esett be, de a szünetig sem bírta magában tartani a megrendítő felfedezését.

– Mit vársz tőle? – súgta vissza barátnője. Ott vagy neki rossz példának...

A vizet folyatta az edényekre, így nem is hallotta, hogy lánya bejött a konyhába. Egyszer csak ott állt mellette, és az evőeszközöket törölgette.

– Anyu – szólalt meg egy idő után – nagyon szeretnék elmenni a Pecsába, a jövő szombati koncertre.

Mosogatás közben a lánya felé fordult.

– Elmondtam már, hogy miért nem mehetsz el. Csak ismételni tudom. Nincs felesleges nyolcszáz forintom. De ha lenne is, akkor se engedném meg, hogy az éjszakában egyedül csámborogj haza. Ilyen közbizonytalanságban!

– A nagyapától kaptam rá pénzt és nem egyedül jönnék haza. Az osztályból néhány gyerek a környéken lakik és...

– A nagyapa csak ne avatkozzon bele az én nevelési elveimbe – csattant fel. – Hogy mire költi a nyugdíját, az az ő magánügye. Csakhogy ez így már nem magánügy! Arra sem vette a fáradságot, hogy velem megbeszélje.

A mosogatórongyot a pultra csapta. Habos-zsíros vízcseppek fröccsentek vissza rá. Karjával undorodva törölgette arcáról a nedvességet.

Nórából – hiába nyelte, erőltette vissza, hiába próbálta köhögési rohamba rejteni – kirobbant a hahota, amit anyja csattanó pofonja némított el. Szemüvege az asztal alá repült. Nóra könnyeivel küszködve mászott be érte.

Nagynóra nyelvén bizsergett a bocsánatkérés, de a szegyen összeragasztotta a száját. Szótlanul simítgatta az asztalterítőt.

Éjfélre járt. Nagynóra az asztalnál ült, előtte feladatlapok, példatárak, ellenőrzésre váró röpdolgozatok hevertek szerteszét. Fejét tenyerébe támasztva egymás után szívta a cigarettákat. Mereven nézett maga elé, a szétnyitott spirálfüzet világos foltja kiemelkedett az asztallap ózbarnájából, mintha egy másik síkban lebegett volna, kavargó gondolatfoszlányainak háttereként. Talán jobb is, hogy így történt – révedt fel ernyedtségéből. Ha folytatódik a vitájuk, esetleg még a cigarettázás is terítékre kerül.

A hosszú mozdulatlanságban tagjai elzsibbadtak, csontgödrükben égtek kiszáradt szemgolyói. Felállt, nagyokat nyújtózkodott, a csontjai is beleropogtak. Aztán lekapcsolta a villanyt, és az ablakhoz lépett. Hirtelen tört rá az álmoság, szünni nem akaró ásítási rohammal.

Az éjszaka csendjét hosszan elnyúló sikoly hasította fel, majd még egy, amely hörgésbe fulladt.

Nagynóra megrázkódott, remegő kézzel támaszkodott az ablakpárkányra. Szemével a sötétséget kutatta, és már maga sem tudta, hogy hallucinál-e, vagy valóban hallja a park bokrainak zördülését, a távoli hangfoszlányokat. Aztán, mintha két fekete alakot látott volna tova futni a kutyavizelettel öntözött, csenevész fák között a mélysötétbe. Hosszasan álldogált az ablakban, az éjszaka azonban hallgatásba burkolódzott, mozdulatlan, valószínűtlen csendbe.

Sokáig forgolódott az ágyában, lehunyt szeme mögött a retinára rajzolódott futó árnyakat látta, dübörgő szíve ritmusára sercegett fülkagylója alatt a párna.

Másnap a kollegái kérdezték: – Igaz-e a hír, hogy egy lányt megkéseltek a házuk közelében lévő parkban?

– Szent ég! Hát mégis... – Nyelt egyet. – Nem, nem hallottam róla – hazudta zavartan.

Isten őrizz, hogy elszólja magát! Dehogyan fog magyarázkodni, miért nem jelentette be azonnal. Nem, ne faggassák, soha többet! Mint annak idején, tizenkét éve, amikor a férje a stockholmi konferenciáról nem tért haza. Célozgattak rá, hogy férje kémkedés gyanújába keveredett, jobban teszi, ha nyugton marad. Nem adta fel, de beadványaira válasz sem érkezett. Az ügyet férje eltűntnek nyilvánításával zárták le. Ő pedig azóta egy krónikus gyomorfekélyt mondhat magáénak.

*

Hányszor mentegetőztél baráti körben, hogy már olvasni sincs időd. Mintha összezsugorodnának a napok, egyre kevesebbet tudsz elvégezni a dolgaiból.

Olvass! Tied az egész éjszaka! Vagy töprengj! De a kettőt egyszerre? Hányadik éjszaka követed el ezt az ostobaságot? Nem egyszerűbb, ha lekapcsolod a villanyt? Aggódni a sötétben is lehet. Szó sincs gúnyolódásról, el akarlak küldeni aludni. Különben belezavarodsz!

*

A pofon óta alig szóltak egymáshoz. Nóra nem feltűnően, de érezhetően kerülte anyját. Egyik este Nagynóra rászánta magát a beszélgetésre, messziről kezdte, az iskolai gondjaival. Lánya elrévedő tekintetéből látta, hogy alig figyel rá. Nagynóra hangja megemelkedett, rekedtessé vált. Nóra megérintette a kezét. – Anyu, nekem még van tanulnivalóm, majd holnap... ha gondolod.

A napok vonatan két, egymás utáni, átjáró nélküli kocsiban utaztak.

Mire Nagynóra pénteken délután hazaért, lánya már kitakarította az egész lakást. A közeledés jelének vélte. Vacsorára, viszonzásul, fahéjas palacsintát sütött, Nóra kedvenc ételét.

Az esti puszi után lánya néhány másodpercig ott téblábolt körülötte, de neki csak később, a lefekvéshez készülődés közben villant be a jelenet. Lehet, hogy mondani akart valamit? – tűnődött el.

Másnapra mintha elillant volna a békülési szándék. Nóra talán még feszültebb volt, mint az előző napokon. Most Nagynóra kerülgette őt, végül jobbnak látta, ha a szokásosnál korábban indul el hazulról.

Szombatonként matematikát tanított felvételig készülő diákoknak. Lánya a nagyapjánál töltötte ezeket a délutánokat. Ha hosszúra nyúlt a sakkozásuk, ott is aludt, és nagyapjával együtt jött haza a vasárnapi ebédre.

Hazaérve ideges, kapkodó mozdulatokkal öltözött át, alig várta, hogy rágyújthasson.

Már a második szálát húzta ki a dobozból, amikor hirtelen eszébe jutott valami. Bement a lánya szobájába. Egyenként emelte

fel a fehérnemű-, póló-, pulóver oszlopok darabjait. Nem volt alattuk cigaretta.

– Legalább akkor jobban megnéztem volna! Egy sötét gondolatommal kevesebb lenne!

Főzött egy ibrik koffeinmentes kávét, és hozzálátott a tanulmányi versenyre felkészítő példák kijelöléséhez.

Megcsörrent a telefon. Az órájára nézett. Nyolc múlt.

– Szóval, döntetlenre állnak apukáék? – érdeklődött tettetett kedélyességgel.

– Már nem sakkozunk – válaszolta apósa rövid hallgatás után.

– Hanem?

– Elengedtem a koncertre – folytatta apósa megfontoltan. – Taxira is adtam pénzt. Ne aggódj...

– Hogy képzeli ezt apuka! – kiabált felbőszülve a készülékbe – és a drágálatos unokája is! Vegye tudomásul, hogy nincs joga megváltoztatni a döntésemet, még ha az unokájáról is van szó. Az én gyerekem nevelésébe senki se szóljon bele! Még apuka se! A fiát... – izgalomban nem találta a szavakat – a fiát kellett volna!...

– Belőled most csak az indulat beszél – szólt a menyére halkán, türelemmel. – Te – hangsúlyozta – te mindenkinél jobban tudod, hogy nem igaz, amit mondani akartál.

A higgadt szavak észre térítették, és elsírta magát.

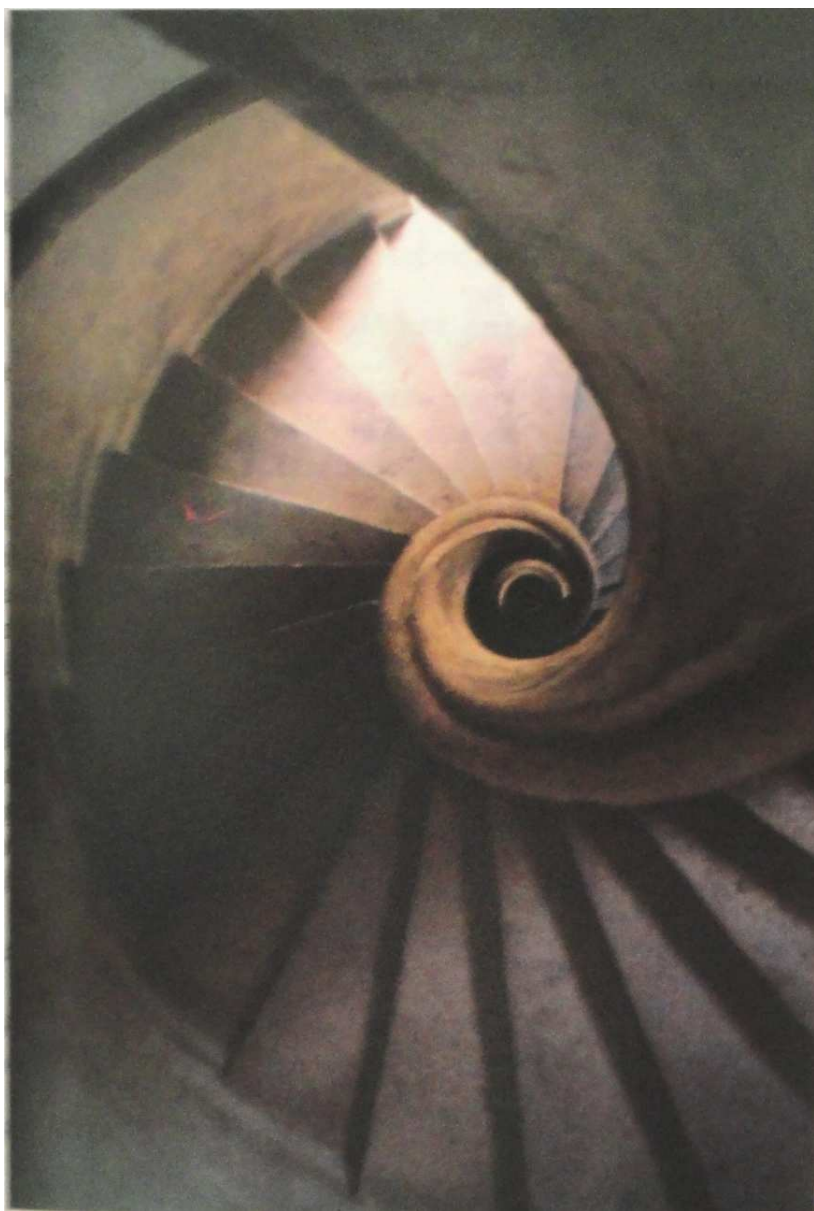
– Nem tarthatod állandóan üvegházban a lányodat – folytatta, tudomást sem véve a kagylóba hallatszó szipogásról. – Okos kompromisszummal többet érhetsz el, mint a tiltással. Mikor lelkesedjen, rajongjon, ha nem ebben a korban? Halló!?

– Itt vagyok.

– Talán nem is tudod, milyen jó gyereked van – tette még hozzá eltűnődve.

– De, tudom, és... és igaza van apukának. Ezzel együtt – erősödött fel a hangja – tisztességtelen lépésnek tartom... mindkettőjük részéről.

– Legalább azt értékeld a lányodban, hogy az ő kérésére mondtam el.

– Hatódjak meg? – gúnyolódott –, hogy apukát használja fedezéknek?... és nem először! A kisebb stiklijei felett szemet hunytam, de most túlment minden határon.

– Próbáld megérteni!

– És engem ki ért meg, hogy féltem?

– Ebédre ott leszünk – fejezte be apósa az újra elmérgesedő társalgást.

Vasárnap délben Nóra szokatlanul viharos üdvözléssel borult anyja nyakába.

– Ne haragudj a tegnapiért! Mondd, hogy nem haragszol! – kérte.

Lánya aprócska madárteste egészen rátapadt, érezte ijedt szívdobogását. Egy pillanatra ellágyult, de apósának megbocsátásra biztató huncorítása azonnal felélesztette a dühét.

– Menjetek kezet mosni! – mondta ingerülten. – Már megterítettem.

A fagyos hangulatban az evőeszközök is visszafogottan csörrentek a tányérokon. Alig várták, hogy fölkelhessenek az asztaltól.

Nagynóra lefőzte a kávé, és bevitte a nappaliba.

Apósával aprókat hörpintettek, húzták az időt, egymásra vártak. Nagynóra törte meg a hallgatást.

– Mikor ért haza?

– Fél egykor.

– Szép – mondta élesen.

– Látnod kellett volna. Teljesen fel volt dobódva. – Apósa hangja elérzékenyült. – Nem ismertél volna rá. A vonásai egészen átrendeződtek. Kibomlott, akár... akár egy rózsabimbó. Áradt, talán nem is ez a jó szó, zuhogott belőle az élményzöngő. Alig lehetett ágyba küldeni. Soha nem láttam ilyen boldognak ezt a gyereket.

Nagynóra elmélyülten forgatta a csészéjét.

Menye tüntető szótlansága, mint a vihar előtti elektromosság, pórúsait összerántotta, ráncatlan, nemes metszésű arcán megfeszült a bőr. Hirtelen elhatározással felállt. Vékony, egyenes tartású alakja menyé fölé magasodott.

– Akkor... én megyek is. Köszönöm az ebédet.

Nagynóra meglepődve tette le a csészét. Sértésértékű udvariatlanságnak minősítette apósa távozási szándékát, és ezért nem is marasztalta.

Szótlánul mentek kifelé a szobából.

– Nagyon kérlek, ne büntesd meg a gyereket! – fordult vissza Nagynórához.

– Aha, szóval panaszkodott?

Ő értetlenül fürkészte menyé arcát, majd megcsóválta a fejét.

– Nem szokott panaszkodni.

– Nóra! Gyere, köszönj el nagyapádtól! – kiabált be lányához az előszobából.

– Apuka – mondta búcsúzás közben – Nóra angolórai miatt a sakkpartikat egy időre felfüggesztjük. Délelőtt állapodtam meg a tanárral.

– Miért pont szombatra beszélted meg? – tiltakozott lánya azonnal, és segélykérően nézett a nagyapjára.

– Mert nagyon elfoglalt, és csak szombat ötre tudott vállalni.

– Nem csak ez az egy tanár létezik a világon!

– Persze. Csak nem mindegy, hogy ki tanít és mennyi kért érte.

Nóra nagy lélegzetet vett, de végül nem mondta ki, amit gondolt. Megpuszilta nagyapját és visszament a szobájába.

– Talán más megoldást is lehetne találni – kockáztatta meg nagyapa.

– Egyelőre így a legjobb.

Hallgatva mentek a liftig.

– Nem tudom, végiggondoltad-e ezt a lépést? – kérdezte apósa keserűen a félig nyitott liftajtóból –, mert ennek a játszmának csak vesztesei lesznek.

*

Miért állsz már megint az ablakban? Hasogatva égő gyomrodat borogatod az éjszaka csípős leheletével? Nem ismered eléggé az átellenben szorongva alvók, félelmeikkel küszködők, álmatlanságban szenvedők, önmagukat zsigerlők éjszakán át világító ablakait? A horizontot karéjozó hegyek fénypontokkal megrajzolt útjait? A

folyóról érkező, bokrok ágain hegedülő fuvallatok borzongató zenéjét? Hányadszor pásztázod a reményből formált infravörös távcsöveddel az éj barlangját, hogy tárt ajtóval várhasd a hazatérőt?

*

Vasárnap ketten ültek az asztalnál. Nagyapa gyengélkedésre hivatkozott és lemondta az ebédet. Nagynóra kételkedett az indokban. Inkább válaszlépésnek vélte.

Nóra unszolására mégis összepakolta apósa ebédrészét. Lánya kétségbeesetten hívta fel, hogy nagyapja egyre rosszabbul van, mit csináljon? A kusza mondatokból újabb érgörcsre, ne adj' Isten, infarktusra gyanakodott. Mentőt hívott, aztán taxiba vágta magát.

Az utat végig szirénázó mentőben gondolatban ezerszer bocsánatot kért az apósától, és a sok éve feledett Istenhez fohászkodott az életéért.

Az ijedtség, a pánik az események sorozatából hosszabb-rövidebb perceket törölt ki az emlékezetéből. Villanásnyi képek, mondattörödékek. Összeilleszthetetlen darabjai az életért való küzdelemnek.

Amikor a nővér kezébe adta apósa személyes holmiját, mellkasában hatalmas ütést érzett, elsötétült előtte a folyosó fehér fala.

– Feküdjön nyugodtan! – mondta kedvesen a nővér – mindjárt elmúlik a rosszulléte.

– Az apósom – kezdte félénken – mi van az ap...?

– Az intenzíven van. – A nővér megsimogatta Nagynóra homlokát.

– Az osztályos orvos majd tájékoztatja a bácsi állapotáról.

Nem emlékszik, hogy ért haza. Valószínűleg, mint a legeltetés után a falu szélén eleresztett jószág – ment az orra után, ösztönösen, a helyes irányban.

– Nóra! – kiabálta – megjöttem! – Minden helyiségbe benyitott. Mindent úgy talált, ahogy hagyott. – Hol az ördögben lehet? – bizonytalanodott el.

Felhívta az apósa lakását, hosszasan csörgetett. Maga sem tudta, miben reménykedik, újra és újra tárcsázott.

Aztán az ablak mögött álldogált, a buszjáratokat várta, és reménykedett, hogy a hazatérők egyik csoportjával lánya is megérkezik.

Hol keresse?– töprengett kétségbeesetten. Felhívta a mentőket, majd Nóra két osztálytársát. Aztán olvasni próbált.

A hamutartó megtelt csikkekkel.

Csak a szeme futotta a sorokat, egyre fáradtabban. A feje nyitva felejtett zsilip volt, átfolytak rajta a sorok. Hiába tolta az orra hegyéig a szemüveget, a betűk kettőzve mosódtak össze.

Időnként elbóbiskolt.

Örökkévalóságnak tűnt, amíg végre felberregett a lakáscsengő.

– Hol voltál eddig? – kérdezte az aggodalom és a megkönnyebbülés könnyeivel küszködve.

Nóra oldalra hajtotta a fejét, és azzal a megátalkodott tekintettel nézett rá, amivel mostanában annyiszor kihozta a sodrából.

– Mindenfelé.

– Miért csinálsz ezt velem?

Nórát meglepte anyja indulatmentes, könnyörgő hangja, és zavarba jött.

– Nem tudom – válaszolta tétován.

– Megértem, hogy aggódsz a nagyapádért, de...

– Hogy van nagyapa? – szakította félbe anyját.

– Az intenzíven fekszik.

Nóra arca megrándult.

– Hagyjál! – Vádlón nézett anyjára, és durván ellökte magától a simogató kezét.

A kórházban Nóra naponta bekönyörögte magát néhány percre a nagyapjához. Nézte a sápadt, élettelen arcot, a gépekre, infúzióra kötött testet, és egyáltalán nem tudta azonosítani azzal a szeretett lénnel, aki neki a legtöbbet jelentette a világon. Megsimogatta az ágy széléhez kötözött hideg kezét. Mintha a távozni készülőnek a fiatalsága életerejéből akart volna átadni energiát az e világon maradáshoz.

– Holnap is jövök, nagyapa – súgta búcsúzóul.

Anyjával dacolva későn járt haza, és egyetlen szóval sem árulta el mivel és hol tölti az idejét. Egyre szelídebben tért ki anyja hol indulatos, hol látszólag higgadt beszélgetési kezdeményezései elől.

Különvilágát, mint egy batyut, naponta vitte, s hozta magával. Senkinek sem mutatta meg, mi rejtőzik a bugyor mélyén.

*

Változik-e valami a csekély hatékonyságú olvasással mulatott idővel? Tudom, nem akarsz folyton gondolkodni. Az ember számtalan változatban dolgozza fel ugyanazt a tényt, mentegeti – elsősorban – önmagát, kevés esélyt hagyva a másik igazának. Te is így voltál ezzel.

Szinte eszelősen bizonygattad: nem te vagy a hibás, te mindent megtettél érte. Életeddel példálódtál, az áldozatvállalásaiddal, a felelősségérzettel, a féltéssel, a szeretettel...

A múltó órák bizonyossága hiteltelenné koptatta az érvelésedet, megtörtél. Darabokra hullva vonszolod át magad a napokon.

*

Tíz nap múlva, a második infarktus elvitte nagyapát.

Nóra sem a hír hallatára, sem később, a temetésen egyetlen könnycseppet sem ejtett. Mintha régen elsírta volna valamennyit.

A temetőből kifelé tartva átölelte a lánya vállát.

– Kislányom! Ne szégyelld az érzéseidet! Sírd ki magadat!

Nóra levette magáról anyja kezét, és feléje fordult.

– A szeretet és a bánat a szívünkben lakozik. Éreztetni kell és nem láttatni – mondta olyan színtelen és hangsúlytalan hangon, mint a tanulók szokták a kötelezőnek feladott verseket. Mintha ez az egy mondat is kifárasztotta volna, többet egy szót sem szólt.

Éjfélre járt, amikor Nagynóra lefekvés előtt benézett lányához. Az asztali lámpája égett, Nóra ruhástul feküdt az ágyon. Éppen csak felnézett anyjára, majd újra behunyta a szemét.

Nagynóra leült mellé az ágyra.

– Ez nem mehet így tovább, kislányom! Mi lesz belőled, ha így folytatod? Rólam már nem is beszélve. Kész idegromcs vagyok.

Mi történt veled, hogy ennyire megváltoztál? Úgy jársz-kelsz, mint egy holdkórós. Látom rajtad, hogy lélekben most sem vagy itt. Nézz rám, ha hozzád beszélek! Hallod?! Mondd, te rendjén valónak tartod, hogy az éjszakában csavarogsz, lógsz az iskolából, hanyagolod a tanulást és cigarettázol vagy...vagy füvet szívsz? Azt hiszed, nem tudom? Szóalj már meg végre! Megőrjítesz ezzel az ájtatos képeddel! Hozzád beszélek! Mondj már valamit! – Megragadta Nóra vállát és üvöltve rázta. – Nem érted? Nem érted?

Nóra felnyitotta a szemét. Olyan idegenül és messziről nézett anyjára, mintha nem is érzékelné annak jelenlétét, és nem érezné a markának erősödő szorítását a vállán.

Nagynóra úgy kapaszkodott a lányába, mint legszörnyűbb szorongásos álmában a kettőjük alatt leszakadt fahíd darabjába. Láttá Nóra szemében a gyors sodrású folyót.... érezte izmait bénító hideg ölelését, hullámain, melyek vadul cibálták elgémberedő ujjai közül a fadarabot. És látta, de már nem érezte, hogy a híd darabja delfinként ugrik fel teste alól a magasba. Maradék erejével lánya után vetette magát.

– A híd...inog a híd!...Te is kapaszkodj...belém! – suttogta és Nórára hanyatlott.

*

– *Hallod? Ébred a természet, sűrűsödnek a zajok. Virrad. Mehetsz aludni. Nem, nem arra! Nagyon fáradt lehetsz. Az a te ágyad, ott a mosdó mellett. Ismét véget ért egy napod. Ne felejtse, mit súgtak neked a **nappalokat átfordítók**: amíg ébrenléteddel legyőződ a fekete árnyakat, a zizegő lapokkal elnémítod a sikolyokat, a gyerekednek – tudod, Nórának hívják – nem történhet baja. Akárhol is van.*

A SZÉGYEN

A kissrác vidáman robogott lefelé a lépcsőn, furcsán kifelé fordított lábfejekkel, mindig a sarkára ugorva. Karjai, mint a pingvinszárnyak, testétől elálltak.

Cipó arca kipirult, mire a lépcső aljára ért. Szaporán szuszogott, a túltáplált test nehezen bírta az iramot. Divatos, fényes-sötétkék szabadidő ruhája visszatartotta hővé alakult kalóriáit, pillanatokon belül csatakos lett vékonyszálú, szőke haja. A lépcső felé fordult, egyik lábáról a másikra billegve várakozott, közben lila-zöld kis hátizsákja pántjait húzogatta ütemesen, mintha tehenet fejne.

A lépcső szélén hatvan év körüli nő vonszolta magát lefelé. Egyik kezében tömött, kerekesebb bevásárló kocsit tartott, a másikon drapp, műbőr sportzsákot és a „piaci retiküljét”, egy reklámtáskát. Egyenként szedte a lépcsőfokokat, mindegyiken megállt egy pillanatra, hogy az egyensúlyát visszanyerje.

A kissrác egyre szaporábban billegett, mintha ezzel is siettetni akarná a szemlátomást fáradó öregasszonyt.

– Na, végre! – böffent szemrehányóan az érkezőre.

– Ejnye, kislány! Nem szégyelled magad! Inkább segítettél volna! – szólt a gyerekekre a mellette álló, jól öltözött, idős nő.

– Ilyenek ezek – felelt a fiú helyett az öregasszony, szégyenkezve, bocsánatkérő pillantással. Aztán a kisfiúhoz fordult. – Zsoltikám! Gyere el a biztonsági sávtól!

A kissrác mindenkit megelőzve fúrta be magát a kijövők között a kocsiba. Gyorsan lehuppant az ülésre, balkarját az üresen maradt helyre támasztotta, aggodalmasan figyelte az ajtót, jön-e már az a szegény?

– Jól van, aranyom, ügyes voltál! – nézett szeretettel a fiúra. Látszott rajta, már el is felejtette a kissrác pimaszságát. Csomagjait az ülésre tette, lábával megtámasztotta a kocsit. Rövidre nyírt, frissen dauerolt haján megigazította az alig látható hajhálót. Zöld-barna

kockás ingblúzát a gallér alatt kigombolta, zöld kardigánja már nyitva volt.

A kissrácot nem érdekelte az öregasszony tolláskodása, görnyedten, egykedvűen bámult a semmibe.

Az öregasszony egyik karjára fűzte a csomagjait, leült. A kocsit kettőjük közé állította. Szabad kezével a szoknyája alját húzogatta lefelé. Terebélyes hátsó fele „felvette” a térdet alig takaró hosszúságú, szűk szoknyáját. A barna térdharisnyából óriási, lilás-fehér hústömeg buggyant ki. Roppant térdet igyekezett eltakarni a szoknyája aljával. Izgett-mozgott, tolt-nyomta a makacs szövetet, aztán lemondóan sóhajtott, és a térde elé húzta a reklámtáskát.

Ízületes, ráncos-hurka ujjai kapcsokként mélyedtek a táskába, körmein megcsillant a gyöngyházfényű lakk.

A metró hirtelen fékezett. A bevásárló kocsi elindult a lába mellől, csattanva elfeküdt a padlón. A táskából fényes, nagy idaredek gurultak szerteszét. Az öregasszony csak ült, megkövülten, csúfságos térdeit takarva. Mire a kissrác ráérősen lekászálódott, az utasok már összeszedték az almákat.

– Köszönöm szépen – suttogta az öregasszony a segítők felé bólintva, és átvette a kissráctól a kocsit.

A reklámtáska oldalra csúszott a divatjamúlt sportzsák mellé. A lilás hústömegben még halvány-fehéren látszódtak a belenyomott ujjbegyek helyei.

MINDENNAPOK

Délelőtt.

Két óras előadást tartottam az elsőéveseimnek.

Soha nem volt ilyen éretlen csoportom. Emberfeletti energia és türelem kell hozzájuk. Hangadójuk, Simon, négy évig Párizsban élt a szüleivel. A fiú védelmi káefték menő gorilláira emlékeztet. Állkapcsa szögletes, kissé előre áll. Lezser eleganciával öltözködik. Külseje vonzza a lányokat, jópofa beköpései főleg a fiúk körében arat sikert. Szellemeskedései egyre vaskosabbak, azzal arányosan nő csodálóinak és követőinek a száma. Pimaszságának páncélja áttörhetetlen. Húsz éves oktatói pályafutásom kudarca ez a hallgató.

Szedelődzködöm. Simon elém áll, az arca rezzenéstelen. A többiek poénérlelő csendben várakoznak. – Mennyi az adjunktusok fizetése – kérdi szenvtelenül, de a hangjára összehúzódik a gyomrom. – Az újságok elég sokszor cikkeztek erről – válaszolom kicsit oktatólag. Szeme haragosan megvillan. Mit képzelek én? Ő is szokott olvasni! – Egyébként sem titok – folytatom lélegzetvételnyi szünet után – nettó tizenhét-tizenkilenc körül. – Állkapcsa előreugrik, mint egy bokszoló ökle, arcán megjelenik jól ismert vigyora. – Lehet ennyiért minőséget kapni? – kérdezi gúnyosan, közben lesi a hatást. Csend. A hallgatók mereven maguk elé néznek. – Csak azt lehet – válaszolom gondolkodás nélkül –, mert ezért a pénzért csak megszállottak tanítanak. – Egyébként – a hangom karcosabb – nem tudom, miért érdekli azt, akiben a tanulási szándék szikrája sincs meg.

A csoport pisszenés nélkül kisomfordál a teremből. Vezérüket tüntetőleg kerülik.

Simon kullog lefelé, feledve irigyelt-csodált, ruganyos lépcsőfutását. Félemelet távolságból követem. A cipősarkam kopogására visszanéz. Gyorsít a léptein. A lépcső aljában mégis megvár. Szeme fehérje véreres, tekintetéből sugárzik a gyűlölet. Szája

szélét idegesen rága. Végigmér. Tetőtől-talpig. Megvetően. Szeme még jobban összeszűkül. Lehajol, közel az arcomhoz, és szinte beleköpi – Pppiaffff! Piaf! – A pofátlansága elképeszt. – Istenáldotta tehetség volt! – kiáltom utána, de ő már kilépett az utcára.

A tavaszi napsütésben fülsértő hangerővel csiripelnek a verebek.

Ebédidő.

A metróalagútban, a hírlappal szemben ült a lány. Hátát a falnak vetette, feje lehorgadt. Minden fekete volt rajta. Vagányfekete. Puha, szőke haja tiszta, műborzas. A csizmatalpak bordái csaknem épek.

Szétterpesztett lábai között összegömbölyödött kutyát simogatott. A kutya előtt sapka, benne maroknyi fémpénz. A lány a csörrenésekre sem emelte fel a fejét.

Mellette kövérkés cigánynő guggolt, bármelyik pillanatban futásra készen. Ő bólintott az adakozók felé.

Egy éve, tél utóján láttam először a lányt. A metróállomás végében ült, a kék műanyag széksoron, egy fiúval. Közöttük összehajtogatott szövetkabátan békésen, összegömbölyödve szunyókált egy fekete fejű, szürke bundájú, korcs kutya. Ágrólszakadt, szánnivaló páros volt. A lány haja zsíros, merev tincsekben lógott a vállára. A fiú sapkát viselt, mélyen homlokába húzta. Csak piszkosszürke kezük mozgása jelezte, hogy élnek.

A lány a mutatóujjával egy műanyagzacskó csücskét birizgálta, a fiú időnként lapozott.

Sokszor láttam őket, mindig ugyanott. A fiú olvasott, a lány bávatag arccal nézett maga elé, vagy a zacskó csücskével babrált. Egyszer szipuzni is láttam. A fiút nem érdekelte. Olvasott. A kutyát sem. Aludt. A szemérmeskedők elfordultak. A közterületnek szemet szűrt. Egy időre eltűntek.

Nyáron megint rájuk akadtam. Az aluljáró üvegfa előtt ültek, közöttük az alvó kutya. Felváltva simogatták. Orrfacsaró koszosan, lélekrendítő árván. Ach wie schrecklich! Kiterített rongyaikra hullottak a száanalom, a döbbenet, a megindultság, a lelkiismeret-furdalás, a kényszeres jótékonykodás adományai.

Ősz elején a fiú már egyedül koldult. Ujjaival időnként végiggereblyézett a kutya szürke bundáján. Unottan, kötelességszerűen. Nyaka nem görbült alázatba, egykedvűen nézelődött. Magányos volt, de nem látszott elesettnek. Inkább megjegyzésekre ingerelte az embereket. – Nézd! Életerős, értelmes fiatalember. Hihetetlen! És az a mozdulatlan állat! Nem természete az annak, én mondom! – Ritkán csörrentek a pénzek. A fiú helye hamar megüresedett.

Néha még eszembe jutott a lány, a fiú, meg a kutya. Élnek? Dolgoznak? Vegetálnak?

És most újra itt a lány!

Átgúrva, kialakítva, futtatva.

Ámulatomban a délelőtti megszégyenítésemről is elfeledkeztem.

Délután.

Óráimra visszatérőben az aluljáró édességüzletének kirakata előtt megláttam a fekete fejű, szürke korcsot. A szép testű, okos pofájú állat hátrafeszlő inakkal, várakozóan nézett az ajtó felé. A cigánynő tartotta pórázon.

A lányon kívül más vásárlót nem láttam a boltban. Az üzlet bejáratával szemben, a falnál megálltam. A lány kijött a boltból, és valamit a farzsebébe tett. Villámgyors mozdulattal. Elképzelni sem tudtam, mit. A lány két lépés után megállt. Valami eszébe jutott. Hátranyúlt a nadrágjához. Kezében keskeny gumival átfogott pénzcsumót tartott. Színük után ötveneseket, százasokat. Betette a fekete műbőr dzsekije belső zsebébe.

Közelebb sétáltam hozzájuk. Beszélgetésüket elnyomta az aluljáró zaja. A lány a fekete szerelésben metállos volt, mégis nőies. Mozdulatai idegesek, tekintete kihívóan dacos. Átvette a pórázt, és elindultak a mozgólépcső felé.

Este.

Befejeztük a vacsorát. – Gyerekek! Ide tudnátok adni papírpénzeiteket! – Néma kérdés a szemekben: Már megint szűkében van a háztartás? – Visszaadom rögtön, csak kíváncsi vagyok valamire.

– A három lány egyszerre ér vissza. Hét éves Annánk az asztalra szórja börtársolyából a vagyonkáját. – Nekem csak lejárt tízeseim, meg húszasaim vannak. A százasomat felváltattam Julcsival – mondja kicsit szomorúan. Az ikrek, Katalin és Julcsi is kiborítják pénztárcájukat. Összesen három százas. Egyszerre tárják szét a kezüket. Grimaszuk is egyforma. Csak ennyi van. – Papi? Hát te? – Tessék! A cigipénzem maradéka, négyszáz, és itt a boríték az utolsó heti kosztpénzzel, két darab ezres. – Hozzáteszem a három ötvenesemet. – Sajnos kevés. Nagyon lapos a pénzcsumó – sóhajtok lemondóan. – Áru!d már el, anyu, mire kellett volna a pénz? – kérdezi Julcsi. Nem szeretném, hogy ezután minden koldusban csalót lássanak a gyerekeim. – A piacon egy árus a kezében tartott egy jókora köteg ötezrest. Elfogott a kíváncsiság, hogy körülbelül hány forint lehetett? – válaszolom.

– Anyu, anyu – ugrik fel izgatottan Anna – nekem, tudod, van az a másik pénzem. Már rohan is, hozza a kincsesládáját. Diadalmasan az asztalra rázza a tartalmát.

Ő talált rá az öreg szekrény aljában, ott, ahol a szüleim őrizték múltjuk egy-egy darabját. Zizegve hullanak a tízezer- és egymilliárd milpengők, a százmillió bilpengők, apám és anyám elveszett-elvesztett álmainak-reménységeinek emlékeztetői.

Fölsejlik gyerekkorunk, amikor az ünnepet a hétköznaptól az különböztette meg, hogy rendes cipőt húztunk, és édesanyánk nem kötött kötényt elébünk. Eszembe jutnak a fillérre beosztott mindennapok, a zsíros kenyerek kimeríthetetlen változatai, cukorral, sóval, borssal, almával... a szüleim életbe kapaszkodó szívóssága, hogy újra talpra állhassanak, az apám, akit „klerikalizmus” miatt évekre száműztek a katedráról, de takarítóként, éjjeliőrként, kocsikísérőként is pedagógus maradt.

Anna vékony ujjacskáit boldogan turkálnak a sárga-barna-kék színű halomban. Összeszed egy csomóra valót és kettéhajtja. Felpattan. Ennyi volt? – kérdezi, s feltartott kézzel, kacagva suhogtatja a köteget. – Körülbelül – bólintok, de már nem érdekel a lány és a pénze sem.

CSERESZNYEFA-SZÚ

Prognosztizálni sem kellett, már a hülye is láthatta, hová vezetnek a törpeagyú kiválasztottak ötletei alapján indított kísérletek. Pusztult a természet, szűkült az élettér. Az élelmezési gondok megoldására újabb ötlet született, létrehozták a Tápláléklánc Megfordítási Kutató Intézetet. Fennállása alatt termeket töltöttek meg kutatási jelentésekkel, amelyekben több volt a feltevés, mint az eredmény. De legalább szépen hangzottak.

A gazdaság összeomlásakor az intézetben felfüggesztették a kutatásokat, a kutatói gárdát szélnek eresztették.

*

Szürke ajtók közönyös sorfala között surrog a tömött papírzsák. Vézna, vörös üstökű férfi vonszolja maga után a hosszú folyosón. Hosszú orra ütemesen, csoszogása ritmusára vág bele a levegőbe, mint harkály csőre a fakéregbe.

A sárga cipős, vasalt arcú és öltönyű, nyugdíjas portás az érkező lift zajára várakozóan kiáll a portásfülke ajtajába. Rezzenéstelen, kamera-tekintetét a liftből curikkolva kilépő férfi hátán tartja.

Még mindig van, kérdezi érdeklődés nélkül, kötelességből, a közelébe érőtől.

Az utolsó, egyenesedik fel a férfi.

Kérem a kulcsot, nyújtja a férfi felé a kezét. Az hosszasan kotorászik a nadrágja zsebében, aztán az öreg tenyere felett tartja összezárt markát, mintha drágakő lapulna benne, amelytől nincs szíve megválni. A portás sürgető mozdulatára vigyázva szétnyitja az ujjait és óvatosan, a valószínűtlenül puha tenyérbe ereszti a szobája kulcsát.

Ez a pillanat zárja le Tótkopáncs Mihály közel húsz éves kutatói múltját.

A front keresztüldübörgött a kis hegyvidéki településen. Szele kisöpörte a házak éléskamráit, a sublódok, szekrények zugait, és felemelte az útjába került szoknyák alját.

Tótkopáncs Mihálynak, az ötvenes évei elején járó kehes cipésmesternek és tíz évvel fiatalabb, inas-csontos, szigorú vonású feleségének húsz éves házasságuk alatt nem született családjuk. Julis asszony havibaja kezdett kimaradozni, így hát már nem is számoltak gyerekekkel.

Az elmúlt hónapokban Julissal néhányszor megfordult a világ, de ügyet sem vetett rá. Előfordult máskor is, gondolta, s a többihez sorolta. Így van ez, ha kifelé megyünk a korból, nyugtázta asszonyi bölcsességgel.

Hanem, amikor a tiszteletesné megkérdezte, mit szólt Mihály az örömhírhoz, csak dadogni tudott és elment a bábához.

Jön a gyerek, mondta az, és Julis arcát fürkészte, túl van a félidőn, én már nem tehetek semmit.

Julis került a másik tekintetét, összekulcsolt ujjait a hasán ringatta. Nem *azért* jöttem, mondta nagy sokára. Benne vagyok a korban, de ezekben a dolgokban nincs tapasztalatom, hát tudni szeretném, meg az uram is, tette hozzá sietve, hogy a gyerek olyan-e, amilyennek lennie kell.

A messziről hozott magok mindig életképesebbek, nem lesz semmi baj, mondta a bába, miközben hatalmas tenyerét a lavórba nyomta.

Julisban ekkor felrepedt a feszültség burka, könnypatak buggyant a felszínre. A bába, mintha nem látná, elmerülten tisztogatta az eszközeit. Hadd lélegezzon fel a lelkiismeret, könnyebbüljön meg a lélek!

Az ajtóból Julis után szólt: Mondja meg Tótkopáncs uramnak, ez a gyerek már most kalapál, alighanem fiú lesz.

Szép, egészséges fiúgyerek, mutatta fel a bába Julisnak a síró csecsemőt, a szuflája meg kettőnek is elég lenne.

Isten hozott ifjabb Tótkopáncs Mihály! Zdravstvujtye! Willkommen! Welcome!

Éjszaka Julis különös neszre riadt. Mintha valaki mellette azt suttogná: perc, perc, perc. Kinyúlt a takarója alól, tapogató keze rátalált a bölcsőre. Áthallgatott a szoba túlsó végébe, az ura aprókat húzott hangszála húrjain. A bölcső felé hajolt, lélegzetét visszafojtva figyelt. Most a különös hang tompa, érdes kaparászásnak hallatszott.

Sicc, mondta Julis halkan, bizonytalanul. A szoba sötétje nem mozdult, a kaparászás folytatódott.

Visszadőlt a párnájára. A sóhajtással kieresztette magából az ijedtségét. Szú! Szú eszi a Tótkopáncsok öreg bölcsőjét! Majd a világosban megszemlélem, gondolta, és megpróbált újra elaludni.

Julis asszony minden éjszaka megébredt a szúpercegésre. Mintha a fülében rázna az a nyavalyás bogár, egészen belesüketül. Az ura hortyogásán is túltesz, igaz, azt már megszokta.

Nappal csak szédelgett, az ereje fogyott, a teje apadt.

Mihály félretette a kaptafát, pár nap alatt új fekhelyet fabrikált fiának, kecskelábút, jászol formát.

Julis asszony, az eset példa nélküli, hálából megcsókolta az ura kezét.

Zavartalannak remélt álmát a gyerek sírása szakította szét. Attól kezdve, mintha rontás ült volna a kicsin, végigüvöltötte az éjszakát. Amikor Mihály az álmatlanságtól már a szög mellé ütött, előhozakodott a régi bölcsővel. Abban legalább nyugszik a gyerek, érvelt Julisnak.

A szú percegett, a csecsemő álmában aprókat cuppantott, Mihály húzta a lóbórt, Julis a takaróba sóhajtozott. Aztán elszántan kipattant az ágyból, és a gyereket bölcsőstől kirakta a konyhába. A Tótkopáncsok lelki békéje helyreállt.

Hogy nő ez a gyerek, kedveskedtek Mihálynak a rég látott ismerősök.

Nőjön is csak minél gyorsabban, mondta, szeretném megérni, mikor az első, kész lábbeli kikerül a keze alól.

Legféltebb szerszámaid, melyeket ő is az apjától örökölt, kifényesítette, gondosan becsomagolta és eltette.

Nézd fiam, ez mind a tied lesz, tárta ki a szekrény ajtaját, valahányszor a kicsi betévedt a műhelybe. A szép munkához nem csak tehetség, hanem jó szerszámok is kellenek, mondogatta.

A kis Misú nem sokat értett az egészségből, csak fintorgott és igyekezett minél hamarabb kívül lenni, mert orrát facsarta a csípős bűrszag, a pállott szagú, erjedt levegő.

És azt sem értette, miért beszélnek körülötte az emberek felfordult világról, hiszen helyükön maradtak a gombák, a bogycsók, a gyógynövények, a fák lombjai most is fölfelé néztek. Törzseiken ismerősen nyüzsgtek a hangyák, és ugyanúgy mászkáltak a növényeken a bogarak, mint mindig, amikor órákig figyelte őket.

Állt a padlásuk is, ami tele volt felfedezni való tárggyal. És ott figyelt fel először azokra a furcsa hangokra, amelyeket még soha sem hallott, de mégis ismerősnek tűntek. Hol a padlás sarkából hangzott fel, ahol az öreg bölcső porosodott, hol föntről, a gerendák felől, hol a kémény melletti utazóládából. Néha egyszerre több irányból.

Az utazóláda hatalmas volt, mélyzöld színű. Pánt nélküli domború teteje úgy magasodott Misú fölé, mint egy sima falú, megmászhatatlan hegy orma. Sokszor próbálta felnyitni, de néhány évnek el kellett telni ahhoz, hogy elég nagy és erős legyen a súlyos fedél feltolásához, s amikor végre sikerült, csalódottan szemlélte a láda tartalmát. Aztán belemászott, és egyenként szórta ki az avas szagú, foszlott bekecseket, a sárgásfoltossá öregedett rékliket, pendelyeket, a zörgőssé keményedett kapcákat, az összenyomódott mirtuszkoszorút, a sok öreg kacatot. Végül ott állt az üres, csonthéj színű ládában, értetlenül és elszontyolodva, mert csak nem akadt nyomára a titokzatos hang gazdájának. A rámolás kifárasztotta, lehuppant a láda aljába, hátrahúzódkodott, egészen a faláig. Még hallotta, hogy a közelében megszólalt az a titokzatos valami, de az álom olyan hirtelen borult rá, mint tücsökre a lesben álló gyerek tenyere.

A terebélyes lombsátrú cseresznyefa tövében ült, de az volt a furcsa az egészben, hogy nem érezte a meleg, porhanyós földet. Mintha

felette lebegett volna. A kert különös zenéjét hallgatta áhítattal, mint vasárnapi istentiszteletkor az orgonaszót.

Körülötte élénkpiros katicák táncoltak a sárga-fekete csíkos hátú bogarakkal, összecsavarodott hernyók bukfenceztek, hangyák járták szédült kartáncukat. A zene előcsalta a szúnyogokat, szopránjukba beledongtak a fémes színű legyek, és velük zümmögtek a karcsú darazsak. A pillangók a giliszták hastáncát figyelték, ámulatukban még a szárnyukat is összecsukták.

Nagy fakopáncs libbent a szemközi almafára.

Misú, amint meglátta a madarat, hadonászva rohant feléje, és torka szakadtából ordított: hess, hess, hess!

A madár azonban nem hussant el, furcsa, soha nem hallott hangot adott, mintha csatakiáltás lett volna, majd elrugaskodott az ágról, és kifeszített szárnyal egyenesen feléje repült. A harkály szokatlan viselkedése annyira megrémisztette, hogy moccanni se tudott. Segítségért akart kiabálni, de nem jött ki hang a torkán.

Sírva ébredt. A zene még a fülében volt, az ijedtség az idegszálaiban. Könnyprizmáin át a kertet és benne az almafát kereste, de csak elmosódott, szívérvány színű falakat látott maga körül. A zene átváltott egymásra futó, rövid és hosszabban kitartott pengetésekre, a padlás ismerős hangjaira.

A hangok, mint a mezőn végigsöprő szél, álombeli kalandját kitepték a fejéből és szertefújták. Misú előre dőlve, tátott szájjal figyelte a közelében születő akkordokat, amelyek a távolabb szólóktól kicsit elkésve hangzottak fel, mintha feleseltek volna azokkal.

A dallam ugyanaz volt, mint amit álmában hallott, de kibontatlan. Egyszerű és szép, mint a gyökeres fenyő, amely díszes karácsonyi ruháját levette is gyönyörködtet.

Nem mert megmozdulni, nehogy elnémitsa a hangokat. Csak a szemével kutatott, de a csonthéj színű falak irigyen őrizték titkukat.

Meglásd, addig jársz a padlásra, míg egyszer elvisznek a manók, mondta neki anyja, valahányszor rajtakapta, hogy a padláson mászkál. A csábításnak azonban nem tudott ellenállni, s hogy a világon semmi

rossz nem történt vele, sőt igazán csak ott érezte magát biztonságban, anyja ijesztgetése erejét vesztette.

Most, hirtelen eszébe jutottak a manók. Egészen izgatott lett a gondolatra. Lehet, hogy ők a padlás láthatatlan muzsikusai? Hát mégis csak vannak! És akkor ő, Misú, olyan titkot tud, amit rajta kívül egyetlen pajtása sem! Nem is fogja elárulni senkinek, határozta el azon nyomban. Miért is? Kinek?

Kicsi kora óta gúnyolódnak rajta a többiek, égővörös haja, meg a bogarászása miatt. Egyszer valamelyikük azt találta mondani: Misú úgy néz ki, mint egy vörös búbú fakopáncs. A gyerekek azonnal ráálltak a csúfolódásra, vihogva ismételték: Vörös búbú fakopáncs, vörös búbú fakopáncs a vörös hajú Tótkopáncs! A röhögéstől görnyedezve keringtek Misú körül, közben kerekítgették a csúfolódóka szövegét.

Azóta, ha bárhol meglátják, mutatoujjukat összefenve ordítják feléje: Vörös búbú fakopáncs, vörös hajú Tótkopáncs, bogarat les minden fán.

Kikerüli őket, ha teheti. És a fakopáncsokat is utálja, tényleg, szívből. Mindig eszébe juttatják, mivel csúfolják a többiek. Itt vannak az ő barátai! Kár, hogy láthatatlanok.

Elégedetten hátradőlt, és szemét behunyva figyelt tovább. Fülében az egyszerű dallamból gyönyörű muzsika bontakozott ki, mintha az álmában hallott különös zene folytatódott volna.

Ládabeli élménye óta a padlás saját, egyszemélyes koncertteremmé lényegült, ahol egy időben s egyszerre ő volt a zeneszerző, a zenekar és a hallgatóság; ahol a felhangzó alapmotívumokat mindig kedve, s hangulata szerinti zeneművé bontotta ki.

Gyakran álmodott a zenélő kertről, s mindig ugyanazt. Látja magát, ahogy feje alatt összekulcsolt kézzel, hanyatt fekszik a lágy fuvallatokon, és a fák muzsikálását hallgatja. Szólongatja ringatódzó-lebegő mását: Misú, Misú! Mondd meg, hogy csinálod! Én is szeretnék repülni. Taníts meg rá! De a másik észre sem veszi, talán nem is hallja, annyira belefeledkezik a zenébe, aztán széttárja a karját és lassan távolodva egyre feljebb emelkedik. Teste, mint a futó

fátyolfelhők, egyre áttetszőbb lesz, és belesimul a határtalan kékségbe.

Egyik este szokásos helyére, a kerítés és a házfal közötti zughoz indult kisdolgát végezni. Már út közben hallotta a tompa puffanásokat. A csillagtalan, földmeleget ásító sötétben természetes varangyos béka kereste a továbbvezető utat. Misú léptei zajára egyre kétségbeesettebben ugrált a ház falának. Misú öregesen ingatta a fejét. Csak egy varangy tud ilyen buta lenni, mormolta, és előre nyújtott kézzel, a világtalan estet tapogatva, átvágott az udvaron. Ki tudja miért, ki vagy mi irányította, éppen az eperfához.

Már indult visszafelé, amikor fülét megütötte a HANG. Izgalmában észre sem vette, saját dagonyájában ágaskodik, hogy minél tisztábban vehesse ki a kéreg mögötti pengetést. A padlás hangjainál mélyebben és hosszán rezegve szólt.

A szél szelíden érkezett, éppen csak megcirógatta a fa törzsével ölelkező Misút. A távoli, alig hallható dörrenés azonban végleg kiverte a fejéből a gondolatot, hogy bemerészkedjen-e a kertbe.

Másnap, korán reggel már a felázott kertben cuppogott, ruhája csupa vizes lett, mire végighallgatózta a gyümölcsfákat. Muzsikusra csak a korhadó cseresznyefában lelt, igaz, abban legalább több is lakott.

A következő nap gombászni mentek, s míg anyja serényen keresgélt a vastag tűpaplan alatt, ő a fenyőfák lakói után kutatott. A madarak reggeli zsibongása, harsány koncertje miatt szabad fülét befogta, és szemét behunyva tapadt a fatörzsekre. Olyan feszülten figyelt, hogy száját elfelejtette becsukni. Julisnak pedig a csodálkozástól maradt táva, amikor felegyenesedett. Téged meg mi lelt, kiáltott Misúra. Ő nehezen bökte ki, bele is pirult: Zenét hallgatok. Mi a fenét csinálsz, kérdezte őt anyja újra, mintha nem hallotta volna jól. Hát... kezét széttárva magyarázta... hát a manókat.

Anyja értetlenül csóválta a fejét. Teremtőm! Ugyan honnan szalajtották az apádat, hogy ilyen nábókosnak születél, sóhajtott a nő is a titkát. Egyikőjük sem értette, miről beszél a másik, nem is szóltak róla többet.

Julis nem piacozott az erdőn, réten gyűjtött természettel, állandó vevői voltak. Misú mindig elkísérte a házakhoz. A tiszteletesekhez járt legszívesebben, mert ott mindig szólt a muzsika, az öt gyerek közül valamelyik biztosan gyakorolt a hangszerén.

Szívesen kipróbálta volna mindegyiket, főleg a furulyát, de soha nem volt mersze elkérni. A furulya utáni vágyakozás, mint dagasztókosárban a kenyértészta, lassan kitöltötte az egész lelkét, és kibuggyant a gombákat fajtázó tiszteletesné előtt: Ha nekem egy furulyám lehetne! Az asszony abbahagyta a válogatást, leakasztotta a kredenc oldaláról a lámpát és odaszólt Misúnak: Gyere, fiam, keresünk neked valamit. A kamránál kötöttek ki. Misú csaknem kiejtette kezéből a lámpát, amikor meghallotta a manómuzsikát. Csak nem félsz a sötétől, kérdezte a tiszteletesné, mert mi másra gondolhatott volna az összerezzenő gyerek láttán. Mi ez... mi ez a... a zene, dadogta izgalomban. Zene? Hol hallasz te zenét, csodálkozott az asszony. Itt... itt... ez a... ez a... hang. A tiszteletesné mosolyogva borzolta Misú üstökét. Szű ez, kisfiam, a szuhok (Misú így hallotta, s így hívta őket később is) rágását hallod, ők percegnek. Az mi, kérdezte fogyó bizalommal, bár még reménykedett, hogy ez a finom, halk szavú, jó illatú asszony megerősíti hitében. Apró, fekete bogár, ilyen pici, mutatta, ujjai szinte összeértek, nagyon kártékony, össze-vissza furkálja a fákat, szétrágja a bútorokat.

Misú szája legörbült. Nem tudott örülni a pikulának sem, pedig a tiszteletesné olyan kedvesen nyújtotta át.

Misú nem sok kedvet érzett az iskolához, mert reggelenként már nem mehetett anyjával a gyűjtő útra, délutánjait a házi feladatok kurtították, a lecke után pedig apja várta a műhelyben. A cipésmesterség rejtelseibe való bevezetését úgy élte meg, mintha valami el nem követett bűnéért kellene vezekelnie. Figyelmét jobban lekötötték a mennyezetről aláereszkedő enyves szalagon vagy a pókhálóban vergődő rovarok, az asztalra tévedt, a szerszámok és pléhdobozok között bukdácsoló hangyák, mint apja köhécselésbe fulladó magyarázatai.

Most éppen azt latolgatta, mi lenne, ha apjára, aki összeszorított szája közé éppen egy sündisznónyira való faszöget tömött, rájönne a köhögés? Hogy repülnének szerteszét a kis fatöröcskék! Dehogy kívánta, hogy így történjen, hiszen mindig megrémült apja fuldoklásától, csak elképzelte, önmaga szórakoztatására, a látványt. Apja boszorkányos gyorsasággal, két kézzel, takarékos mozdulatokkal dolgozott. Misú a ritmusát figyelte: szög ki, ütés, szög ki, ütés... és szemmel láthatóan hosszabbodott az apró, fehér pontok sora a talpon.

Melléütött, apám, szólalt meg hirtelen. Apja keze nem állt meg, ütemesen szedte és verte a talpra a szögeket, az utolsó darabig. Aztán, te ugyan látod is onnan! Nem láttam, hallottam. Mit? Hogy mellé verte a szöget. Na, ne mondd már, hogy a füleddel is látsz! Hallottam, erősködött Misú. Ínnye, a teremtőjét! Nesze, kapta le a cipőt, nézd meg! Ihol van, mondom én, mutatott Misú a bőrből éppen csak kikandikáló szögvégre.

Tótkopáncs Mihály! Hamarosan lejár az idő, sápadt bele a gondolatba a mester. Nem biztos már a kezed, az utóbbi évben bizony egy párszor melléütöttél. És most ez a szaros kölök is észrevette. Pedig szemernyi iparkodás sincs benne, látom én, kesergett tovább magában. Bezzeg a pikulák, sípok farigcsálásában jeleskedik, ahhoz van kedve. Hiába üzengeti Julissal a tiszteletes, hogy Misúnak isten adta tehetsége van a zenéléshez. Előbb tanulja csak ki ősei mesterségét, hogy mindig legyen kenyér a kezében!

S nehogy kifusson az időből, naponta hosszabb inaskodásra fogta Misút. De hiába igyekezett a mesterség átadásával, egy délelőtt kifogyott belőle a szusz, előrebukott, rá az alacsony, peremes szélű asztalára. Suszterszéke megbillent, hátsó két lába ágaskodva maradt mozdulatlan gazdája alatt.

Julis a temetés utáni napon megfontoltan számba vette a lehetőségeit. Úgy döntött, csirkét, libát fog nevelni, meg tyúkokat tart, mert ezekből mindig lehet pénzt csinálni. Műhely dolgában pedig arra az elhatározásra jutott, megkéri a tiszteletest, akinek mindenfelé van ismerőse, segítsen kiajánlani valami jóra való iparosnak. Kosztot és kvártélyt is tud adni az illetőnek, ha úgy hozza a helyzet.

Misúnak a jószágok etetése és a tojások összegyűjtése volt a feladata. Hamar megtapasztalta, összpontosítva, gyorsan kell végeznie iskolai és házi munkáit, hogy kedvteléseire is jusson ideje.

Egyre tökéletesebb hangú pikulákat, pánsípokat készített bodzafából, nádból. Próbálkozott cseresznyefával is, de kedvét szegte, hogy nem voltak hozzá megfelelő szerszámai. Az apjáéhoz nem nyúlhatott, mert anyja makacsul még mindig bérlőre várt. Misú, fájó szívvel, a legkedvesebbek kivételével, eladogatta a hangszereit, és a kovácműhelyben megcsináltatta az elgondolása szerinti vésőket, vájókat. Most értette meg, amit apja annyiszor mondogatott neki, hogy a szép munkához nemcsak tehetség, hanem jó szerszámok is kellenek.

Egy István napi búcsúban Misú többször is visszatért a vándorfazekas asztalához, míg végre rászánta magát, hogy megkérdezze, mire való az a csőrös, tojásdad alakú, lyukacsos tárgy? Cserépsíp, ahogy a népek hívják, egyébként okarina a neve, mondta az árus, és mindjárt be is mutatta, hogy szól a kis hangszer. Kipróbálhatok egyet, kérdezte Misú nekibátorodva. A fazekas megvonta a vállát, hát persze, válaszolta, eladó itt minden. Misú először végigskálázta az okarina hangképző nyílásait, hogy hallja, milyen hangokat lehet kihozni belőle. Aztán belekezdett egy dallamvariációba. Nevetett, sikongott, bolondozott a hangszer Misú ujjai alatt. Tartsd meg fiam, mondta a fazekas elérzékenyülve, szerezz vele örömet másoknak is.

Ez a jó szívvel adott ajándék évekig tartó töprengésének és kísérletezgetésének lett a forrása, míg végre megtalálta azt a formát és faanyagot, amivel a legtökéletesebben tudta visszaadni a kis cserépsíp hangjait.

A fakarínával, ahogy Misú nevezte, meg a többi hangszerével havonta, kéthavonta járt vásárolni.

Anyjával úgy szólt az egyezsége, mehet az erdőszetibe tanulni, de a különködéseire magának kell előteremteni a pénzt. Neki éppen elég lesz a többit állni, mondta Misúnak.

Még hatodikos korában, a biológia szakkörben került kezébe először ismeretterjesztő magazin, az Élő természet. Az egyik számban

a szúbogarakról talált egy cikket, amelynek bevezetője teljesen felháborította, bár tulajdonképpen egyezett azzal, amit a tiszteletesné mondott róluk évekkel ezelőtt. A cikk további, az életmódjukról, sokféle fajtájukról szóló részét azonban egyre nagyobb izgalommal olvasta, és a fényképekből végre megismerhette, hogyan is néznek ki muzsikus barátai.

Nem becsületes írás ez, adta vissza a magazint a biológiatanárnak, ebből csak a rosszat lehet megtudni róluk. Mintha ezek az élőlények fölöslegesen léteznének a világban. Pedig... és elmesélte, ő hogyan és milyennek ismerte meg kis barátait. Mi lenne, ha megírnám, kérdezte nekibuzdulva. Lehetne róla szó, mondta lassan, tagolva a tanár. Írd csak meg, folytatta élénkebben, de tudod mit, inkább ifjúsági lapnak küldjük el, ott nagyobb az esélyed, hogy közlik.

Misú alig ismert rá a mesévé kerekített írására, és hiába tüzték ki a folyóiratból kivágott lapot az iskolai dicsőségtáblára, nem a büszkeség dagasztotta a lelkét, hanem a düh.

Hogy tudsz ilyeneket kitalálni, van más ilyen történeted is, kérdezték az osztálytársai különböző indíttatásból, s ő haragjában minden kérdés mögött a gúnyolódást feltételezte. Vagy vállat vont, és szó nélkül odébb állt, vagy előkapta a mindig magával hordott kis hangszerét és pimaszul belefakarínázott a kérdező arcába.

A gyerekek nem maradtak adósak a visszavágással, ettől kezdve csak szúval béleltnek hívták maguk között, s ez rajta ragadt felnőtt korára is.

Eltökélte, többet egy sort sem küld ifjúsági lapoknak.

Sértődöttsége múlásával azonban egyre erősödött a becsvágya, hogy újra nyomtatásban láthassa a nevét. Igazi, tudományos lapban. S mivel más folyóiratot nem ismert, természetesen az Élő természet magazinra gondolt.

Anyja, kezét a háta mögé rejtve, Misú elé állt: Na, mit hozott a postás? Ő meglepődve, értetlenül nézett rá. A ravaszkásan mosolygó arc egész összezavarta, olyan ritkán látta anyját ilyennek. Mintha nem is ő lenne, gondolta. Mi van a kezemben, sürgette fiát a válasszal. Misú megrázta a fejét. Julis lassan, szertartásosan húzta elő a

küldeményt. Mutasd, hol vagy benne, kapott Misú felé türelmetlenül. Ő elvörösödött, pelyhes legénytolla mintha felizzott volna, sárgán világolt ki az arcából. Sehol, válaszolta kényszeredetten, előfizettem a magazinra.

Anyja arca összezárult, szigorúvá rendeződött. Ilyen sok a pénzünk? Mit képzelsz...? Misú védekezve közbevágott: Apránként gyűjtöttem össze a rávalót. Azért van szükségem a magazinra, folytatta egyre határozottabban, hogy tanulhassak belőle, hogy majd én is írhattak bele... Olyanok voltak, mint két egymásnak feszülő szarvasbika, aztán Julis meghátrált. Nem kisgyerek már a fia, van célja, elképzelése a jövőjéről, ügyes kezű, dolgos. Miért akarja éppen ő, a szülőanyja a sok egyforma közé terelni, ha nem odavaló?

Misúnak a középiskolába járás a palackból szabadult szellem szabadságát jelentette. A szigorúan beosztott napjainak legnagyobb öröme a könyvtárakban való bújárkodás volt.

Reggel, a városba indulás előtt megetette az állatokat, kitakarította az ólakat. A piaci napokon korábban kelt, segített anyjának kiszállítani az élő és vágott baromfiakat. Az utazási időt, oda- és visszafelé is tanulással töltötte, hogy otthon több ideje maradjon a kölcsönzött könyvek, folyóiratok kijegyzetelésére, meg a fakarinák készítésére. Már nem járt velük vásárolni, egy piacozó kereskedővel alkudott meg, hozzá vitte el az elkészült darabokat. Igazából még arra a kis pénzre sem volt szüksége, amit az árukból megtarthatott magának. Igénytelenül élt, a szórakozás, tánc, a lányok nem érdekelték, ideje sem maradt rájuk. Éjjelente csak négy-öt órát aludt, de zuhanásszerű, mély álma alatt másnapra újra feltöltődött.

Vasárnaponként az erdőgazdaságban dolgozott, a gépek meghibásodásának okait segített kideríteni. Füle olyan volt, mint egy nagy érzékenységgű műszer, kifinomult hallása felismerte az alkatrészek legrejtettebb töréseit, repedéseit is. Misú rendkívüli képességével megspórolták a hosszadalmas hibakeresések idejét.

Másodikban, a tanév befejezése után Misúék osztálya egyhónapos nyári gyakorlatra utazott.

Az erdőgazdaság területén, egy kis fenyves szélén volt az állandó táborhelyük. Az esti takarodók után, amikor elcsendesedett a tábor,

Misú kisurrant a sátorból, behúzódott a fák közé, s barátait, a szuhokat fülelte. Ha új motívumot hallott, zseblámpája fényében azonnal a noteszébe kottázta.

A gyakorlati feladatok között szerepelt egy éjszakai megfigyelésen való részvétel. A tanulók három fő csoportokban magaslesekén fürkésztek az állatok mozgását, figyelték a bükkös neszeit.

Az idő mélyen járt az éjszakában, a légmozgás erősödött. Egyszer csak tiszta, éles pengetések ütötték meg Misú fülét. Izgalmában majdnem felkiáltott. Megbökte a mellette álló fiút: Te is hallod? Mit, riadt fel az. A hangokat, súgta Misú. Figyelj, erősen! Én ugyan semmit se hallok, olyan álmos vagyok. Misú dühösen ciccentett. Tényleg nem hallod? Tényleg. Hagyjál már a hülyeségeiddel, mondta, és unottan a les szélére könyökölt. Misú a másik gyerekre pillantott, a figyelem jelét kereste rajta, de ő is egykedvűen álldogált a szögletbe húzódva. Reménytelenül süketek mindketten, gondolta, és felhagyott a kérdezősködéssel. Oldalvást fordult a szélirányba, és igyekezett megjegyezni a magas hangokból formálódó dallamokat.

A délutáni foglalkozáson gyakorlati vezetőjük, Keménydió, a terepen előfordult fafajtákat csoportosította velük a fizikai, mechanikai tulajdonságaik alapján. Éppen a rostok, az inhomogén anizotrópiás szövetszerkezet, a térfogatsúly és a keménység közötti összefüggéseket próbálta előcsalogni az álmos fejekből a szokásos szövegével: Látom, kemény diónak bizonyul. Gondolkodni szabad ám, amikor Misút szinte fejbe kólintotta a felismerés. Régóta kereste a választ arra, hogy miért jellemző az egyes fafajtákra a szuhok zenéje, a motívumok variációja. Hát persze! Ez is fizika! A keményebb fák feszesebb farostjai magasabb hangokat adnak, amikor a szuhok belekapnak a rostokba, a lágyabb fák mélyebbeket. S mivel a fizikai tulajdonságok egy fafajon belül sem azonosak, a fajonként jellemzőnek tekinthető hangközön belül a variációk száma változó.

Cikke hatalmas vitát indított el a tudósok és a laikusok körében is, előadásokra hívták meg, válaszokra kérte fel több tudományos folyóirat.

A törpeagyúak a város fölé magasodó házaikból szigorúan titkos fényjelekkel hívták össze magukat. Az elnök ismertette a zenélő

erdők koncepciót. Számításokkal támasztotta alá, hogy a koncepció megvalósulása esetén a turizmus ugrásszerű fellendülése várható, amely élénkítően hat majd a gazdaság fejlődésére.

A kivitelezést a legnagyobb titokban végezték, katonák vették körül az erdőt, s tartották távol a kíváncsiskodókat.

A nagy esemény délelőttjén piros kakas szállt az erdőre, az erős szél miatt a tűz a környező erdőkre is áttért.

A vizsgálóbizottság megállapítása szerint a tűz rövidzárlat miatt keletkezett. Ennek okát nem sikerült kideríteniük, pedig jutalmat is ajánlottak a nyomravezetőnek.

A zenélő erdő megvalósítása nemzeti üggyé fontosult, újabb összeget szavaztak meg a beruházásra.

A berendezések üzembe helyezése után az új helyszínen megisméltódott az előző kudarc, s az erdővel együtt a nagy tervek is elhamvadtak.

Füstbe ment Misú sok éves megfigyelésén alapuló elméletének bizonyítási lehetősége és a mindennél jobban vágyott hírnévé is.

Ő nem hitt a „véletlenek szerencsétlen egybeesésében”, sem pedig „az ellenség szabotációjában”. Szerinte mindkét rövidzárlatot csak madár okozhatta. A magas kerítésen át, ami a kijelölt területet körülvette, négy lábú be nem juthatott, a madarak berepülését azonban semmi sem akadályozta. Mivel, hogyan lehetett volna távol tartani őket?

A tökéletes védőrendszer kialakításának gondolata a fejébe fészkelte magát, benne nevelgette ötletfiókáit. Az életképtelenek kihullottak az erdőgazdaságtól a katonaságig eltelt évek alatt.

Már a sorozáskor kiderült, a sereghez is eljutott Misú rendkívüli képességének a híre, s a kiképzése után különböző haditechnikai eszközök hibafelderítése lett a feladata. Működésük és elvük megismerése Misú érdeklődését a fizika addig ismeretlen területeire irányította. E területeken szerzett tudásával táplálta hallatlan szorgalommal a fészeklakókat, s mire letelt a katonaideje, szárnyára bocsátotta a legdédelgettebbet, a mágneseskupola-védőrendszert.

Találománya nyilvánosságra kerülése után Misú kutatói munkakör betöltésére kapott ajánlatot a Tápláléklánc Megfordítási Kutató Intézettől. Nem akart hinni a szemének, többször is elolvasta a levelet: „.... különös tekintettel eddigi tudományos munkásságára, felajánljuk intézetünkben...” Úgy érezte, mintha valaki hirtelen vékonyhájú üveggömböt fújt volna köréje, amely azonban minden pillanatban széttörhet, s kiderül, hogy mindez tévedés vagy tréfa volt.

Első munkahelyétől, az erdőgazdaságtól olyan könnyedén szakadt el, mint gyerekkorában álomjáró éné a földtől.

Az intézetben a Madarakat fogyasztó rovarok 23. szakcsoportjában kezdett dolgozni. Kutatási területül a Falánk cseresznyefa-szú táplálkozási szokásainak kiterjesztése a búbos fejű harkályra című témát választotta.

Nemcsak a kezdők lelkesedése lobogott benne. Kicsi korától kezdve, a játéktól a munkáig tevékenyen és célratörően élt, nem ismerte a lassú futású napokat.

Albérletéből átköltözött az intézeti vendégszobába, így munkáját nem kellett megszakítani sem az éjszakák, sem a hajnalok miatt. Ha elfáradt, aludt pár órát, s folytatta, ahol abbahagyta.

Nem szűkölködött a pénzben, élhetett volna könnyebben, de megszállottsága nem engedte ki az üveggömbből. Az üveggömbben egy olyan lény élt, akinek az életéből nem hiányzott se barát, se alkotótárs, akiben soha nem ébredt vágy egyik nem után sem, aki egyedül volt, de nem ismerte a magányt, mert minden pillanatát a kutatás kötötte le.

Az évek múlásával azonban egyre jobban kötődött anyjához. Vezetni is csak azért tanult meg, hogy minél gyakrabban hazaszaladhasson, néha csak egy-egy órára. A házat telehordta háztartási gépekkel, amelyeket Julis a dicsekvésen kívül másra nem használt. Csak a megjelent cikkeivel, tanulmányaival tudott őszinte örömet szerezni anyjának. Ilyenkor Julis, mint a nap felé fordult tányérrózsa virága, sütkérezett fia tekintetében, aki egyszerű szavakkal magyarázta el neki írásai lényegét.

Julis igyekezett követni fia szavait, de valójában soha nem fogta fel, mire jó az egész kutatás. Hogyan fordítják meg a táplálékláncot, és ha

már megfordították, ki kit fog megenni. Csak abban bízott, hogy az ő okos és híres fia biztosan tudja mit, s miért csinál. Ha a mondatok már összecuklottak a fejében és kihullott az értelmük, bocsánatkérően megsimogatta Misú kezét, hogy a többit tegyék el a következő alkalomra.

Az egymás után röpdülő évek Julis erejét apasztották, egészsége szövetét ritkássá koptatták. Egyetlen napra várt, amelyikben Misú bejelenti: a saját ültetésű diófája, a kutatása, termőre fordult.

Amikor Misú a kezébe adta a néhány csepp áttetsző folyadékot tartalmazó kis üveget, értetlenül nézett fiára. Ez a termés – suttagása nem kérdés volt, csupán megerősítés, ismétlése annak, amit fia arcáról leolvasott. Misú ebben az ünnepélyes pillanatban nem akarta édesanyját azzal fárasztani, hogy elmeséli: ha ezzel a néhány csöppnyi, a harmatfű emésztőmirigye által leválasztott emésztőenzimmel a szújáratok fölött a fa kérgét bekenik, a rászálló fakopáncs testét teljesen feloldja, és a kergén át felszívódó anyag a szuhokat táplálja. Julis szeme elé emelte az üveget, két kézzel óvatosan forgatta, és csodálkozva követte az üveg alján lustán kúsó parányi folyadékkígyót. Alig tudta elhinni, hogy fia *ezért* dolgozott majd' tizenöt évig. Aztán kisóhajtotta magából kishitűségét és vele együtt az életben maradás akaratát. Néhány hónap múlva összepöndörödött levélként lehullt az élet fájáról.

Misú a kedvenc szűbogaraira bízta anyját, hogy az soha ne érezze magát egyedül. Hamvait a cseresznyefa tövében temette el.

Ugyanolyan gyakran járt haza, mint anyja életében, mintha az még most is várná. Többnyire késő este érkezett, és az álomba merült völgyből nemsokára dallammadarak röppentek fel, és cikázva szálltak a hunyorgó égi mécsesek felé.

Aztán egyre többször fordult elő, hogy sivítva visszahanyatlottak, és szárnyaszegetten vergődtek a cseresznyefa alatt.

*

A gazdaság összeomlásakor az intézetben felfüggesztették a kutatásokat, a kutatói gárdát szélnek eresztették.

*

Az üveggömb széttört. Ami a benne eltöltött évekből megmaradt, az Misú szobájában, a siratóasszonyokként egymáshoz dőlt zsákok gyomrában zsúfolódott össze. Misú napok óta céltalanul arasztott közöttük, kibontotta és újra bekötötte a zsákok száját, miközben egyre jobban összefonnyadt a nadrágjában.

Az éhségtől és a kimerültségtől elkábulva a zsákok között összeesett. Az ébrenlét-elalvás mezsgyéjén utolérte a cseresznyefaszú muzsikája.

Misú lesben áll a kertben. Vörös hajára fáradt aranyat szór a lenyugvó nap. Mozdulatlanul figyel a cseresznyefát, amelynek emésztőenzimtől nedves törzsén lassan csúszik le a fény. Fakopácsnak hangját se hallani.

Megvárja, míg a szürkület az égre borítja fekete palástját, aztán odamegy a cseresznyefához. Nekitámaszkodik a fának, s hangszeréből a hegyerinc felé repteti fehér tollú madarát.

A cseresznyefa tövében fakarina hever, hangyák bújócskáznak benne.

AKÁCILLATÚ ESŐ

Nem tudom voltál-e már valaha úgy, hogy átéltél valamit, és az évek távlatából nem tudod eldönteni, valóban megtörtént-e, vagy csak álmodtad? S úgy kísér végig életed során, mintha a múltadnak egy darabja volna. És senkit sem tudsz megkérdezni valóságtartalmáról, mert akik melletted voltak és veled együtt éltek meg, ismeretlen, talán nem is létező emberek.

Nem tudod, hol történt. A táj mégis ismerős, úgy érzed, biztosan jártál ott. Tisztán fel tudod idézni a helyet. Emlékszel a házak formájára, a kapukra, látod a nyitott ablakokban lebbenő függönyöket, érzed a por szagát, talpad alatt a járda kopott, egyenetlen tégláit.

Állsz a bádog tetejű buszmegállóban, melletted szünet nélkül krádog egy sötétkendős, szikkadt öregasszony. Odébb két testes asszonyság harsogva gesztikulál. Másik oldaladon pelyhes hajú, alacsony, karikalábú nő toporog, és félhangosan szitkozódik. Ráncos arcában úgy lapul rosszindulatú szeme, mint a támadni készülő pók.

Magadat nem látod, de tudod, hogy ott vagy közöttük. Émelyítő öregszagukat orrodba fújja a kavargó szél. A gyerek természetes kíváncsiságával figyeled őket, és egyáltalán nem találod furcsának, hogy egyikőtök kezében sincs táska vagy szatyor.

Talán nem is akartok utazni, csak a szél terelt oda, s ha véget ér a porvihar, mehetek tovább utatokra.

Aztán hirtelen minden elcsendesedik, a levegő összesűrűsödik, bogarak koppannak a keményre szikkadt földre.

És akkor hirtelen meglátod a galambot. A kocsiúton fekszik, a hátán, karmaival a semmibe kapaszkodik. Feje kecsesen oldalra billenve nyugszik a földön. Tolla az elmúlással dacolva még őrzi színjátászó, fémes csillogását.

Még soha sem láttál természetesen kimúlt galambot, csak kicsavart nyakú, levesbe szánt tetemet. A lábai fognak meg, az ég felé nyújtott felkiáltójelek.

Kilépsz a járdára, a galambot utánozva oldalra hajtod a fejedet, ökölbe szorított kezedet följe emeled. A szitkozódó megrettenve beljebb húzódik, s Istent emlegetve szórja rád átkait. Szemedet lehunyva forogsz, lassan, míg szédülni kezdesz. Szereted ezt az érzést, ilyenkor könnyűnek érzed magad, mintha a föld felett lebegnél.

Valaki neked szalad...

Csak arra emlékszel, hogy hónod alatt erős kezek tartanak, és közben kartonruhátat porolják.

– Jól vagy, kislány? – kérdezzetnek. Bizonytalanul bólogatsz, karodon a horzsolás, mint a tűz, éget, és fél feneked zsibbadt.

– Ez a kölkök nem normális – mutogatnak a kocsiút felé. – Nézzenek oda, mit csinál!

Tekintetteddel követed a kinyújtott kezek irányát. Félmeztelen, csenevész, túrószőke gyerek, széthúzott szárnyainál fogva éppen akkor emeli fel a galambot. Feje fölött előre lendíti a karját és “elröpteti” a madarat. A fiútól alig másfél méterre puffan a földre.

A gyerek odafut, leguggol a galambhoz. Kezeivel mutogat valamit, talán beszél hozzá. Aztán gyengéden tenyerébe fekteti a fejét, simogatja, csukott szemhéját igyekszik kinyitni.

Körülötted már mindenki ordít.

– Te hülye!... Nem látod, hogy döglött? ... Ilyen kicsi és... Hallod, te idióta!... Agyonverném, ha az enyém lenne... Van ennek anyja? ... Nézni is borzasztó... Hagyd abba! ...

A gyerek nem törődik a kiabálással, nem figyel fel a sűrűsödő mennydörgésekre sem. Kitartóan szárnyra akarja bocsátani a szétzilálódott tollú, mind szánalmasabb kinézetű madarat.

Téged sem érdekel a többiek hisztérikus üvöltözése. Teljes szívedből szurkolsz a gyerekeknek, hogy sikerüljön neki. Csodát remélsz és vársz, annak ellenére, hogy már tudod, mit jelent az elmúlás, a halál. Édesapádát nincs két éve, hogy eltemették, az elmúlt hónapban elpusztult a legjobb pajtásod, a kutyád.

Ápolatlan külsejű, kócos fiatal nő fut a kocsitól felé. Szája vékonymetszésű, vértelen, pisze orrának nyílásai mintha örökké ásitóznának. Akárha a gyereket látnád. A fiú talán nem is hallja a közeledőt, a földön heverő, összetört csontú-tollú madarat igyekszik formájába igazgatni. A nő megböki a vállát. A gyerek felpillant, ijedten talpra ugrik. A galambot a háta mögé rejti, és sírásra görbült szájjal figyel a másik egyre indulatosabb jelbeszédét. Nem tud (talán nem is akar) válaszolni, ahhoz mindkét kezére szüksége lenne. Helyette a galambot szorítja elszántan magához. Csak a fejét rázza tiltakozásul. A nő arcul csapja. A gyerek elengedi a galambot, védekezően maga elé kapja a karját.

Az ég mintha rosszallását jelezné, hatalmasat dördül. A nő láthatóan összerezzen. Talán ijedtsége miatti dühében, talán a rejtőzködő gyerek látványától még jobban begurul, üti, ahol éri az előtte hajladozó, hátráló gyereket.

– Most aztán megkapja a magáét... Úgy kell neki! ... Ugyan, nem látja, hogy beteg az a szegény... Szerintem is csoda, hogy egyáltalán megérte ezt a kort... Úgy igaz! Az ilyenek nem szoktak hosszú életűek lenni... Tényleg, csoda ... Ráadásul ilyen anya mellett ...

– Biztosan nem az anyja – mondod félhangosan. – Akkor nem verné.

– Te már csak tudod! Különben is, mit szólsz bele a felnőttek beszédébe?

– Az én anyukám már régóta a mennyországban van, de tudom, ha élne, soha nem bántana. A mami se. Még akkor sem kaptam ki tőle, amikor szétszedtem a búcsúból hozott, megszentelt rózsafüzérét. Pedig nagyon megszíratta ...

Már senki sem figyel rád. Mintha a levegőnek beszélne, hát elhallgatsz. Jó lett volna még elmondani, hogy nagyon megbántad ... és az uzsonnakiflikre kapott negyven filléretet elteszed, hogy karácsonyra megvehesd azt a gyöngyházás rózsafüzért, amit az ószeres boltjában láttál... És arról is beszélni, hogy amikor a tízórai szünetben görcsbe rándul a gyomrod a sok uzsonnázó gyerek között,

magad elé képzeled mamid meglepett, boldog arcát, és ez segít elviselni a kízó éhséget.

Gondolataidra mintha leplet húzna a hirtelen borulás. A sötétség elnyeli az árnyékokat, felkúszik a házak falára. A fekete égboltot fellobbanó felhők mintázzák. Súlyos cseppekkel elered az eső.

A nő a járda felé vonszolja a csökönyösen megfeszülő gyereket. Busz tűnik elő az útkanyarból. Dudájának hangjába belemordul az ég. A fiú kitépi kezét a nőéből. A lendülettől egyensúlyát veszítve hátrafelé tántorog, majd megfordul és futni kezd a kociút felé. Az érkező buszt centiméterekkel kerüli el. Abban a pillanatban a másik irányból teherautó húz el a busz mellett. Csikorgás...vakító fény, éles sercenés...fülsüketítő csattanás.

A kociutat eltakarja előled a busz. Mögüle galamb röpül a magasba. Az égbolt újra kigyullad, a madár távolodó teste megcsillan a fényben. A villámok szünet nélkül hasítják az eget, dühösebbje a föld felé csap, egymásba érnek a dörgések és a csattanások.

Pánikszerűen leguggolsz, fejedet a karod mögé rejtéd, és mozdulatlanra dermedsz, mint a reflektorfénnyel megköttözött állat a közeledő autó előtt.

A dörgések hirtelen ritkulni kezdenek, az esőcseppek sem verik a hátadat, inkább csak finoman döngönyöznek. Mintha az ég egyszerre fújta volna ki minden haragját.

Karod mögül kikukucskálsz. A megálló néptelen, az utca kihalt. A közeli fa ágán hangolni kezd egy feketeterítő.

A kociutat pásztázod. Se gyerek, se galamb. Mintha ébren álmodnál. A csuromvizes ruhád, az átázott, fejbőrödöt húzó copfjaid viszont valóság.

Kimerészkedsz a sáros, vízzel borított útra. Baleset nyomát kutatod, a galamb tetemét keresed. Tocsogsz, araszolsz a tócsákban és félelmed múlásával erősödik a meggyőződésed, hogy itt már felesleges keresned őket.

Valami megmagyarázhatatlannak lettél tanúja és átélője.

Égre emelt fejjel lassan forogni kezdesz. Az arcodra hulló esőnek akácillata van.

TARTALOMJEGYZÉK

MÚNYÚL	7
FÉNYES ÁRNYAK	15
KÉT IGEN KÖZÖTT	19
KOLONC	41
A NYEREGTETŐ ALATT	35
EMBERNEK SZÜLETETT	32
ÜNNEP UTÁN	42
BÚCSÚZÁS	48
UROS	51
DODÓ	59
A CSEND	64
POGÁNY OLTÁR	66
A HÍD	76
A SZÉGYEN	88
MINDENNAPOK	90
CSERESZNYEFA-SZÚ	94
AKÁCILLATÚ ESŐ	112

„– Vince bá’. Ez meg kicsoda? – egyenesedett fel a szakállas háta mögött a bice is.

– A kancsal Rózával élt. Ő szedte föl valahol. Alig volt szufla benne. Hát, így maradt a Rózára. Aztán, hogy ötlet meg elcsapta a betonos kocsit, ez a szegény ide-oda kéretődzik, nincs nyugta sehol. – Hallgattak. – Furcsa emberfia – legyintett. – Alig venni a szavát, álmában meg kiabál.

– Kiabál?

– Azt – bólint az öreg.

– Miket?

– Hát... mindent... Össze-vissza....Bocsánatér’ könyörög... fogadkozik, hogy nem piál... felmentését kéri.... Bolond a beszéde. Az asszonyának... ej, nem látom kimondani a nevit... mindegy. Ha ilyenkor nem rázom föl, sírva ébred. Láthatott ez jobb napokat is.

– Mi se ide születtünk, a bokrok aljára – vakargatta a mellét a fiatalabb.

– Jámbor ez. Nem tudom, mi nyomhatja a lelkit annyira? De hát, nem mindegy? Most itt van, és kész. Tudod, Gyula, az élet olyan, mint egy lépcsőház. A fordulói után hol derűsebb, hol árnyékosabb lépcsők következnek.”

(Uros)